

vergadering **11**
zittingsjaar 2019-2020

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 4 december 2019

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	5
VERONTSCHULDIGINGEN	5
VOORSTEL VAN DECREET van Marius Meremans, Karin Brouwers, Stephanie D'Hose, Cathy Coudyser, Orry Van de Wauwer en Manuela Van Werde houdende wijziging van het decreet van 7 juli 2017 houdende de subsidiëring en erkenning van het sociaal-cultureel volwassenenwerk – 155 (2019-2020) – Nrs. 1 tot en met 3 Motie tot verklaring van discriminatie om ideologische en filosofische redenen	5
MOTIE van Conner Rousseau, Ludwig Vandenhove en Freya Van den Bossche tot onderzoek door het Rekenhof naar de financiering en de uitgaven van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) – 158 (2019-2020) – Nr. 1 Voorstel tot aanvulling van de agenda	5
ACTUALITEITSDEBAT over de verdere achteruitgang van het Vlaams onderwijs in internationaal vergelijkend onderzoek – 4 (2019-2020)	6
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Robrecht Bothuyne, Andries Gryffroy, Willem-Frederik Schiltz, Wilfried Vandaele, Tinne Rombouts en Freya Perdaens betreffende de Vlaamse bijdrage aan de VN-klimaatconferentie (COP25) in Madrid – 160 (2019-2020) – Nr. 1 Voorstel tot spoedbehandeling	47
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	47
ACTUELE VRAAG van Hannes Anaf aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de timing van het Oosterweel-project	47
ACTUELE VRAAG van Filip Dewinter aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de verdeeldheid binnen de Vlaamse Regering door de federale regeringsvorming	51
ACTUELE VRAAG van Freya Saeys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het crisisplan vaccinatietwijfel ACTUELE VRAAG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het crisisplan vaccinatietwijfel	53
ACTUELE VRAAG van Ann De Martelaer aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de actie van de minister naar aanleiding van Rode Neuzen Dag en de besparingen bij de centra algemeen welzijnswerk (CAW) en jongerenadviescentra (JAC) ACTUELE VRAAG van Lise Vandecasteele aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de deelname van de Vlaamse Regering aan de Rode Neuzen Dag	57

ACTUELE VRAAG van Sarah Smeyers aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de herziening van de sociale huurprijzen	
ACTUELE VRAAG van Vera Jans aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de herberekening van de huurprijzen van sociale woningen	61
ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2019 – 18 (2019-2020) – Nrs. 1 en 2	
ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2019 – 19 (2019-2020) – Nrs. 1 tot en met 3	
ONTWERP VAN PROGRAMMADECREET BIJ DE AANPASSING VAN DE BEGROTING 2019 – 151 (2019-2020) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	68
ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2019 – 18 (2019-2020) – Nrs. 1 en 2	
Artikelsgewijze bespreking	72
ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2019 – 19 (2019-2020) – Nrs. 1 tot en met 3	
Artikelsgewijze bespreking	73
ONTWERP VAN PROGRAMMADECREET bij de aanpassing van de begroting 2019 – 151 (2019-2020) – Nrs. 1 en 2	
Artikelsgewijze bespreking	73
MOTIE van Conner Rousseau, Ludwig Vandenhove en Freya Van den Bossche tot onderzoek door het Rekenhof naar de financiering en de uitgaven van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) – 158 (2019-2020) – Nr. 1	
Voorstel tot aanvulling van de agenda	73
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Robrecht Bothuyne, Andries Gryffroy, Willem-Frederik Schiltz, Wilfried Vandaele, Tinne Rombouts en Freya Perdaens betreffende de Vlaamse bijdrage aan de VN-klimaatconferentie (COP25) in Madrid – 160 (2019-2020) – Nr. 1	
Voorstel tot spoedbehandeling	75
Bespreking	75
ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2019 – 18 (2019-2020) – Nrs. 1 en 2	
Hoofdelijke stemming	86
ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2019 – 19 (2019-2020) – Nrs. 1 tot en met 3	
Hoofdelijke stemming	86

ONTWERP VAN PROGRAMMADECREET bij de aanpassing van de begroting 2019 – 151 (2019-2020) – Nrs. 1 en 2 Hoofdelijke stemming	87
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Robrecht Bothuyne, Andries Gryffroy, Willem-Frederik Schiltz, Wilfried Vandaele, Tinne Rombouts en Freya Perdaens betreffende de Vlaamse bijdrage aan de VN-klimaatconferentie (COP25) in Madrid – 160 (2019-2020) – Nr. 1 Hoofdelijke stemming	87
MOTIE van Roosmarijn Beckers, Jan Laeremans, Kristof Slagmulder en Stefaan Sintobin tot besluit van het op 4 december 2019 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de verdere achteruitgang van het Vlaams onderwijs in internationaal vergelijkend onderzoek – 159 (2019-2020) – Nr. 1 Hoofdelijke stemming	88
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	88
BIJLAGEN	
Aanwezigheden	90
Individuele stemmen Vlaamse Volksvertegenwoordigers	90

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: mevrouw Liesbeth Homans

– De vergadering wordt geopend om 14.03 uur.

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Ik deel aan de vergadering mee dat er verontschuldiging zijn ingekomen van de volgende leden:

Jos D'Haese, Annick Lambrecht, Ludwig Vandenhove, Tine van der Vloet: familieverbindingen;

Meyrem Almaci, Chris Janssens, Ilse Malfroot: gezondheidsredenen.

VOORSTEL VAN DECREET van Marius Meremans, Karin Brouwers, Stephanie D'Hose, Cathy Coudyser, Orry Van de Wauwer en Manuela Van Werde houdende wijziging van het decreet van 7 juli 2017 houdende de subsidiëring en erkenning van het sociaal-cultureel volwassenenwerk – 155 (2019-2020) – Nrs. 1 tot en met 3

Motie tot verklaring van discriminatie om ideologische en filosofische redenen

De voorzitter: Dames en heren, conform de met redenen omklede motie die vorige week is ingediend door de PVDA, sp.a en Groen, heb ik vanochtend om 10 uur samengezeten met de voorzitters van de Kamer, de Senaat en van het Parlement van de Franse Gemeenschap. Het college heeft vastgesteld dat de motie die vorige week werd ingediend, voldoet aan de voorgeschreven vormvereisten. Er is uitspraak gedaan bij staking van stemmen zodat de motie ontvankelijk is verklaard. Ik zal dan ook onverwijld – en de diensten zijn er al mee bezig – de nodige stukken overmaken aan de Kamer en de Senaat zodat zij hun licht daarover kunnen laten schijnen.

MOTIE van Conner Rousseau, Ludwig Vandenhove en Freya Van den Bossche tot onderzoek door het Rekenhof naar de financiering en de uitgaven van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) – 158 (2019-2020) – Nr. 1

Voorstel tot aanvulling van de agenda

De voorzitter: Dames en heren, met toepassing van artikel 50 van het Reglement van het Vlaams Parlement heeft de heer Conner Rousseau bij motie van orde het woord gevraagd.

De heer Rousseau heeft het woord.

Conner Rousseau (sp.a): Voorzitter, bij motie van orde zouden wij graag bij hoogdringendheid een motie toevoegen aan de agenda. Conform artikel 96 hadden wij graag een audit door het Rekenhof gevraagd van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH). Ik zal straks de hoogdringendheid toelichten.

De voorzitter: We zullen ons daar straks over uitspreken.

Het incident is gesloten.

ACTUALITEITSDEBAT over de verdere achteruitgang van het Vlaams onderwijs in internationaal vergelijkend onderzoek – 4 (2019-2020)

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het actualiteitsdebat over de verdere achteruitgang van het Vlaams onderwijs in internationaal vergelijkend onderzoek.

De spreektijd per fractie bedraagt 10 minuten. De volgorde van de fracties is medegedeeld. We beginnen met de sp.a, vervolgens Groen, dan het Vlaams Belang, Open Vld, de N-VA, CD&V en ten slotte de PVDA. Minister Weyts zou voorafgaandelijk graag een verklaring afleggen.

Het debat is geopend.

Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Collega's, het is misschien zinvol om een actualiteitsdebat te starten met een verklaring, zodat ik zelf niet moet reageren als jullie jullie be-toog houden.

Ik zal het niet hebben in concreto over de cijfers en resultaten. Die zijn vandaag afdoende aan bod gekomen in alle kranten. Dat is positief. Er is heel wat aandacht voor onderwijs, voor onderwijskwaliteit en de rol van taal in een en ander.

De resultaten en de conclusies zijn ernstig te noemen. Ernstig, omdat het PISA-onderzoek (Programme for International Student Assessment) en ook het PIRLS-onderzoek (Progress in International Reading Literacy Study) al sinds 2000 worden gevoerd. Er zijn sindsdien zestien peilingen geweest en zestien keer gaan we achteruit op de drie domeinen – Nederlands, wiskunde en wetenschap –, los van de onderwijsvormen. Er is dus geen wezenlijk onderscheid tussen algemeen secundair onderwijs (aso), technisch secundair onderwijs (tso) en beroepssecundair onderwijs (bso).

Een tweede vaststelling waarom we er zoveel waarde aan moeten hechten en waarom het goed is dat we een debat voeren in onze tempel van de democratie, is omdat net voor Vlaanderen onderwijs zo essentieel is. Het is onze basisgrondstof. Ik heb het als volgt vergeleken: ons onderwijs is voor Vlaanderen wat olie is voor Saoedi-Arabië. Het is waar we ons verder excelleren. In het regeerakkoord en in alle doelstellingen die we vooropstellen, is het onderwijs de gemeenschappelijke basis.

Ik wil voorzichtig zijn in verklaringen afleggen – velen voelen zich natuurlijk geroepen om zich ter zake uit te spreken – maar één van de elementen die geleid hebben tot de mindere resultaten, is ongetwijfeld het feit dat we in een andere samenleving leven, met taalachterstand, met heel wat verschillende culturele en taalachtergronden. Dat is gewoon een vaststelling. Onmiskenbaar heeft dit invloed op de resultaten.

Ten tweede denk ik persoonlijk dat er te weinig focus is komen te liggen op kennisverwerving. De tegenstelling die soms wordt gemaakt dat het ofwel welbevinden is ofwel kennisverwerving, is niet juist. Welbevinden leidt net tot meer kennisverwerving. Maar dat moeten we wel doen. De prestatiemotivatie is nergens zo klein als bij de Vlaamse leerlingen. Men noemt dat de zesjescultuur: men is content met een zes. Dat is genoeg, we zijn er. Op dat vlak hebben we zeker een taak om meer te gaan uitdagen, om de lat hoger te leggen, om als samenleving met z'n allen naar boven te kijken, zeker ook in het onderwijs. We moeten naar boven kijken en proberen te excelleren voor ons onderwijs, voor iedereen. Dat is het debat dat waarschijnlijk straks gevoerd zal worden, namelijk over gelijkheid.

We moeten ook focussen op de groep, want niets is zo sociaal als een sterk onderwijs voor iedereen. Niets is zo asociaal als een algemeen zwak onderwijs.

Van een zwak onderwijs zullen de kapitaalkrachtigen niet zozeer het slachtoffer worden, want die hebben mama en papa om op terug te vallen. De eerste slachtoffers van een algemeen zwak onderwijs zijn de sociaal zwakkeren. Die zijn als eerste de dupe. De focus ligt dus op het algemene niveau.

Om onmiddellijk een paar argumenten die ongetwijfeld geopperd zullen worden – maar u kunt ze bij dezen schrappen – nu reeds te beantwoorden: budget is geen verklaring. Het spijt mij zeer. Kijk naar de PISA-resultaten, kijk naar de sterke presteerders en de zwakke presteerders en maak vervolgens een ranking voor de 28 EU-lidstaten (EU28). Als je dan de investering in onderwijs en het aandeel daarvan in het bruto binnenlands product (bbp) vergelijkt met de PISA-prestaties, is het minste wat je kunt zeggen dat er geen causale verbanden te detecteren zijn. Als je naar de investeringen in onderwijs kijkt a rato van het bbp, staat België op de derde plaats van de EU28. Als je enkel Vlaanderen zou nemen, zouden we nog veel hoger zitten. Ons resultaat wordt een beetje vertekend door het gegeven dat de Franse Gemeenschap verhoudingsgewijs minder investeert. België staat dus op de derde plaats op de lijst van de EU28. In de PISA-ranking staan we nochtans lager. De eerste is Denemarken. En Denemarken staat in de PISA-ranking achter Vlaanderen. Er zijn landen die goed presteren in de PISA-proeven, zoals Estland. Wel, Estland staat helemaal onderaan in EU-ranking. Ik zeg ook niet dat er een omgekeerd causaal verband is, begrijp me niet verkeerd. Ik zeg alleen dat je niet kunt zeggen dat het de schuld is van de begroting. Mocht het maar zo gemakkelijk zijn! Dan staken we er gewoon een beetje meer geld erin. Volgend jaar stijgt de onderwijsbegroting met 362 miljoen euro, om precies te zijn. Mocht het zo simpel zijn, dan zaten we goed. Maar zo simpel is het dus niet.

Wie is de schuldige? Ik zag op de sociale media al onmiddellijk heftige beschuldigingen, met zwartepieten – excuseer: roetpieten – heen en weer. 'Het is de N-VA die het gedaan heeft, want die zit al lang in de regering.' 'Het is CD&V, het is sp.a, die hebben al twee onderwijsministers geleverd. Het is waarschijnlijk hun schuld, want die vijftienjarigen van vandaag zaten toen in het al onderwijs. Dus daar ligt de schuld.' Kunnen we dit debat al bij voorbaat afsluiten? Als het kan helpen: het is mijn schuld. Nu dat debat al beslecht is, kunnen we misschien kijken hoe we een en ander zullen gaan aanpakken. Want als je het er niet mee eens bent dat het een collectieve verantwoordelijkheid is, hoop ik dat iedereen het ermee eens is dat we het collectief moeten aanpakken. *(Applaus bij de N-VA)*

Dat applaus was niet zo collectief, maar het was goedbedoeld. *(Gelach)*

De collectieve verantwoordelijkheid en actie zijn alleszins in het geding. Hoe pakken we dat aan? We zijn in eerste instantie gestart met de hervorming in het secundair onderwijs en daar moeten we en kunnen we versnellingen hoger schakelen. Dan moeten we ons op drie elementen focussen. Ten eerste: Nederlands, Nederlands, Nederlands. Ik weet het, het zal u na vijf jaar de oren uitkomen, maar ik zal het altijd blijven benadrukken. Ten tweede: de eindtermen die we moeten aanscherpen. Ten derde: de Vlaanderenbrede proeven. Ik zal op alle drie wat dieper ingaan. Waarom? In ons regeerakkoord zijn dat drie essentiële elementen en ik weet niet of dat toeval is, maar net dat zijn de drie elementen die je ook terugvindt in het beleid van de vijf sterkpresteerders. De vijf sterkpresteerders in de PISA-proeven hebben alle vijf ingezet op die drie elementen: taal, aangescherpte eindtermen en die proeven. Die sterkpresteerders zijn Portugal, Polen, Ierland, het Verenigd Koninkrijk en Estland.

Ten eerste zetten we in op Nederlands. We hebben het debat hier al gevoerd en ik wijk op dat vlak geen millimeter om te blijven benadrukken dat dat de basis is van alles. De sleutel tot alle andere kennis is het Nederlands. Dus ja, we moeten heel resoluut zijn. We hebben budgettaire middelen voorzien voor die taalintegratietrajecten die we zullen toepassen als we vaststellen dat kinderen aan het einde

van de derde kleuterklas een taalachterstand hebben. We zullen daar ook iets aan doen en we laten niet toe dat die kinderen zomaar in het lager onderwijs starten. Dan starten ze zonder gelijke kansen. Als je niet voldoende Nederlands kent, kun je nooit gelijke kansen hebben, kun je nooit de achterstand waarmee je begint, inlopen. Integendeel, die dreigt alsmaar groter te worden. Dus moeten we daarin heel resoluut zijn en niet halfbakken, met halve maatregelen, optreden. Soms moeten we kordaat zijn en moeten we, wanneer de situatie echt ernstig is en wanneer je een grote taalachterstand vaststelt, zeggen dat een taalbad misschien een goede oplossing is en dat dat taalbad zal duren zolang het nodig is om te garanderen dat elk kind gelijke kansen krijgt.

Ik wil nog even doorgaan over taal. De PISA-resultaten geven één echt lichtpunt mee inzake de discussie over gelijkheid, allochtonen en autochtonen. Het is inderdaad zo dat autochtone kinderen in de individuele PISA-resultaten beter scoren dan kinderen van allochtone afkomst. Dat is overal zo. Maar als je vervolgens naar het criterium thuistaal kijkt, dan zie je dat die kloof veel kleiner wordt. Autochtone kinderen scoren iets van een 520 punten, allochtone kinderen 420 punten. Er is een kloof van ongeveer 100 punten. Maar bij de allochtone kinderen met thuistaal Nederlands is de kloof maar 50 punten. Thuistaal Nederlands zorgt dus voor een halvering van de kloof tussen autochtonen en allochtonen, dat is een punt van hoop en het is een duidelijke boodschap. Als je kiest voor de toekomst van je kinderen, kies dan voor het Nederlands, ook na 15u30. Zorg ervoor dat je je kinderen niet alleen van 8u30 tot 15u30 in een Nederlandstalige omgeving onderdompelt, maar ook daarna, ook daarbuiten. Maak die keuze voor integratie in de gemeenschap. Maak die keuze ook voor de toekomst van je kinderen.

De eindtermen zijn het tweede element. Je ziet dat de sterkpresteerders allemaal hebben ingezet op het aanscherpen van de eindtermen. Dat willen wij ook doen. Wij willen dat doen in het lager onderwijs. Maar wij willen ook scherpe eindtermen voor de tweede en derde graad in het secundair onderwijs. Die zijn nu in ontwikkeling. Vanzelfsprekend ligt de focus daar op Nederlands en wiskunde. Dat is de basis van alles.

Ten derde zijn er de proeven. Wij zijn het enige land dat geen identieke, uniforme proeven heeft, Vlaanderenbreed, over de grenzen van netten en koepels heen. Daarom pleiten we er in het regeerakkoord voor – en wij gaan dat ook doen – om die vergelijkende proeven te organiseren. Niet om een interne ranking op te maken, maar vooral om te zien in welke mate we erin slagen om de eindtermen te behalen en in welke mate we erin slagen om leerwinst te boeken. Dat is uiteindelijk onze belangrijkste taak in het onderwijsveld. We moeten ervoor zorgen dat we de talenten van de kinderen detecteren en dat we daar het maximaal mogelijke uithalen en dat zij echt vooruitgaan. Wij moeten zorgen voor leerwinst in hoofde van die kinderen.

Alle vijf de sterke presteerders in PISA hebben sterk ingezet op taal, proeven en eindtermen. Die drie elementen schuif ik naar voren, maar daarbovenop stel ik toch ook dat wij ons altijd kunnen laten bijstaan en adviseren. Daarom heb ik aan Dirk Van Damme gevraagd om rondom hem een groep van binnen- en buitenlandse experts te verzamelen, om extra, nog boven op wat we al hebben gepland in ons regeerakkoord en onze beleidsnota, suggesties te doen ten bate van de verbetering van de kwaliteit van ons onderwijs. Ik wil daarmee een duidelijk signaal geven. Dirk Van Damme is niet de meest centrumrechtse Vlaams-nationalist die ik ken. Er zijn er nog andere. Wij willen dit signaal geven met de bedoeling aan te geven dat we het collectief zullen moeten doen, dat we het samen zullen moeten doen.

Ik hoop dat dat het resultaat kan zijn van PISA. Ik hoop dat PISA maïzena wordt. In die zin dat het het onderwijsveld dichter bij elkaar kan brengen, in functie van

de doelstelling te werken aan een betere kwaliteit van ons onderwijs. Als ik zeg 'samen', dan bedoel ik ook: met de koepels. Deze namiddag nog heb ik een meeting met de koepels belegd om ervoor te zorgen dat we minstens overeenstemming hebben over de drie doelstellingen: inzetten op taal en taalintegratietrajecten, op de versterkte eindtermen en op de proeven. We moeten de neuzen in dezelfde richting zetten en een engagement aangaan met de koepels en vervolgens, vanzelfsprekend, ook met de leerkrachten. Zij zijn niet het probleem maar een deel van de oplossing. Ik zal het nog bespreken met de heer Van Damme: ik ga ervan uit dat ook de leerkrachten als onze grootste en allereerste experts betrokken worden in zijn werkgroep. Zij moeten daarin ook een vertegenwoordiging krijgen, om er, dames en heren, voor te zorgen dat PISA maïzena wordt, dat we met z'n allen dit momentum gebruiken.

Uiteraard zal ook in het debat blijken dat de neuzen in dezelfde richting staan. Ik geloof daar wel in. Vanzelfsprekend zullen de verschillende politieke partijen en fracties in dit parlement hun eigen accenten leggen. En men zal zoeken naar de tegenstellingen. Maar we delen wel allemaal dezelfde ambitie: een betere kwaliteit. Laat PISA het momentum zijn dat effectief leidt tot een beter onderwijs voor iedereen. *(Applaus van de meerderheid)*

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Uiteraard neem ik wel de ruimte voor vragen achteraf.

De voorzitter: Mijnheer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Mogen we niet kort reageren op het betoog van de minister? Anders wordt het natuurlijk wel een tamelijk steriel debat.

De voorzitter: Dat kan u doen tijdens het debat, mijnheer De Witte. Uw fractie krijgt ook tien minuten spreektijd, en dan kunt u reageren op de uitlatingen van de minister. Het debat start na de verklaring van de regering. De regering hoeft geen verklaring af te leggen, maar minister Weyts was zo vriendelijk om dat wel te doen. Mijnheer De Witte, laat u straks vooral gaan op het spreekgestoelte of vanop de banken, maar nu is het aan mevrouw Goeman.

Hannelore Goeman (sp.a): Ik neem aan dat de minister zich ook niet zal inhouden om straks te reageren op wat we hier allemaal te zeggen hebben.

Maar eerst het debat, collega's. Ik denk dat we het erover eens zijn dat de cijfers van de nieuwe PISA-studie bijzonder alarmerend zijn. Ik geef meteen ook toe dat ik niet de tijd heb gehad om die studie helemaal te lezen. Ik doe dus meteen een oproep om een hoorzitting te hebben over de nieuwe PISA-resultaten. In de commissie Onderwijs kunnen we daar alleen maar heel veel van leren.

De tendens is heel duidelijk: de resultaten voor leesvaardigheid, voor wiskunde en voor wetenschappen gaan voor de zoveelste keer achteruit. We donderen uit de top tien inzake leesvaardigheid. Wat ik bijzonder jammer vind, is dat bovendien ook nog blijkt dat een op de vijf leerlingen aangeeft geen plezier meer te vinden in lezen. Dat is dramatisch.

Minister, ook ik heb geen zin in een lange discussies over methodologie en over wie nu het meest verantwoordelijk is. De meeste partijen die de voorbije vijftien jaar in dit halfrond hebben gezeten, hebben op de een of andere manier verantwoordelijkheid gedragen. Ik durf te beweren dat ook de anderen niet meteen mirakeloplossingen hebben, gisteren niet en vandaag ook niet.

Wat die methodologie betreft, de PISA-studies meten inderdaad niet de kwaliteit van de eindtermen en niet de kwaliteit van de leerplannen. Wat ze wel meten, is

het probleemoplossend vermogen van onze jongeren, in hoeverre ze zelf in staat zijn om een tekst te begrijpen, om wiskundige vraagstukken op te lossen of om wetenschappelijke analyses te maken. En daar, collega's, is duidelijk een groot probleem. Dat moet vandaag de essentie zijn van ons debat. De skills van onze vijftienjarigen gaan er jaar na jaar op achteruit. We spelen met talent. De vraag is: wat gaan wij en vooral, wat gaat deze regering daaraan doen?

Minister Weyts, ik heb met heel veel aandacht uw eerste reacties gelezen, uw betoog op Terzake bekeken en nu ook goed geluisterd naar uw interventie. Eigenlijk kunnen we ons vinden in een aantal zaken die u zegt. Ja, de lat moet omhoog. Ja, de kwaliteit van ons onderwijs moet beter. Ja, we moeten inzetten op een toponderwijs voor iedereen.

Het ging natuurlijk ook over het internationaal panel dat u wilt samenroepen. Dat lijkt ons geen slecht idee. We vragen wel dat er ook mensen van het werkveld in worden vertegenwoordigd. U zei ook: 'Ik zie leerkrachten als de belangrijkste bondgenoten om dit probleem aan te pakken.' Dat vond ik heel belangrijk. Dat klopt absoluut.

Ik heb gisteren zelf wat achtergrondresearch gedaan. Als het bijvoorbeeld gaat over het verbeteren van leesvaardigheid van onze jongeren, dan zie je in alle onderzoeken die gebeuren en in alle aanbevelingen die worden gedaan, dat er een cruciale rol is weggelegd voor leerkrachten. De studie 'Effectief onderwijs in begrijpend lezen' van de Taalunie zegt heel duidelijk dat leerkrachten moeten zorgen voor een motiverende leesomgeving, hoe ze verschillende soorten teksten moeten voorleggen, hoe ze de tijd moeten nemen om uitgebreid met leerlingen in discussie te gaan over teksten, en hoe ze zichzelf constant moeten bijscholen.

Dus ja, minister, goed geschoolde en gemotiveerde leerkrachten zijn absoluut een deel van de oplossing om de kwaliteit van ons onderwijs op te krikken. Gisteren zei u daarover dat leerkrachten opnieuw de tijd en de ruimte moeten krijgen om bezig te zijn met hun kerntaak, namelijk lesgeven. Maar, minister, dan moeten we in de eerste plaats natuurlijk wel genoeg leerkrachten vinden. Want ik heb, na onze debatten in de commissie, nog altijd niet het gevoel dat uw sense of urgency daarover groot genoeg is. Sorry, collega's, maar we staan echt aan de vooravond van Nederlandse toestanden. En ik heb toch nog altijd het gevoel dat u daar eigenlijk niet echt van wakker ligt.

Maar het gaat natuurlijk ook over hoe die leerkrachten vandaag kunnen werken. De planlast moet worden verminderd. De kwaliteit van de lerarenopleiding moet absoluut omhoog. Want uit alle onderzoeken blijkt dat sterke leerkrachten het grootste verschil maken in leerwinst voor leerlingen. De job van leerkracht móét aantrekkelijker worden. En dus is er inderdaad absoluut nood aan dat lerarenloopbaanpact, met ruimte voor zij-instromers, die hun anciënniteit kunnen behouden. Ik denk dat ons onderwijs echt alleen maar wel kan varen bij hun expertise. Op dat vlak, minister, zijn er nog grote uitdagingen. Die uitdagingen zijn er trouwens al langer en werden de voorbije legislatuur niet aangepakt. Er wacht u daar dus een bijzonder grote opdracht.

Minister, ik heb ook een vraag voor u. Want u zei – en ik ga daar helemaal mee akkoord: "Leerkrachten moeten bezig zijn met lesgeven." Maar dan voegde u daaraan toe "niet met zorgtaken". Ik nodig u uit om nog eens op bezoek te komen in een secundaire school in Brussel – misschien niet het Sint-Jan Berchmanscollege – waar leerkrachten elke dag voor klassen staan met leerlingen die wél extra zorg nodig hebben. Minister, van vrienden die in het onderwijs staan, hoor ik het ene na het andere verhaal over kinderen met familiale problemen, met gedragsproblemen, die inderdaad niet goed genoeg Nederlands spreken – daarover zullen we het straks nog hebben – of die zich niet eens deftig schoolmateriaal kunnen permitteren. In

veel Vlaamse en Brusselse scholen is dat een dagelijkse realiteit. Ik vraag mij dan af wat die leerkrachten volgens u moeten doen. Moeten ze die problemen gewoon negeren? Doen alsof ze niet bestaan? Dat is toch niet serieus.

In mijn ervaring – en ik denk trouwens ook in die van u – bewegen veel leerkrachten vandaag al hemel en aarde om kinderen mee te krijgen, maar weten ze vaak zelf niet waar ze eerst moeten beginnen. Dus als we willen dat leerkrachten morgen het verschil maken en leerlingen helpen om te excelleren, om de lat hoger te leggen en ervoor te zorgen dat alle leerlingen daarover geraken, dan moeten ze daarvoor ook de middelen krijgen, bijvoorbeeld om te kunnen werken in duoteaching, om zich permanent te kunnen bijscholen. Dan moeten ze goede ondersteuning krijgen, door centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's), door pedagogische begeleidingsdiensten, door zorgleerkrachten.

En ja, dan is het ook een goed idee om onze kwaliteit te monitoren. Ik heb het al gezegd: an sich hebben wij geen probleem met die gestandaardiseerde tests. Die kunnen inderdaad de problemen school per school in kaart helpen brengen, op voorwaarde dat ze niet naar een ranking leiden. Dat geeft ons bovendien een objectief beeld van waar de problemen liggen. En dat lijkt mij in ieder geval een beter idee dan nu op intuïtie te komen beweren dat leerkrachten steeds nonchalanter zijn geworden.

Indien er in een aantal scholen inderdaad een probleem is met kwaliteit, dan moet dat worden aangepakt, met een begeleidingstraject op maat. Dat staat ook zo in het regeerakkoord, en ik heb u altijd gezegd dat wij dat op zich een goed idee vinden. Maar, minister, op maat, tja, dat zal geld kosten. En laat mij duidelijk zijn: niemand beweert dat we met geld alleen de problemen van ons onderwijs zullen oplossen. Maar met minder geld zullen we er in ieder geval ook niet geraken. Nochtans is dat exact wat u deze legislatuur zult doen. U zult besparen. U zult besparen op het secundair onderwijs. (*Opmerkingen van minister Ben Weyts*)

U mag dat ontkennen. Maar de realiteit is dat er tegen 2024 40.000 leerlingen zullen bij komen in het secundair onderwijs en dat ze het met hetzelfde bedrag moeten blijven doen. U zult besparen op de CLB's en op de pedagogische begeleidingsdiensten. U zegt dat we de schuld niet moeten steken op de begroting. Maar legt u mij dan straks eens uit hoe u denkt dat leerkrachten zich moeten bezighouden met lesgeven, als ze straks worden geconfronteerd met extra leerlingen, elk met hun extra uitdagingen, zonder bijkomende hulp. Je zou voor minder moedeloos worden. Minister, deze PISA-resultaten maken het voor ons onbegrijpelijker dan ooit dat u zult besparen op onderwijs.

Dat brengt mij bij een tweede punt. Want er is mij nog iets opgevallen in uw interview gisteren in Terzake, minister. Naast de cijfers over hoe de resultaten er voor alle leerlingen op zijn achteruitgegaan, zowel wat betreft leesvaardigheid, wiskunde als wetenschappen, zijn er nog een aantal andere conclusies van PISA waarover ik u eigenlijk amper heb gehoord of die u in ieder geval heel selectief hebt gelezen.

Want uit de PISA-resultaten blijkt namelijk ook dat de kloof tussen de minst presterende en de best presterende leerlingen in Vlaanderen groter is dan gemiddeld. En de sociaal-economische achtergrond – het gaat dan over beroep, rijkdom, het onderwijsniveau van de ouders – speelt daarbij meer mee dan elders. Daar komt nog bij dat kinderen met een andere thuistaal ook opvallend zwakker scoren. En daar hebt u het wel over gehad.

En dan gebeurt binnen deze regering natuurlijk het onvermijdelijke. De minister begint met het afsteken van een lange uitleg over het belang van talenkennis, en hoe we met taalscreenings en extra taaltrajecten moeten inzetten op een betere kennis van het Nederlands. Daar zijn wij het trouwens volmondig mee eens; laat daar geen misverstand over bestaan. Maar over dat andere aspect, het feit dat in

het PISA-rapport te lezen staat dat er een ongelooflijke sociale kloof gaapt in ons onderwijs, daarover rept u met geen woord.

Ik weet dat het PISA-rapport geen verklaringen geeft, maar de correlatie is hier toch overduidelijk? Het gaat niet alleen over onze leerkrachten, het gaat niet alleen over taal. Het gaat ook over de socio-economische thuissituatie van onze kinderen. Ik vind het ongelooflijk dat u aan die realiteit voorbijgaat. Maar het verbaast mij ook niet echt, want in uw beleidsnota lees ik daar amper iets over. Ik rond af.

De voorzitter: Ja, want u bent over uw spreektijd aan het gaan. Als u zich laat onderbreken, valt dat niet zo hard op. *(Opmerkingen van Hannelore Goeman)*

U hebt eigenlijk geen tijd meer, maar maakt u nog uw laatste punt, alstublieft.

Hannelore Goeman (sp.a): Mijn laatste punt is: ja, minister, ons onderwijs moet excelleren. Ja, we moeten het beste halen uit onze leerlingen, maar dan uit al onze leerlingen. Kies voor extra ondersteuning voor uitblinkers zonder andere kinderen achter te laten. We willen de lat hoger leggen, maar we moeten er wel voor zorgen dat alle kinderen over die lat geraken. Het moet gedaan zijn met dat of-ofverhaal. Voor ons is onderwijs een en-enverhaal. Het gaat over excelleren en het gaat over gelijke kansen. De lat moet hoger, de drempels moeten lager. En we moeten zorgen dat iedereen over de lat raakt. *(Applaus bij sp.a, Groen en de PVDA)*

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Ik zou graag repliceren, natuurlijk. Laat collega Daniëls maar beginnen, dan repliceer ik op de dingen die hij zegt. Ik wil sp.a niet aanvallen. *(Rumoer)*

De voorzitter: Collega De Witte, van die boer geen eieren, zoals ze in Antwerpen zeggen, en wellicht ook elders in Vlaanderen. Ik heb u het woord gegeven, en u wordt verondersteld te repliceren op wat mevrouw Goeman heeft gezegd, niet op wat de heer Daniëls gaat zeggen. U hebt dus het woord. Maar toch goed geprobeerd.

Kim De Witte (PVDA): Ik wacht op de volgende spreker.

De voorzitter: U wacht? Maar dan krijgt u straks niet het woord als de heer Daniëls zijn betoog heeft gevoerd. Het is nu of nooit.

Kim De Witte (PVDA): Voorzitter, we mogen toch een debat houden? En een debat wil toch zeggen dat er tegenspraak is?

De voorzitter: Mijnheer De Witte, mevrouw Goeman staat vooraan. Zij wenste niet te worden onderbroken, en dat is, voor alle duidelijkheid, haar volste recht. Ik vraag wie het woord wil nemen, en er steken drie collega's hun hand op: de heer Daniëls, mevrouw Ampe en uzelf. Ik ben zo galant en zo vriendelijk om u als eerste het woord te geven, en u zegt: 'Nee, ik ga wachten tot collega Daniëls iets heeft gezegd.' *(Opmerkingen van Kim De Witte)*

Ofwel repliceert u op wat mevrouw Goeman heeft gezegd, ofwel geef ik nu het woord aan de twee andere collega's. Maar dan gaat u straks niet repliceren op hetgeen de heer Daniëls of mevrouw Ampe heeft gezegd.

Kim De Witte (PVDA): Oké, ik zal repliceren op wat mevrouw Goeman heeft gezegd.

Mevrouw Goeman, ik dank u voor uw tussenkomst. Onze fractie deelt een aantal van uw analyses, maar we verschillen op bepaalde punten ook van mening. Onzes inziens is er ook een probleem met professionalisering van het onderwijs, en professionalisering begint met didactiek en pedagogie in de scholen.

Wat er een tiental jaren geleden eigenlijk is gebeurd, is dat de wetenschappelijke steunpunten voor taalvaardigheid, diversiteit en ervaringsgericht leren werden afgeschaft. Men is dan overgegaan naar wat men het flankerende onderwijs noemt.

Er zat heel veel expertise in die steunpunten. De middelen daarvoor zijn verschoven naar de lokale besturen, en we zijn eigenlijk heel veel expertise kwijt rond hoe we er nu net voor zorgen dat die taalvaardigheid vergroot.

Wat de minister immers zegt, en wat u dus niet weerlegt en waar u eigenlijk over zwijgt, is dat het louter gaat over de kennis van het Nederlands. Het gaat echter natuurlijk niet over de kennis van het Nederlands. Het gaat over taalvaardigheid, namelijk de bekwaamheid om kennis in en uit te pakken en om te zetten in resultaten op het vlak van wiskunde, wetenschap en begrijpend lezen. Dat is dus wel een toevoeging die wij willen doen over de kwestie van professionalisering in het onderwijs. Dat is een kritiek die wij hebben op de evolutie van de jongste tien jaar. We zijn achteruitgegaan, terwijl we moeten vooruitgaan op het vlak van professionaliteit.

Hannelore Goeman (sp-a): Ik wil daar wel kort op repliceren. De insteek van mijn betoog was immers natuurlijk in eerste instantie dat ik niet wil dat heel het gelijkekansenbeleid wordt gereduceerd tot een taalbeleid. We zullen straks zien, maar tien minuten om de hele kwaliteit van ons onderwijs te bespreken, dat is niet veel. Ik ben het echter wel met u eens: het gaat niet alleen over kennis van het Nederlands, het gaat inderdaad ook over taalvaardigheid. In die zin zijn pedagogiek en didactiek inderdaad superbelangrijk. Ik heb dus hoge verwachtingen wat dat betreft van het nieuwe internationale panel dat de minister bij elkaar zal roepen om op dat vlak opnieuw de omslag te maken, want ik denk inderdaad dat academische expertise echt mee te sleutel is van de antwoorden die we moeten geven voor de toekomst.

De voorzitter: Mevrouw Ampe heeft het woord.

Els Ampe (Open Vld): Voorzitter, het aantal leerlingen die topprestaties neerzetten in wiskunde, is de voorbije vijftien jaar met 15 procent gedaald. Mevrouw Goeman, noch bij u, noch bij de minister, noch bij de heer De Witte heb ik daar veel over gehoord. Dat is toch wel sterk. Bij u ging het vooral over kinderen met een andere thuistaal. Bij de minister ging het vooral over taal, taal, taal. Dat taalobsessiespook raast altijd door dit parlement, maar kunnen we het eens over wiskunde hebben? We leven in een technologische wereld. Of gaan we dat allemaal overlaten aan China? Minister, het is tijd voor een wiskundeactieplan, waarbij dit jaar nog de eindtermen voor wiskunde in het lager onderwijs worden gemoderniseerd. We moeten daarover praten. Dat moet worden voorbereid. Minister, gaat u daar werk van maken?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Het is wel boeiend om te zien dat de heer De Witte wil afwachten wat ik ga zeggen, om te reageren op collega Goeman.

De voorzitter: Collega Daniëls, daag hem niet uit. Kijk naar mevrouw Goeman.

Koen Daniëls (N-VA): Ik dacht dat voor een partij met een planeconomie regels belangrijk waren. Maar goed, ik zal me dus richten tot mevrouw Goeman.

Mevrouw Goeman, ik heb er even de begroting bij genomen. U zegt: besparen, besparen, besparen, besparen, besparen. Ik zal het voor u nog eens opsommen. Herhaling is belangrijk.

Hannelore Goeman (sp-a): Dan zal ik straks mijn antwoord nog eens herhalen.

Koen Daniëls (N-VA): In 2020 is er 362 miljoen euro méér. Volgens mijn begrijpend lezen is besparen minder. Dan zult u zeggen 'jaja, dat is alleen 2020'. Geen probleem. Er komt ook nog 250 miljoen euro jaarlijks, op kruissnelheid, bij in de diverse beleidsimpulsen. Daar mag u dan ook nog 500 miljoen euro qua investeringen in infrastructuur bijtellen. In combinatie met het behoud van de open end en de kliks en al die zaken komt er in de volgende, volledige beleidsperiode 3 miljard euro bij. Als ik hier hoor spreken over wiskunde, wiskunde is taal: meer, minder, bij, op, af. In de kleuterschool begint men met die cruciale begrippen. Kinderen die niet weten wat meer en minder is, slaan immers ook in de knoop bij plus en min. Collega's, taal is inderdaad ook wiskunde. Collega Goeman, ik ben blij dat u het aanhaalt. Ik zou zeggen, kijk ook eens naar de verschillende PISA-zaken, kijk naar die wiskunde- en wetenschapsvragen: dat zijn eigenlijk vraagstukken. Voor het oplossen van wetenschappelijke en wiskundige problemen heb je taal nodig. Collega Goeman, ik ben dus blij dat u daarin meegaat, dat u die taal zo belangrijk vindt. Ik ben ook een beetje verward omdat u nu plots wel die lofzang doet en vorige keer, toen we het over taalbad en taalscreening hadden, dat niet hetgeen was dat u vooruit deed stappen.

U zegt: 'de lat omhoog, top voor iedereen'. Absoluut, maar dan komen we een beetje op een lastig punt met sp.a, denk ik. Ooit hebben we samen het masterplan voor het secundair onderwijs afgesloten, waarin we stelden dat er geen brede eerste graad en geen uitstel van de studiekeuze zou zijn, dat er in die eerste graad al een echte keuze zou worden gemaakt voor een basisoptie, en dan verder.

Mevrouw Goeman, op andere fora stelt u, maar nu plots niet meer, dat er toch een brede eerste graad moet komen. Kunt u eens duidelijk zijn? Wat is het nu voor sp.a? Indien u voor een brede eerste graad en een uitstel van de studiekeuze pleit, wordt het natuurlijk moeilijk in verband met wiskunde in te grijpen. Die topgroep is niet met 15 procent verminderd. Het is zelfs dramatischer, want die groep is gehalveerd. Het gaat om 50 procent. Tot voor kort zat 34,4 procent in de topgroep en dat is tot 18,8 procent gezakt. Die populatie is gehalveerd. Hoe denkt u dat op te lossen met een brede eerste graad waarin iedereen samenzit?

U hebt gesproken over de kloof met de hoogste presteerders. Ik zie twee zaken. Ten eerste verkleint de groep van de toppresteerders. Voor wiskunde gaat het om een daling van 34,3 tot 18,8 procent. Voor wetenschappen gaat het om een daling van 18 tot 10 procent. Omgekeerd stijgt de groep van de laagpresteerders op niveau 1 en 2 voor wiskunde van 11,4 tot 17,3 procent en voor wetenschappen van 11,6 tot 12,3 procent. U hoopt dat die kloof waarover u spreekt zal verminderen. We kunnen dit doen door het gemiddelde te laten zakken, maar dan zullen we minder toppresteerders hebben. Dat is heel tof, maar dan gaan we nog meer achteruit en dat willen we net keren met alle maatregelen die in het Vlaams regeerakkoord staan en waar ik straks nog verder op zal terugkomen.

Hannelore Goeman (sp.a): Mijnheer Daniëls, u zit ondertussen lang genoeg in het Vlaams Parlement om te weten hoe de financiering van ons onderwijs werkt. U steekt hier een verhaal af over de ongelooflijke stijging van de onderwijsbudgetten. Dat klopt, maar het gaat gewoon om de decretaal verankerde financiering per leerling of student. Het lijkt me niet meer dan logisch dat die budgetten stijgen. We hebben de cijfers in de commissie bekeken. De stijging met 2,8 procent voor het secundair onderwijs volstaat eigenlijk nog niet om de levensduur te coveren. U moet daar niet zo euforisch over doen, want u wilt in het secundair onderwijs 100 miljoen euro besparen. Er komen leerlingen bij en ik zie gewoon niet in hoe de leerkrachten daarmee op het terrein zullen omgaan. U hebt het over 500 miljoen euro meer voor infrastructuur. Dat is tof. Er komt geld bij voor bakstenen, maar zonder sterke leerkrachten in de klassen zal dat niet veel doen aan de kwaliteit. (*Applaus bij sp.a*)

Ik heb lang op dit moment gewacht, maar als het om taal gaat, zal ik nu Het Eiland citeren. Het is "Zever, gezever!" hier te beweren dat wij de vorige keren niet hebben gezegd dat taal belangrijk is. Dat is totaal niet waar. Taal is belangrijk. Het enige wat ik u verwijt, is dat u alles tot taal reduceert. Taal is niet het enige. Als het om de gelijke onderwijskansen gaat, worden kinderen met veel bijkomende drempels geconfronteerd. U moet niet proberen dat tot taal terug te brengen.

Er is helemaal geen onduidelijkheid. We zijn altijd voorstander van een brede eerste graad geweest. Eigenlijk zijn we dat in essentie nog altijd, maar u weet even goed als ik dat het kalf gewoon verdronken is. De N-VA wilde de brede eerste graad niet en dus zal hij er niet komen. U maakt daar een karikatuur van, alsof een brede eerste graad ertoe zou leiden dat we naar een grote eenheids-worst gaan.

De essentie van een brede eerste graad is voor ons altijd geweest dat we de kinderen zelf en niet de ouders een geïnformeerde keuze laten maken na eerst gedurende twee jaar van alles te hebben geproefd. Dat gebeurt nu niet. U weet even goed als ik dat het gewoon de ouders zijn die voor hun kinderen de keuze maken. Die keuze is helemaal niet gebaseerd op geïnformeerde kennis over wat die kinderen eigenlijk goed kunnen of graag doen. Volgens ons zal een brede eerste graad die kinderen toelaat vanaf de tweede graad zelf een geïnformeerde keuze te maken, de toppresterders enkel versterken. Kinderen zitten dan immers op hun plaats.

Ik wil hierover nog een laatste woordje zeggen, want dit is de essentie van mijn betoog. Er wordt hier altijd net gedaan alsof wij de lat omlaag willen krijgen om iedereen erover te krijgen, maar dat klopt totaal niet. De lat – en ik heb het minstens vier keer gezegd omdat ik wist dat u erover zou beginnen – moet voor alle leerlingen omhoog. Er is een probleem met de kwaliteit van het onderwijs, maar als u de lat hoger legt, moet u ervoor zorgen dat iedereen erover geraakt. Er moet dus aandacht zijn voor toppresterders, maar ook voor kinderen die vandaag niet mee kunnen omdat ze van veel verder moeten springen. (*Applaus bij sp.a en Groen*)

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Mevrouw Goeman, u geeft aan moedeloos te zijn, en dat is net wat we niet moeten zijn. Het is niet zo dat het onderwijsveld, de mensen hier aanwezig, de leerkrachten, de ouders en de leerlingen wakker geschrokken zijn door die PISA-wekker en straks weer indommelen in een winterslaap. Dat is helemaal niet het geval. In de Westhoek zegt men soms 'we deden een plas en alles bleef zoals het was', maar dat is net niet wat hier gebeurt.

Er is de voorbije jaren al heel wat in gang gezet, en daar moeten we op focussen. Er is de cao, de aanpak inzake planlast, de hervorming van de lerarenopleiding, de hervorming van het secundair onderwijs en de eindtermen. Die hervorming is net gestart en moet dus nog verder worden uitgerold. Ik vraag u ook niet moedeloos te zijn en te blijven hopen dat ons onderwijs alle kinderen alle kansen kan bieden. (*Applaus bij CD&V*)

Koen Daniëls (N-VA): Mevrouw Goeman, heb ik nu goed gehoord dat u zegt dat iedereen over de lat moet? Als er één lat wordt gelegd waar iedereen over moet, dan moet die lat op de grond worden gelegd. Dat zeggen alle onderwijsdeskundigen. (*Opmerkingen van Hannelore Goeman*)

Dat zeg ik niet, dat zegt iedereen, dat zegt Lieven Boeve. Iedereen adviseert om dat niet te doen. Als je zegt dat iedereen erover moet kunnen, dan moet je de toppresterders niet meer uitdagen. Dat is ook de reden, mevrouw Goeman,

waarom wij met deze regering van de N-VA, Open Vld en CD&V pleiten voor die gestandaardiseerde, genormeerde proeven, maar niet enkel op het niveau van de eindtermen. Dan zeg je wat het niveau is, wie er al over is en wie er wel zal komen en richt je je op de anderen. Neen, wij willen dat op verschillende niveaus. Zeg dus toch niet dat iedereen over die ene lat moet.

Mevrouw Goeman, ik wil de parlamentsvoorzitter in een vroegere hoedanigheid citeren: "Gelijke kansen is iets anders dan gelijke uitkomsten." Als u zegt dat iedereen over die ene lat moet, dan is de uitkomst dezelfde voor iedereen. Ik voorspel u dat die toppresterders nog meer naar beneden zullen gaan. Het is onwaarschijnlijk dat u dat zegt. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Misschien moeten we de heer Daniëls toch even uitleggen wat eindtermen zijn in ons onderwijs. U hebt de mond vol over begrijpend lezen, maar eindtermen zijn minimumdoelen. En uiteraard willen wij als socialist, net zoals minister Weyts net heeft gezegd, dat iedereen, elk kind in ons Vlaams onderwijs, of het dan gaat over een toppresterder of een kind dat het moeilijk heeft, de minimale hefboomen in handen heeft om te kunnen presteren in een samenleving. En dat betekent dat de allersterksten extra worden uitgedaagd boven op die minimumdoelen, maar die eindtermen zijn het minimum minimorum.

En weet u wat, mijnheer Daniëls? Sp.a heeft in de vorige legislatuur vanop deze banken voorgesteld om de eindtermen Nederlands voor elk kind bindend te maken zodat elk kind, ongeacht zijn thuistaal, in het Nederlands zijn plan kan trekken, thuis, in de samenleving en op school, om effectief nog beter wiskunde en wetenschappen te kunnen leren. Maar wie, o wie zag dat niet zitten? Inderdaad, Lieven Boeve. En wie zag dat nog niet zitten? Minister Crevits. En wie zag dat nog niet zitten? Onderwijsspecialist Daniëls. Dus kom ons, socialist, niet verwijten dat excellentie en ambitie en gelijke kansen niet hand in hand kunnen gaan. Een sociaal onderwijs is een excellent onderwijs voor iedereen. *(Applaus bij sp.a, Groen en de PVDA)*

Koen Daniëls (N-VA): Dank u, mevrouw Gennez, om uw collega op het spreekgestoelte even bij te treden dat het niet één lat is voor iedereen, maar dat we uiteraard andere doelen gaan stellen voor die sterke leerlingen. Dank u dat u dat even corrigeert, ik begon echt heel veel schrik te krijgen.

Dat Nederlands, nu breekt toch wel mijn klomp. De basisgeletterdheid Nederlands, wat is dat? *(Opmerkingen van Caroline Gennez)*

Neen, mevrouw Gennez, we hebben de eindtermen. Dat zijn de minimumdoelen, en die willen we voor zoveel mogelijk leerlingen bereiken. Dan hebben we uitbreidingsdoelen, die willen we voor die sterke groep, want die moet nog veel sterker zijn. Dan hebben we de basisgeletterdheid. Dat zijn de niveaus 1 en 2 van PISA. Dat zijn de niveaus waarvan we willen dat ze door alle leerlingen bereikt worden. Mevrouw Gennez, als we van alle eindtermen basisgeletterdheid maken, zoals uw collega zegt, dan leggen we voor iedereen de lat gelijk en gaan we naar een gelijke uitkomst. Dat willen wij niet! Dat wil deze meerderheid niet, dat willen experts niet, want dat is een daling van de ambitie.

Dus, gaan we die nieuwe eindtermen lager onderwijs, tweede graad, derde graad, scherp formuleren? Ja, ook in die lagere school – dat staat in het regeerakkoord – gaan we kijken of en hoe we daar basisgeletterdheid in kunnen krijgen voor alle leerlingen. We hebben de eindtermen, minimumdoelstellingen voor de meerderheid van de leerlingen, en we hebben uitbreidingsdoelen. Alstublieft, laat ons dat doen, dan doen we recht aan alles in PISA: het gemiddelde omhoog, de

laagpresteerders omhoog en de toppresteerders verder uitdagen. Dat is het doel van wat vandaag voorligt.

Caroline Gennez (sp·a): Begrijpend lezen eerste leerjaar, collega Daniëls. Eindtermen zijn minimumdoelen. Inderdaad voor de eindtermen moet de lat omhoog. Basisgeletterdheid, u zegt het zelf, dat ligt daar een beetje onder. We leggen die lat een beetje lager voor de niveaus 1 en 2 voor de zwakkere presteerders. Wel, dat zijn dan 'minimumminimorumdoelen'. U hebt die inderdaad gelegd. U was tevreden met 'een beetje zonder fouten schrijven, als het allemaal een beetje goedkomt', misschien is 'die dt-regel niet meer zo belangrijk voor de kinderen die het iets minder makkelijk hebben'.

Wel, eindtermen die moeten ambitieus zijn. Dat betekent dat ook kinderen uit een kansarm milieu of kinderen die thuis geen Nederlands spreken, wat ons betreft, zonder fouten moeten kunnen schrijven, zonder fouten moeten kunnen rekenen. De lat lager leggen is een compleet gemakzuchtige elitaire foute keuze. Niet met ons!

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

Kris Van Dijck (N-VA): Ik wil even tussenkomen op het punt van gelijke kansen en de lat leggen. We mogen een ander onderscheid niet vergeten. Laat ons niet alleen spreken over de sociale afkomst of achtergrond van jongeren. Daar moeten we inderdaad zoveel mogelijk drempels wegwerken. Maar elk kind heeft zijn eigen cognitieve capaciteiten. Je hebt sterke en minder sterke leerlingen, los van de afkomst. Dat is nu eenmaal aangeboren. Dat zijn talenten die je hebt of niet hebt. We moeten ervoor zorgen dat eenieder uitgedaagd wordt om zijn talenten te versterken. Dat is het onderscheid dat we in dezen willen maken.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp·a): Het is na één uur de tijd ervoor: ik wil het debat uitbreiden met wat leeft op het werkveld, want daar gaat het toch nog altijd over. De hogere overheid tekent de contouren van hoe onderwijs moet gebeuren, maar het zijn de mensen in het veld die zich daar dagelijks voor inzetten. De vraag die ik hier nog niet gehoord heb, maar dat komt misschien nog, is: hoe voelen die mensen zich, hoe voelen de directies zich die verantwoordelijk zijn om het beleidsvoerend vermogen in hun school steeds te verbeteren en te zorgen dat die eindtermen worden bereikt en dat het pedagogisch project wordt uitgewerkt? Hoe voelen die leerkrachten zich?

Dat is iets wat ik aan het debat wil toevoegen, want ik ben ervan overtuigd dat de meeste leerkrachten elke dag hun beste beentje voorzetten om kwalitatief en hoogstaand onderwijs te bieden, in een populatie die diverser is dan ooit. Nooit voorheen bekommerde een leerkracht zich zo hard om het welbevinden van leerlingen als vandaag. Als voormalig schooldirecteur weet ik dat een goed welbevinden niet kan worden losgekoppeld van goed leren. Als het emotionele welbevinden van de leerlingen niet oké is, dan mag je nog leerlingen hebben die in potentie over die lat kunnen springen, dan zullen die leerlingen dat niet kunnen. Leerkrachten steken daar bijzonder veel energie in.

We moeten ook toegeven, collega Daniëls en de rest, dat de beleidsmakers de laatste jaren opnieuw heel veel zaken hebben veranderd. De leerkrachten weten niet altijd meer van welk hout pijlen maken. Ik heb verhalen gehoord uit secundaire scholen, waar pedagogische adviseurs zeggen: 'Wacht met de eindtermen verder te implementeren, want over één of twee jaar zal het waarschijnlijk toch weer veranderen.' Men weet niet meer waar men staat. Dat zijn verhalen die we horen. Ik heb verhalen van leerkrachten die vakken moeten geven waar ze amper nog iets van gehoord hebben, omdat er in een bepaald vakgebied geen collega's meer te vinden zijn. Maar die mensen doen het, nog elke dag, rekening

houdend met serieuze sociale gezinsproblemen, die vroeger beperkter waren. Daar spelen ze nu op in. De anderstaligheid is toegenomen. Daar spelen ze op in. Leerkrachten moeten hun rugzak veel meer vullen om te kunnen presteren voor hun klas.

Die leerkrachten vertoeven ook niet langer in het heersende beeld dat men om vier uur gedaan heeft en dan kan genieten van leuke avonden en de vele weekends. Neen, die mensen werken dag en nacht voor hun job. En wat vragen zij? Dat hun job wordt gewaardeerd. En dat is onze oproep, minister. Dat was onze oproep in diverse commissievergaderingen in de vorige legislatuur: investeer in dat lerarendebat, investeer in dat leerkrachtentekort. Dat is heel erg cruciaal voor ons, want de leerkrachten verwachten dat van ons: duidelijkheid, transparantie, maar vooral respect voor datgene waar ze dagelijks mee bezig zijn. Als u dat niet hebt, dames en heren, dan mogen wij hier nog uren debatteren over hoe en waar wij de lat moeten leggen, maar dan zal het niet lukken. Het is een en-enverhaal. (*Applaus bij Groen, sp.a en de PVDA*)

Kim De Witte (PVDA): Collega's, wat daarnet gezegd is, is een heel belangrijk punt: rijke leerlingen zijn niet slimmer dan arme leerlingen. Maar ons onderwijs, zo blijkt heel duidelijk uit de resultaten van het PISA-onderzoek, is zeer segregierend en is niet de sociale lift die het zou moeten zijn voor de arme leerlingen. Ik heb de cijfers al eens vermeld in de commissie; ik zal ze nu nog een keer herhalen. Ze zijn zeer overtuigend. In het Vlaamse onderwijs zit een op de twee van de armste kinderen in het bso, tegenover een op de dertig van de rijkste. En een kind uit een arm gezin heeft zeven keer meer kans op een C-attest, met alle gevolgen van dien – waterval en dergelijke meer – waardoor ze niet meer worden meegetrokken.

De PISA-resultaten zetten dat ook mee in de verf. En wat is de oplossing, mijnheer Van Dijck en mijnheer Daniëls? Een gediversifieerde aanpak in de klassen, wat alleen lukt als je geen klassen hebt van dertig leerlingen. Probeer maar eens te diversifiëren in je klas, als daar dertig leerlingen zitten. Meer aandacht voor diversificatie in de klassen. Meer leraren, met andere woorden.

Mijnheer Daniëls, u mag misschien wel kunnen lezen, maar wiskunde is helaas wel nog iets meer dan lezen. U vergeet altijd de inflatie te vermelden. De afgelopen tien jaar, in percentage van de welvaart, gaan wij achteruit. We investeren de afgelopen tien jaar minder in onderwijs. Tien jaar geleden investeerden we 4,6 procent, nu zitten we aan 4,1 procent. Dat gaat over 700 miljoen in euro's van vandaag die we minder geven aan onderwijs. Dat zijn cijfers van het departement. Estland, de topscorer in PISA, investeert 6,1 procent. Dat is bijna de helft meer in percentage van de welvaart. Dat gaat dus ook over middelen die we moeten investeren: diversificatie in de klassen, lerarentekort en professionaliteit.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

En kunnen we daarna het woord geven aan mevrouw Goeman, collega's? Want er zijn nog zes sprekers.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Dat is net mijn opmerking, voorzitter. Collega Beckers zal straks inhoudelijk tussenkomen, maar ik dacht dat de afspraak was dat elke fractie daar vooraan zijn betoog hield. Ik dacht ook dat elke spreker tien minuten had. Ik zie dat we ondertussen al een uur verder zijn en dat bij sp.a al drie mensen een aparte tussenkomst gehouden hebben. Voorzitter, ik weet ook wel dat u baas bent over de regeling der werkzaamheden en van mij mag iedereen om het even wat zeggen en om het even hoe lang. Ik wil niemand sprekecht inkorten, maar het is toch een kwestie van afspraken maken. We hebben ondertussen al een debat gehad tussen de heer De Witte en de heer Daniëls, en tussen de heer Vandenberghen en de heer Daniëls. Uiteraard kent

collega Daniëls de truken van de foor en trekt hij natuurlijk het debat aan. Maar ik wil toch graag weten waar we met dit debat naartoe gaan.

De voorzitter: Collega Goeman, u mag antwoorden op alle tussenkomsten, en dan is het aan mevrouw Meuleman, want zij is nog maar de tweede spreker en dan volgen er nog vijf.

Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Mevrouw Vandromme, ik ben niet moedeloos, dat ligt absoluut niet in mijn natuur, maar ik heb wel het gevoel dat leerkrachten op het terrein soms moedeloos aan het worden zijn. Voor ons is alles wel te veel gebleven zoals het was: er is nog altijd geen lerarenloopbaanpact, er is nog altijd een lerarentekort, er is te weinig gebeurd met de planlast en aan de eindtermen is er ook nog veel werk.

Ik ben van nature ook een ambitieus figuur, en in dezen stelt u mij wel bijzonder teleur, mijnheer Daniëls. Het debat gaat hier vandaag over hoe we de kwaliteit van ons onderwijs gaan versterken. Hoe gaan we dat doen? Door de lat omhoog te trekken. En de lat, dat betekent voor ons de eindtermen. Ik kan dus alleen maar mijn collega Gennez bijtreden in het feit dat die eindtermen voor ons het minimum zijn waar alle leerlingen over moeten. Dat is de lat! Als je een sterke leerling bent en je kunt hoger springen dan die lat, 'good for you', we zullen je daar dan bij ondersteunen. Maar de essentie is uiteindelijk voor ons dat iedereen erover moet raken, dat wij als overheid de plicht hebben om iedereen erover te helpen. Dat is sociaal, dat is emancipatie, en zo gaat iedereen erop vooruit. *(Applaus bij sp.a, Groen en de PVDA)*

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Collega's, het nieuwe PISA-onderzoek is opnieuw een wake-upcall. De leesvaardigheid van onze vijftienjarigen gaat heel sterk naar beneden. Inderdaad, 20 procent haalt het minimumniveau om te kunnen functioneren in onze maatschappij niet. Maar ook op het vlak van wiskunde en wetenschappen krijgen we die dalende trend niet gekenterd. We hebben inderdaad minder toppresteerders, en dat moet ons zorgen baren. Maar onze gemiddelde scores zakken vooral ook omdat de groep laagpresteerders groter wordt, en we er met ons onderwijs niet in slagen om die groep op te tillen. Bovendien is het verschil tussen de hoogpresteerders en de laagpresteerders in ons land zeer groot, maar dat is in nog veel landen het geval, zeker in landen die het goed doen. In Vlaanderen is dit echter ook nog eens heel sterk sociaal bepaald. Met andere woorden, niet je eigen competenties, maar je afkomst bepalen in Vlaanderen nog heel sterk, veel sterker dan in andere landen, hoe je het gaat doen op school.

Collega's, al deze elementen moeten ons evenveel zorgen baren: de algemene daling van het niveau, de daling van onze toppresteerders, maar evengoed de grote ongelijkheid, en het feit dat niet je competenties maar het gezin waarin je geboren bent, je schoolse prestaties bepalen.

Dit PISA-onderzoek bevat nog andere belangrijke elementen. Een heel frappant element voor mij is bijvoorbeeld dat Vlaanderen het allerlaagst – maar het allerlaagst! – scoort van alle landen op het vlak van leesplezier. Leerlingen geven aan enkel te lezen als het echt moet, enkel om informatie te verkrijgen, en de helft van de 15-jarigen vindt lezen gewoon tijdverlies. Mijn hart bloedt als ik zoiets in een rapport moet lezen. Wij gingen wekelijks naar de bibliotheek en er was op mijn school een miniboeckenbeurs. Dan mocht je een boek uitkiezen en dat was een ware geneugte. En ja, de wereld is veranderd en de digitalisering is toegenomen, maar het feit dat de Vlaamse vijftienjarigen het allerslechtst scoren op vlak van leesplezier moet ons toch tot actie nopen, waarbij we over

beleidsdomeinen heen, samen met Cultuur, met uitgeverijen, met Welzijn – om de allerjongsten te kunnen bereiken – en natuurlijk met Onderwijs de handen in elkaar slaan om dat leesplezier echt aan te wakkeren en te bevorderen.

Collega's, PISA meet veel maar meet geen causale relaties en verbanden. Minister, we moeten dus inderdaad heel erg opletten met ronkende verklaringen af te leggen. Na vele jaren PISA-onderzoek – zestien edities sinds 2000 – is het wel heel erg duidelijk dat wat werkt in het ene land, niet noodzakelijk werkt in het andere land. Landen die het heel lang goed hebben gedaan, kunnen plots en zonder enige duidelijke verklaring opnieuw zakken. Bovendien zijn er ook landen met recepten die we echt niet willen kopiëren in Vlaanderen.

We moeten ons hoeden voor simpele verklaringen. We moeten bijvoorbeeld ook niet zeggen dat het de schuld zou zijn van te veel aandacht voor gelijke onderwijskansen, of te veel aandacht voor welbevinden, of door de brede eerste graad. U zegt altijd dat die er niet is, maar toch zou het de schuld zijn van die brede eerste graad. Ik denk dat we heel terughoudend moeten zijn en dat we goed moeten onderzoeken wat mogelijke oorzaken kunnen zijn.

Wat we zeker niet moeten doen, is kunstmatige tegenstellingen opkloppen of ideologische tegenstellingen uitvergroten voor politiek gewin. We moeten stoppen met in een kring rond te draaien. Er is geen 'one fixed' oplossing of een 'silver bullet'. Als die bestond, dan hadden we die al lang gevonden en geïmplementeerd. We moeten dus de handen in elkaar slaan.

We mogen ook geen blinde vlekken hebben en geen dodehoek. Het is niet alleen de ongelijkheid die ons zorgen moet baren, maar ook de achteruitgang van de toppers. Taal is heel erg belangrijk, maar het is niet het enige probleem. We moeten het hele spectrum zien en voor al die zaken aandacht hebben. Minister, daarom is het goed dat u een groep van internationale experts aan het werk zult zetten, maar het is even belangrijk om te luisteren naar het veld.

Als u dan toch uw experts en het veld aan het werk wil zetten, zou ik willen vragen om hoorzittingen te houden en de onderzoekers aan het woord te laten, maar zeker ook de mensen van het veld uit te nodigen om hun bevindingen te komen vertellen in de commissie.

Minister, wat voor ons cruciaal is, zijn ook voldoende investeringen – en dat zegt de OESO ook – en zeker in de eerste jaren van het jonge kind. Oké, we geven in Vlaanderen vrij veel uit aan onderwijs. Daar zijn redenen voor, zegt de OESO. Het komt voor een deel omdat er vrijheid van onderwijs is en we heel veel 'dubbel' moeten organiseren. Er zijn dus verklaringen voor. Maar we geven relatief weinig uit aan het basisonderwijs voor het jonge kind. Minister, er moet meer budget komen om dit te versterken.

We moeten ook onze leerkrachten versterken. Leerkrachten moeten kunnen doen waarvoor ze zijn aangeworven, namelijk lesgeven. Er moet zorg zijn onderwijs. Er zal altijd planlast zijn, maar die willen we heel fel verminderen. We moeten scholen ondersteunen op het vlak van het administratieve, op het vlak van zorg, om ervoor te zorgen dat leerkrachten kunnen lesgeven. We moeten die sociale ongelijkheid in deze legislatuur echt proberen aan te pakken. En dan is het Nederlands heel belangrijk, maar niet alleen belangrijk. De thuissituatie is heel bepalend, en ook daar moeten we iets aan doen. We moeten iets aan de armoede doen, aan de lege brooddozen. We moeten ouders die het moeilijker hebben, betrekken bij het schoolgebeuren. Ook daar moeten we op inzetten.

Ten slotte, minister, leesvaardigheid en leesplezier zijn cruciaal. Volgens mij ligt daarvoor al een en ander op uw bureau want uw voorganger, minister Crevits, heeft samen met de Taalunie en de Taalraad heel wat in gang gezet om een

analyse te maken en oplossingen te formuleren om leesbevordering aan te wakkeren. De Taalraad heeft gezegd dat er in onze scholen een absoluut urgentiebesef moet komen dat lezen, leesvaardigheid en taalvaardigheid cruciaal zijn. Er moet een sensibiliseringscampagne komen vanuit de overheid.

Minister, in uw beleidsnota zie ik veel aandacht voor STEM, zie ik veel aandacht voor Nederlands voor kinderen met een andere afkomst, maar zie ik veel minder aandacht om het brede lees- en taalgebeuren, over alle vakken heen, opnieuw op te krikken om de liefde voor en het plezier in het lezen en de taal aan onze kinderen bij te brengen.

Als u dan toch een onderwijsambassadeur wilt aanstellen, laat het misschien ook een leesambassadeur zijn, om de leesvaardigheid en het leesplezier opnieuw bij onze kinderen te krijgen. *(Applaus bij Groen en sp.a)*

Koen Daniëls (N-VA): Mevrouw Meuleman, ik heb bewust gewacht tot het einde van uw betoog. Het is inderdaad een belangrijke problematiek. Ik ben blij dat u en uw partij stilaan beginnen in te zien dat het Nederlands cruciaal is. Ik heb twee vragen voor u. Hoeveel procent van de variatie wordt nu eigenlijk bepaald bij PISA door de thuissituatie? Welk onderdeel daarvan is: hoe kunnen we op school daaraan iets doen? Want dat is de vraag. Het gaat hier over onderwijs op school.

Elisabeth Meuleman (Groen): Mijnheer Daniëls, u hebt de cijfers ongetwijfeld voor u. Ik heb de cijfers niet voor mij liggen. Ik zal u straks het precieze antwoord geven. Maar er is inderdaad een belangrijk effect van de thuistaal, naast de thuissituatie, naast de afkomst en de socio-economische status (SES). Dat wordt opgesplitst in verschillende onderdelen. Mijn partij heeft dat altijd gezegd.

Ik heb geprobeerd om een heel rustige uiteenzetting te houden, zeer verzoenend de hand te reiken, en ik heb gezegd: 'Laat het ons niet ideologisch spelen want er is een breed spectrum aan problemen die we moeten oplossen.' Wij hebben altijd gezegd dat taal heel belangrijk is. U probeert nu te polariseren en te zeggen: 'U ontkent dat taal een probleem is.' Neen, absoluut niet. Taal is een probleem, afkomst is een probleem en thuissituatie is ook een probleem. Dat zijn verschillende factoren. In die OESO-studie wordt heel mooi aangetoond in welke mate die verschillende factoren invloed hebben. Ik zou willen dat we het daarbij kunnen houden, mijnheer Daniëls, dat we het eens kunnen zijn en zeggen dat we op al die verschillende factoren zullen inspelen.

Voor mij is het testen van kleutertjes doorheen de kleuterloopbaan belangrijk, en niet alleen op het einde en dan zeggen of ze mogen overgaan of niet. We moeten monitoren hoe het met de taal is gesteld vanaf de kleuterklas. Dan moeten we ze inderdaad gaan begeleiden en heel goed zorgen dat ze die taal mee hebben. Een taalbadjaar, waar je ze een jaar uit de klas haalt, is volgens ons minder efficiënt. Dan gaat het puur over efficiëntie en wat het beste is om ze zo snel mogelijk te laten leren. Ook dat moeten we bekijken om ervoor te zorgen dat we, los van ideologie – het onderwijs is dat zo beu – de meest pragmatische en de best werkende oplossing krijgen voor onze kinderen op alle vlakken. *(Applaus bij Groen en sp.a)*

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Mevrouw Meuleman, u hebt op een gegeven moment gezegd dat taal belangrijk is maar niet het enige. U hebt een pleidooi gehouden voor lezen, voorlezen en leescultuur. Ik vind dat heel sympathiek. Ik houd daar enorm van. Maar denkt u dat er ook nog zoiets is als een probleem met cultuur? Ik vraag u dat vanwege het volgende citaat van de imam Khalid Benhaddou in Knack, waarvoor hij zich gebaseerd heeft op onderzoek: "Een Europeaan leest

gemiddeld 36 uur per jaar, een doorsneemoslim zes minuten. Een doorsnee-Amerikaan leest gemiddeld elf boeken per jaar, en met twintig moslims samen komen we gemiddeld aan één boek per jaar.” Zou het misschien kunnen dat er een verband is tussen steeds meer moslims in onze scholen en steeds minder leescultuur?

Elisabeth Meuleman (Groen): Dat wij het allerlaagst scoren in Vlaanderen op het vlak van leesplezier, komt van een meting bij alle 15-jarigen. Ik denk niet dat daarin een onderscheid kon worden gemaakt. Er was een heel mooie reportage van de VRT met autochtone en allochtone kinderen, die dezelfde problemen blootlegde. Men zei dat lezen iets is dat men alleen maar informatief doet. Men vond dat tijdverlies. Dat zei men over de culturen heen. Het allerbelangrijkste is dat we dat aanpakken. Uw onderscheid laat ik voor uw rekening.

Koen Daniëls (N-VA): Ik wilde nog terugkomen op de vraag die ik stelde, mevrouw Meuleman. Het thuismilieu verklaart 17 procent van de variantie. Dat is niet zo gigantisch veel. Dan kom ik bij uw opmerking over het veld. Die delen we absoluut. Wat zegt het veld? Wij kunnen in het onderwijs echt niet alles oplossen. Dus die 17 procent variantie kunnen ze in het onderwijs niet helemaal oplossen. De leerkrachten zeggen: doe het ons toch niet aan om alles te moeten oplossen. Van die thuissituatie kunnen zij op school een aantal dingen niet oplossen. Dat mogen en kunnen we ook niet vragen van onze leerkrachten. Daar zijn we het absoluut over eens.

Wat we op school wel kunnen aanpakken, is het Nederlands. Dat kunnen we wel aan die kinderen leren. Wat u zegt over het taalexamen en of de kinderen dan wel of niet mogen overgaan, betreur ik. U maakt dan een karikatuur van de taal-screening die we voorstellen om op basis daarvan in de kleuterschool, met de verlaagde leerplichtleeftijd, te kijken waar het kind nu staat: in welke mate beheerst het voldoende het Nederlands en schooltaalwoorden om mee te kunnen in de lagere school, zodat het niet in het eerste leerjaar al heel de tijd achterophinkt en zodat we daarvoor het gepaste taaltraject aanbieden? Ja, dat kan een taalbad van een jaar zijn – kan zijn. Moet zijn? Nee. Kan zijn? Ja. Dat is echt iets wat het veld vraagt. Die leerkrachten zeggen dat je het maar eens in hun klas moeten komen doen. Als ze met rekenen starten, dan kennen ze zelfs de begrippen ‘meer’ en ‘minder’ niet. Dan wordt leren rekenen in het eerste leerjaar van de lagere school zeer lastig. Daar gaat het over.

Laat ons aan het veld vragen wat we in het onderwijs kunnen oplossen. Laat ons hier ook effectief toe om te doen wat ze vragen. Ik denk dat we daar bondgenoten in zijn, ook al zeggen allerlei experts en tussenstructuren dat we geen taalbaden moeten geven. Ik doe echt een oproep aan alle fracties. Laat ons, in plaats van die discussie over het taalbad in termen van ‘kelders’ en ‘kinderen apart zetten’ te voeren, gewoon zeggen dat als een apart taalbadjaar in die school voor die leerlingen de oplossing is, dat ze dat moeten doen. Laat ons zeggen dat ze kamerbreed de steun van dit parlement hebben. Laat ons toch niet zeggen dat we dat geen goed idee vinden. Dan beginnen die leerkrachten te twijfelen. Het vervelendste voor een leerkracht is twijfel. Wat is het nu? Mag het nu of mag het nu niet? Met die vraag moet de leerkracht niet bezig zijn, wel met de vraag of het een oplossing is. Ja? Dan doen ze dat gewoon, zonder enige twijfel of schuldgevoel.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Ik vind dat ook leraars kritisch mogen zijn, mijnheer Daniëls. Ze mogen zich af en toe wel eens afvragen of het nu wel of niet mag. Ik ben het met u eens dat die taalbadklassen een goede zaak zouden zijn. Daarnaast is die thuistaal inderdaad soms een remmende factor, en moeten we ervoor zorgen dat dat Nederlands van jongs af aan een prioriteit is in

ons onderwijs. De leerplicht die we naar 5 jaar hebben verlaagd, is volgens mij een belangrijke mogelijkheid om die mensen te bereiken die we vandaag soms te weinig bereiken. Ik zou zelfs meer zeggen: ik ben grote voorstander om bij onze federale collega's ervoor te pleiten om de leerplichtleeftijd naar 2,5 jaar te verlagen. Ik blijf daar voorstander van, omdat je dan vanaf het eerste moment jongere kinderen meetrekt in dat verhaal.

Daarnaast zijn er de grote verschillen tussen rijk en arm. De verschillen zijn in onze maatschappij zeker aanwezig, maar ze zijn wel niet in elke school op dezelfde manier aanwezig. We zouden met dit parlement eens moeten nadenken of we met de inrichtende machten kunnen samenzitten om te weten in welke mate zij de diversiteit op de scholen op dezelfde manier benaderen. Je zou bijvoorbeeld eens naar de verschillen tussen het gemiddelde atheneum en het gemiddelde jezuïetencollege kunnen kijken. Het lijkt me interessant om eens te kijken wat de gemiddelde inkomens zijn van de ouders en of daar een even grote diversiteit aanwezig is.

Die inrichtende machten hebben ook hun verantwoordelijkheid, ze moeten die ook nemen en zich niet verschuilen achter wat dan ook. Ze zijn gesubsidieerd. Ze hebben bijgevolg een even grote verantwoordelijkheid, of ze nu katholiek zijn of staatsonderwijs bieden.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Mijnheer Daniëls, u zegt dat 17 procent van de variantie van de resultaten wordt verklaard door de socio-economische thuis-situatie. Met alle respect, maar ik vind dat wél veel. Ik zal er mij nooit bij neerleggen dat de thuissituatie de kansen van kinderen in het leven bepaalt. En inderdaad, we kunnen niet alles aan leerkrachten vragen. Dat is een verantwoordelijkheid van de samenleving in haar geheel en van de overheid in haar geheel. In die zin helpt het natuurlijk niet dat jullie ondertussen ook nog een keer besparen op de sociale sector, op de armoedeorganisaties, op de culturele sector... Ik krijg, als ik u bezig hoor, steeds meer het gevoel dat armoede deze regering niet interesseert. Zolang dat het geval is, zullen we die vicieuze van de kansarmoede nooit kunnen doorbreken. (*Applaus bij sp.a*)

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): In de PISA-resultaten valt het op dat Ierland zeer goed scoort op taalvaardigheid. Professor Kris Van den Branden licht in een reactie toe waarom zij zo goed scoren. Hij somt een aantal punten op. Ik noem drie punten die hij bovenaan zet.

Het eerste punt is tijd en prioriteit. In ons Vlaams onderwijs is tussen 2006 en 2016 het aantal uren voor begrijpend lezen gedaald van 146 naar 84. Dat is 40 procent minder. Wie heeft de Vlaamse Regering de afgelopen tien, vijftien jaar geleid? Bij mijn weten zijn dat de N-VA en CD&V. Dat is een eerste beslissing geweest, om kinderen minder begrijpend lezen te geven.

Een tweede punt is het bevorderen van de leesmotivatie. Ierland heeft keihard ingezet op projecten die sociaal kwetsbare ouders bereiken. Zij hebben die projecten verbreed en meer inspanningen geleverd voor de zwakste leerlingen. Wat heeft deze regering de afgelopen tien jaar gedaan? Zij heeft het steunpunt Ervarengericht Onderwijs afgeschaft.

Ten derde is er de deskundigheid van de leerkrachten. Professor Kris Van den Branden zegt dat het daarmee begint. In landen die het echt goed doen, wordt massaal geïnvesteerd in opleiding en in levenslange bevordering van de deskundigheid. Leerkrachten in het basisonderwijs in Vlaanderen die zich bijscholen tot

master, die een master behalen, mogen niet worden betaald op het niveau van een master. Dat is de absurditeit zelf! Dat is talent en professionaliteit weggagen.

Als wij dus echt willen inzetten op taal, denk ik dat de N-VA en CD&V in de eerste plaats de hand in eigen boezem moeten steken. Er werden maatregelen genomen die net de taalvaardigheid hebben afgebouwd.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Mijnheer De Witte, ik ben benieuwd: kunt u mij even het besluit van de Vlaamse Regering of het decreet doorsturen waarmee de overheid heeft beslist dat er minder uren moeten gaan naar lezen? Ik zal u het zoeken besparen: dat bestaat niet. Dat is geen overheidsbeslissing. Het klopt dat we in de feiten minder uren aan lezen besteden. Daarom doet de minister inderdaad de oproep dat iedereen samen moet ijveren om meer tijd aan lezen te besteden.

Ik viel inderdaad van mijn stoel toen ik recent nog hoorde dat een koepel voorstelde om het met één uur Nederlands minder te doen. Daardoor val ik van mijn stoel. Maar als u vraagt wie die Vlaamse regering heeft geleid, dan moet ik u teleurstellen want het is geen overheidsbeslissing.

U zegt dat we moeten inzetten op de variantie. En dan heb ik het ook tegen mevrouw Goeman en mevrouw Meuleman. Ja, dat is waar. We moeten die middelen inzetten. In 2017 heeft het Rekenhof een heel interessante studie gepubliceerd. Het Rekenhof stelde een vraag die elke belastingbetaler zich stelt: we geven veel gekleurde middelen aan onderwijs – excuseer, wij geven middelen die gegenereerd worden door de leerlingen met extra noden. Wat gebeurt daarmee? Ik vat de conclusie van het Rekenhof samen in één woord: 'van alles'. Maar of dat nu effect had op die leerlingen en op hun leerprestaties, dat kon het Rekenhof niet met zekerheid zeggen.

U vraagt nu wat het beleid gaat doen. In het regeerakkoord staat dat we de SES-middelen meer gaan gebruiken waarvoor ze zijn bedoeld, "zodat kinderen met een moeilijke thuissituatie gericht ondersteund worden en hun kans op een ongekwalificeerde uitstroom kleiner wordt". Maar armoede interesseert ons zeggend niet. Als u zegt dat armoede ons niet interesseert, ja, excuseer, weet u wat de beste manier is om generatiearmoede te doorbreken? Dat zijn twee zaken: dat de ouders gaan werken en dat het kind maximaal sterk en excellent onderwijs krijgt. Dit regeerakkoord bulkt van de maatregelen voor excellent onderwijs voor alle leerlingen.

Ten slotte haalt u een interessante vraag aan, want u bent sterk gelieerd aan bepaalde vakorganisaties. Bent u dan voor een differentiële verloning in onderwijs? U zegt dat een master per definitie meer leerwinst genereert dan een bachelor. Ik raad u aan dat hierbuiten niet te zeggen. Als we spreken van respect voor leerkrachten en u komt hier zomaar zeggen dat we masters meer moeten betalen omdat die veel beter zijn dan al die bachelors, ja, hallo voor al die leerkrachten momenteel in de eerste graad en het lager onderwijs – want dat zijn nagenoeg allemaal bachelors. Bent u dan voor gedifferentieerde verloning? Dat zou ik graag willen weten.

De voorzitter: Had u ook een vraag voor collega Meuleman?

Koen Daniëls (N-VA): Ik heb geantwoord op wat zij naar voren heeft gebracht in verband met de variantie en inzet.

Loes Vandromme (CD&V): Mijnheer De Witte, ik dacht dat zwarte pietten pas op 6 december zouden landen, maar blijkbaar worden ze toch al gezocht. De minister had nochtans gevraagd om ze niet te zoeken, maar u bent toch bezig.

Na het onderzoek van PIRLS in 2016 zijn er toch initiatieven genomen, dus zeggen dat er niets is gebeurd, is de waarheid onrecht aandoen.

Kim De Witte (PVDA): Wat ik hekel, is dat de N-VA en CD&V hier zeggen: 'Oei, oei, ons onderwijs gaat achteruit.' Maar de leerlingen die zijn getest in PISA 2018, hebben heel hun schoolloopbaan volbracht onder een Vlaamse Regering geleid door de N-VA en CD&V. Dan komen klagen dat het allemaal bij de onderwijsverstrekkers zit, dat vind ik intellectueel oneerlijk.

Mijnheer Daniëls, natuurlijk willen wij dat mensen in het basisonderwijs – we hebben nood aan meer professionaliteit – die zich bijscholen, die jarenlang vorming volgen en master worden, worden betaald als master. Wil dat zeggen dat we iedereen aan dat niveau moeten betalen? Neen, maar van mensen die moeite doen en master worden, willen we dat ze worden betaald als master. Ja, dat is ons standpunt.

Elisabeth Meuleman (Groen): Het debat is enorm uitgewaaierd. Daarom wil ik nog even mijn conclusies meegeven, minister.

Wat ik echt heb willen benadrukken, is dat ik het eens ben met het Rekenhof-rapport dat zegt dat SES-middelen voor heel wat zaken worden gebruikt en misschien niet altijd op de meest efficiënte manier worden ingezet. Wat dat Rekenhofrapport niet zei, is dat die middelen allemaal geheroriënteerd moeten worden naar taal en taalbad. Dat lijkt een beetje het geval te zijn in uw beleidsnota.

Minister, maak werk van een echt gelijkeonderwijskansenbeleid in de breedte, dat inzet op taal, maar ook genoeg op armoede en andere aspecten. Zet ook in op het basisonderwijs. Zorg dat dat zeker nog kan worden versterkt. Daar zullen nog extra middelen voor moeten worden uitgetrokken. Ondersteun ook de leerkrachten. Mijnheer Daniëls, ik ben het met u eens als u zegt dat ze niet alles kunnen oplossen. Daarom heb ik gezegd dat ze moeten kunnen doen waarvoor ze zijn aangeworven, namelijk lesgeven. Dat wil echter niet zeggen dat zorg op school niet belangrijk is. De Vlaamse Regering moet er dus voor zorgen dat er genoeg aandacht naar de zorg kan gaan door zorgondersteuning en zorgbeleid ook op de school binnen te brengen. Ook dat is een expliciete vraag van mijn fractie.

En ten slotte, mevrouw Vandromme, was er inderdaad het PIRLS-onderzoek, dat al langer aangaf dat het slecht gaat met lezen en leesvaardigheid. PISA heeft het over de 15-jarigen, PIRLS zegt dat het al veel vroeger begint, dat die problemen zich al vanaf het vierde, vijfde leerjaar heel duidelijk aftekenen. De Taalraad en Taalunie zijn daarover aangesproken.

Die conclusies werden geformuleerd in augustus. Maar in de beleidsnota lees ik niet meteen dat er heel expliciet mee aan de slag zal worden gegaan, dat er een sensibiliseringscampagne zal worden opgezet of dat het nodig is om de lees- en taalvaardigheid, over de verschillende vakken heen, in het onderwijs binnen te brengen, en niet alleen op het vlak van Nederlands voor anderstaligen.

Minister, ga ook daarmee aan de slag. Mocht u dat kunnen onthouden uit mijn betoog, dan zou ik heel tevreden zijn. *(Applaus bij Groen en sp.a)*

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Mag u worden onderbroken? *(Instemming)*

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Ons onderwijs verkeert in nood. Sinds 2000 werden er 16 PISA-testen afgenomen. Telkens opnieuw scoorden we slechter dan drie jaar eerder. Vlaanderen gaat er prat op een kenniseconomie te zijn,

maar voor het eerst tuimelen we uit de top 10 wat betreft leesvaardigheid. Ook het Vlaams netwerk van ondernemingen (VOKA) trekt aan de alarmbel. De arbeidsmarkt zit niet te wachten op afgestudeerden die amper een tekst kunnen lezen.

Uit de recente PISA-resultaten blijkt dat we het heel slecht doen op vlak van gelijke kansen. De sociaal-economische achtergrond van de leerlingen speelt in Vlaanderen een te grote rol in vergelijking met andere OESO-landen, alle SES-middelen ten spijt. Bovendien is nergens in de andere OESO-landen de kloof zo groot tussen anderstaligen en de eigen bevolking.

De voorgaande sprekers pleiten ervoor om nog meer in te zetten op gelijke kansen. Het is echter dat doorgedreven gelijkheidskansenbeleid van de voorbije decennia dat volledig heeft gefaald. Jullie zijn er niet in geslaagd om de onderste groep leerlingen naar een hoger niveau te brengen. Jullie zogenaamde gelijkheidskansenbeleid is er wel in geslaagd de best presterende groep leerlingen slechter te doen presteren. Verstaan jullie dat onder gelijke kansen: iedereen even slecht?

Ik wil even een citaat met jullie delen van OESO-onderwijsexpert Dirk Van Damme, die door de minister zal worden aangesproken. Hij ziet zichzelf als een sociaaldemocraat en zegt over dit gefaalde gelijkheidskansenbeleid: "Ik ken wel de gelijk leerkrachten die aangeven dat ze het niveau hebben verlaagd om meer mensen kansen te geven. Dat was nooit de bedoeling. Zo raken de minder presterende leerlingen ook niet geholpen. Hun onderwijskansen worden nog altijd in sterke mate bepaald door hun socio-economische achtergrond. We gooien zo talent weg, terwijl onderwijs die kansen juist zou moeten verdelen. Ik blijf dat een enorm ernstig probleem vinden."

Als de huidige niveaudaling, die zich al minstens twintig jaar manifesteert, zich zal doorzetten, dan zullen de gegoede ouders zich groeperen en privéscholen oprichten waar de kwaliteit van het onderwijs wel gegarandeerd is. Dan zal de segregatie compleet zijn en zal er van gelijke kansen geen sprake meer zijn. Is het dat wat jullie willen? Is het dat wat links Vlaanderen wil?

Het onderwijsniveau daalt jaar na jaar en blijkbaar weet niemand goed hoe dit komt. Sta mij toe u een verklaring aan te bieden.

Ons onderwijs en onze leerkrachten worden verondersteld om alle maatschappelijke problemen op te lossen. Het begint in de onthaalklas, in de kleuterklas. Ouders spenderen thuis geen tijd aan het zindelijk maken van hun kinderen. Laat de kleuterjuffen in de overvolle kleuterklas dat maar oplossen.

Het geweld op school neemt steeds grotere proporties aan. Uit de cijfers die mijn collega Kristof Slagmulder opvroeg bij minister Weyts blijkt dat het geweld op leerkrachten sterk toeneemt, van 59 gevallen in 2017 naar 86 gevallen in 2018. Gisteren konden we in de krant lezen dat een school in Vorst de deuren moest sluiten nadat leerlingen uit onvrede met het examenrooster de boel begonnen af te breken. Ik weet wel dat het om een Franstalige school gaat, maar het is wel exemplarisch voor wat er ook in de Vlaamse centrumsteden gebeurt. Dit had evengoed in Gent of Antwerpen kunnen gebeuren.

Mevrouw Goeman waarschuwt ons ervoor dat we in Nederlandse toestanden zullen terechtkomen. Maar als we niet oppassen, zullen we in Afrikaanse toestanden terechtkomen. *(Opmerkingen. Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Mevrouw Beckers, mag collega Daniëls u onderbreken?

Koen Daniëls (N-VA): Mevrouw Beckers, u zegt dat ouders hun tijd niet meer willen spenderen aan zindelijkheid. Ik weet dat jullie buiten zijn gegaan tijdens

de bespreking van het regeerakkoord. Dat had u beter niet gedaan. Want dan had u gelezen dat in het regeerakkoord staat: "Om de kwaliteit ook in het kleuteronderwijs te verhogen, vrijwaren we maximaal de lestijd door het aandeel zindelijke kleuters te laten stijgen. Daardoor worden de leerkrachten in de kleuterklassen minder zwaar belast. Voor de tijdige opstart van zindelijkheids-training, verwachten we een extra inspanning van de ouders, hierin ondersteund door Kind en Gezin."

Dit moet u als muziek in de oren klinken. Ik vind het dus wel jammer dat u gewoon zegt dat er niets aan wordt gedaan, en dat er geen oog voor is. Het is een interessante passage die hier staat. Ik wou u daar gewoon voor de volledigheid in uw betoog op wijzen.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Mijnheer Daniëls, ik kan lezen. Mijn leesvaardigheid is relatief oké. Ik ben al even afgestudeerd. Hetgeen u zegt, staat absoluut ook in de beleidsverklaring van de minister. Maar tussen beloven en doen is nog altijd een heel groot verschil. Dat hebben we hier ook gemerkt. Dit debat is niet nieuw, en uiteindelijk is er niets veranderd.

Hoe kan een leraar lesgeven als hij de hele tijd, om het met een eufemistische term te zeggen, bezig is met klasmanagement?

Al twintig jaar gaat de kwaliteit van ons onderwijs, een exclusief Vlaamse bevoegdheid, erop achteruit. Verandering in het onderwijs gaat traag, maar jullie zijn er wel in geslaagd om de kwaliteitsafname snel te doen gaan.

Ik zeg 'jullie', want ook de N-VA zit sinds 2004 bijna onafgebroken in de Vlaamse Regering. Zo goed als alle partijen in dit parlement hebben boter op het hoofd inzake de neergang van ons onderwijs. En dan heb ik het nog niet eens gehad over de belangrijkste oorzaak van deze dramatische niveaudaling.

Al decennialang importeren we niet alleen anderstaligen maar ook armoede, ellende en zogenaamde cultuurverschillen, om het met een eufemisme te zeggen. En daar is ons Vlaams onderwijs de dupe van.

Ik wou mij ook wenden tot minister Somers. Hij is er nu niet, maar hij zal het misschien nog wel horen. Minister Somers, 'how dare you'? Hoe durft u mijn fractie te vergelijken met een bepaalde fractie in de Reichstag, dat terwijl wij de enige partij zijn die consequent al meer dan dertig jaar waarschuwt voor dit soort van samenlevingsproblemen?

In plaats van ons uit te schelden voor nazi's – ik ben geboren in 1986, meer dan veertig jaar na de oorlog – had u beter naar ons geluisterd. Want dan zaten we nu niet met deze gigantische problemen. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

Want, minister van samenleven, de integratie is mislukt. We zijn de slechtste leerling in de klas betreffende de integratie van migranten in ons onderwijs. Dat blijkt uit deze nieuwe resultaten.

Jullie zijn veel te laks geweest. Een beetje Nederlands kennen was goed genoeg. Laten we alstublieft niet te veel van onze leerlingen vragen. O wee de leerkracht die in een ander vak dan een taalvak punten durft af te trekken voor slechte spelling. Leerlingen grammatica bijbrengen? Niet doen, dat is kindermishandeling. En laat kinderen gerust hun thuistaal spreken op de speelplaats.

Het is dit taalrelativisme en zelfs de focus op meertaligheid die ons hebben gebracht waar we nu staan. Om het tij te kunnen keren, moeten we onze leerkrachten laten doen wat ze het best kunnen: lesgeven. De slinger is te sterk doorgeslagen naar welbevinden. Kennis staat welbevinden niet in de weg. Kennis

is niet slecht. Kennis is emancipatie. Het zijn de zwakste leerlingen die het meest profiteren van sterk onderwijs. Sterk onderwijs is sociaal en leidt automatisch tot een grotere sociale mobiliteit. Het pamperen van de voorbije jaren heeft duidelijk niet geholpen. Dat bewijzen deze resultaten.

Respecteer leerkrachten en zorg voor veilige scholen! Bestraf geweld tegen leerkrachten en durf ook hier het verschil in cultuur te benoemen. Verstop dit niet onder de mantel der liefde of onder zogenaamde verdraagzaamheid. Stop de massamigratie naar ons land, roep een halt toe aan de gezinshereniging, en maak ook werk van een echt terugkeerbeleid. Jullie spelen met de toekomst van de volgende generaties, jullie spelen met de toekomst van mijn kinderen en die van jullie eigen kinderen.

Door het wanbeleid van de voorbije twintig jaar is het nu vijf voor twaalf in ons Vlaams onderwijs, het kalf is zelfs al half verdronken. Ik roep de Vlaamse Regering dan ook op om niet de klimaatnoodtoestand uit te roepen maar de onderwijsnoodtoestand. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Mevrouw El Kaouakibi heeft het woord.

Sihame El Kaouakibi (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, het is opnieuw een boeiend debat. Het is toch weer de waan van de dag. De PISA-resultaten zijn het zoveelste alarmsignaal op een rij, maar wel met één oorverdovende boodschap: de kwaliteit van ons onderwijs daalt inderdaad, de ongelijkheid stijgt. Een plus een is twee. We verliezen, niet alleen voor onze leerlingen, maar voor de hele maatschappij. Dat die lat naar omlaag gaat, heeft alles te maken met het feit dat we er inderdaad overal op achteruitgaan: vaardigheden, lezen, wiskunde, wetenschappen. We hebben het al gehoord. De drempel daalt maar niet. Die gaat ook omhoog. De omstandigheden en de omgeving waarin je opgroeit, bepalen wel degelijk je schoolresultaten. Het diploma en de job van je ouders bepalen of je het goed doet of niet. De buurt waarin je opgroeit, bepaalt of je het goed doet of niet. De armoede waarin je opgroeit, bepaalt of je het goed doet of niet. Nergens meer dan in Vlaanderen zijn in de OESO de kansen in ons onderwijs en in onze maatschappij zo afhankelijk van die toevalligheden.

Dat is ooit anders geweest. Lange tijd was ons onderwijs de motor van sociale mobiliteit. Het behoorde tot de absolute wereldtop. Excellentie werd vereist, maar het was ook een kansenmachine: velen onder jullie hier behoren tot een generatie die plots naar de universiteit kon, die een diploma behaalde, een job vond waar ouders vaak alleen maar van konden dromen. Die kansenmachine hapt. Het was ook een generatie waaraan werd beloofd dat je vooruit kon geraken in het leven als je maar hard genoeg werkte. Die belofte werd nagekomen. Dat is misschien de reden waarom we in een van de meest welvarende regio's van de wereld leven. Vandaag schiet van die belofte echter niet veel meer over, want onze grootsteden kampen wel degelijk met een ongekwalificeerde uitstroom tussen 20 en 25 procent. De omgeving bepaalt wel degelijk ongeveer 19 procent van je schoolresultaten. Nergens meer in de OESO hinken kinderen met een migratieachtergrond verder achterop.

Achter die statistieken schuilen ook gezichten. Die obstakels zijn levensecht. Die overschrijden etnische en culturele lijntjes. Het zijn muren waar die jongeren elke dag tegenaan lopen. Ik kom ze al meer dan tien jaar tegen, onder andere in Antwerpen. Of ze nu Valentina, Julie of Hamid heten, dat zijn jonge mensen die van peers, ouders, soms leerkrachten en CLB's verkeerde adviezen krijgen, dat ze moeten stoppen met studeren, niet verder studeren, misschien veeleer iets met hun handen moeten gaan doen, los van aanleg of interesse. Er zijn uitzonderingen, uitzonderingen die succesvol vechten tegen het watervalstelsel en tegen die status quo, maar ik ken heel veel jongeren die vandaag compleet kansloos kopje-onder gaan.

De sociale lift die ons onderwijs ooit was voor zoveel kinderen uit arbeidersgezinnen, is stuk, werkt nog nauwelijks voor kinderen die opgroeien in gebroken gezinnen, in armoede, kinderen met migratieroots, voor vergeten jongeren uit vergeten wijken. Die kansenmachine die hapert, moeten we opnieuw aan de praat krijgen, zodat ons onderwijs inderdaad die emancipatorische belofte opnieuw nakomt. Dat kan maar op één manier: door inderdaad terug te gaan naar ambitieus, excellent onderwijs. Die lat hoog, voor elk kind.

Er bestaat een soort misverstand in ons onderwijs dat we een keuze moeten maken tussen kwaliteit en gelijke kansen, terwijl dat twee zijdes zijn van eenzelfde medaille. We moeten die lat wel degelijk hóóg houden, want ook al wordt die lat naar beneden gehaald en geraakt men daar net over, nadien begint het leven en komen de volgende hordes. Dat is hier eigenlijk al door iedereen gezegd. Die hordes zijn hoog en die worden hoger. Het potentieel, het talent van de jongeren die al mee kunnen, kan niet maximaal, niet voldoende worden benut. Zwakkere jongeren zullen de sleutels niet in handen krijgen om uiteindelijk die volgende hordes te nemen in onze maatschappij. We verliezen in het onderwijs, maar ook daarnaast, voor de arbeidsmarkt, het leven.

Daarom moet die lat dus hoog. Ik onderschrijf dus inderdaad die leerwinstproeven, gestandaardiseerd, om standaard te kunnen bijsturen. Ik onderschrijf inderdaad de aangescherpte eindtermen. Ik onderschrijf inderdaad ook de volle aandacht voor taal.

Er moet een taalfocus naast een kansenfocus liggen, want de complexiteit van ons onderwijs leidt ertoe dat we meerdere oplossingen nodig hebben. We gaan terug naar wat we weten uit het verleden. De sleutel tot die sociale mobiliteit ligt in ons onderwijs, bij de leerkrachten die heel nauwkeurig aansluiting vonden bij de klasgroep. We moeten dus gaan voor meer diversiteit voor de klas die de diversiteit in de klas weerspiegelt. We moeten onze GOK- en SES-middelen effectief invullen. Dat is nu het geval niet. Er is te weinig informatie. Dat moet scherper. We moeten de impact kennen.

We moeten ook investeren in onze wijken. De school, het gezin, de ouders en de wijk moeten 360 graden hand in hand gaan. De leerkrachten moeten met de ouders een partner krijgen, zoals het hoort. Er is een verantwoordelijkheid aan alle kanten.

We moeten de leerkrachten vooral ontlasten van die eindeloze berg papier, zodat ze hun job kunnen doen. We moeten hen ontlasten van de vergaderingen, de vervangingen en de evaluaties. We moeten vooral investeren in de professionalisering, de training en de bijscholing van de leerkrachten, wat nu veel te weinig gebeurt. Zo kunnen de leerkrachten omgaan met de gigantische uitdagingen, niet enkel in de klasgroep, maar ook in heel de maatschappij. Zo kunnen de leerkrachten groeien en met hun leerlingen meegroeien. Voor elke zorg en nood die er is, moeten we met experts aan de slag. We kunnen dat niet van elke leerkracht verwachten. De lat moet absoluut omhoog.

De resultaten van het PISA zijn duidelijk. We moeten aan de slag en ik zal niet herhalen wat hier al eerder is verteld. Als het over de kwaliteit van ons onderwijs en over gelijke kansen gaat, denk ik voornamelijk dat we elkaar misschien soms verkeerd begrijpen. Het een sluit het ander niet uit. Het is integendeel een en-verhaal.

Ik citeer de regeringsverklaring van minister-president Jambon: "Plus est en vous. Plus est en nous." Dat is exact waar we met ons onderwijs naartoe moeten gaan. We moeten naar een onderwijs waarin elke jongere kan bereiken wat hij wil. Het onderwijs moet de jongeren zelfvertrouwen en eigenwaarde geven om die deuren te openen. Dat is het belangrijkste wat we nu moeten doen. Aan die jongeren zeg ik: "Plus est en vous." Aan ons zeg ik: "Plus est en nous." Want de

uitdagingen zijn zo groot dat we ze sowieso samen zullen moeten aanpakken. *(Applaus bij Open Vld, de N-VA, CD&V en Groen)*

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Mevrouw El Kaouakibi, ik dank u voor uw betoog. Ik denk dat u, net als in de commissie, vaak terechte zaken vermeldt, maar ik vraag me na een dergelijk betoog af of Open Vld nog in de Vlaamse Regering zit.

Sihame El Kaouakibi (Open Vld): Mijnheer De Witte, we zeggen hetzelfde. Het gaat om excellentie en gelijke kansen, met de lat hoog en de drempels laag.

Kim De Witte (PVDA): Mevrouw El Kaouakibi, het Vlaams regeerakkoord bevat helaas niets wat uw pleidooi ondersteunt. Ik zal een paar voorbeelden geven.

Voor u zijn gelijke kansen cruciaal. Het aantal kinderen uit arbeidersmilieus dat verder studeert in het hoger onderwijs, gaat achteruit. U hebt op het einde naar experts verwezen, maar de maatregelen die we volgens de experts moeten nemen om weer vooruit te gaan, neemt de Vlaamse Regering niet.

Het gaat dan om de dubbele contingentering, die voor een betere sociale mix moet zorgen. Het gaat om maatregelen tegen het watervalstelsel. Kinderen moeten dan niet op 11-jarige leeftijd beslissen wat ze voor de rest van hun leven zullen worden. Die studiekeuze moet worden uitgesteld, want indien de keuze op 11-jarige leeftijd wordt gemaakt, is de afkomst veel meer bepalend. Als die keuze op 15-jarige leeftijd wordt gemaakt, heeft de school de tijd om te zien wat de specifieke talenten van leerlingen zijn. De Vlaamse Regering schroeft deze maatregelen terug.

U pleit voor gestandaardiseerde proeven. Welnu, het is evident dat we de resultaten van die proeven zullen kennen per school. Die resultaten zullen circuleren en scholen zullen elkaar beconcurreren. En dan zullen we zien welke scholen de goede scholen zijn, namelijk de scholen waar meer leerlingen zitten uit de betere sociale klasse – uiteraard – en die scholen zullen nog meer goede leerlingen aantrekken, want die zullen beter scores op die proeven. En dan krijgen we net het tegengestelde van wat bijvoorbeeld Ierland en Estland doen, die goed scoren in die PISA-proef. We krijgen dan meer eliteonderwijs: excellent onderwijs voor de elite en minder excellent onderwijs voor iedereen.

Wat ik u vraag, is om een zekere coherentie aan de dag te leggen in de discussie binnen de regering, wanneer we gaan naar een excellent onderwijs voor iedereen, wat ook onze doelstelling is. Er is helemaal geen tegenstelling tussen de beste leerling verder vooruit krijgen en de zwakste mee omhoog trekken. De experts zeggen ook dat die twee perfect combineerbaar zijn: je laat de beste aan de zwakste uitleggen hoe het werkt, waardoor ook de beste zelf vooruitgaat. De voorwaarde daarvoor is natuurlijk differentiatie in de klas en dus voldoende leerkrachten en voldoende investeringen in het onderwijs.

Mevrouw El Kaouakibi, mijn verzoek aan u is om het pleidooi dat u houdt ook op tafel te leggen binnen de regering en uw partij en daar consequent in te zijn.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Mevrouw El Kaouakibi, ik hoor u zeggen dat zoveel jongeren verkeerde adviezen krijgen, B- en C-attesten. Bedoelt u dan dat de klassenraad en de leerkrachten er niets van kennen en dat het altijd de schuld is van de school? Ik vind dat erg beledigend en veralgemenend. Ik begrijp dat dus niet.

U zegt ook dat het watervalstelsel niet goed is; ik betwist dat. Ik denk dat dankzij het watervalstelsel veel leerlingen op de juiste plaats terechtkomen,

terwijl ze in het begin door hun ouders vaak op de verkeerde plaats zijn gezet. En dan moet uit de praktijk blijken dat die leerlingen een bepaalde richting misschien niet aankunnen of niet willen aankunnen. Het watervalsysteem is er om hen op de juiste plaats te krijgen.

In bepaalde migrantengroepen is het de gewoonte dat zij een nieuwe levenspartner zoeken in het land van herkomst, bijvoorbeeld het Rifgebergte. Het gevolg voor onze samenleving is dat daar dan vaak een echtgenote wordt gezocht die soms analfabeet is en alleszins onze taal niet beheerst, waardoor het hele integratieproces van nul moet herbeginnen. En dan moeten onze scholen dat maar weer oplossen, wat ons weer handenvol geld kost. Ik denk dan ook dat daar een heel andere oplossing voor kan worden gevonden. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik wil even benadrukken wat mevrouw El Kaoukibi zegt. Zij zegt wel degelijk wat de regering zegt, namelijk dat de kwaliteit van ons onderwijs daalt en dat de ongelijkheid stijgt. Zij geeft aan de sociale lift die er ooit was, nog nauwelijks werkt, dat we de kansenfocus moeten verleggen.

Mijnheer De Witte, u hebt het over de contingentering. Die is de voorbije jaren een hele tijd van kracht geweest, maar heeft geen bijdrage geleverd aan gelijke kansen in ons onderwijs. De voorbije legislatuur zijn er heel veel middelen besteed aan de sociaaleconomische status (SES): extra werkingsmiddelen voor scholen bij kinderen die aan de SES-voorwaarden voldoen, extra middelen voor ondersteuning om zwakkere kinderen gelijke kansen te geven, om zoveel mogelijk kinderen over de lat te krijgen, waar we daarnet over hebben gediscussieerd. Heel veel middelen en inzet zijn daar naartoe gegaan en toch blijft de ongelijkheid stijgen.

Wij leggen nu de focus op het Nederlands, omdat al die vorige middelen blijkbaar niet genoeg waren om iets te doen aan die ongelijkheid. Wij willen met deze regering wel degelijk inzetten op die ongelijkheid, wij denken dat de Nederlandse taal daarvoor een cruciaal middel is en ja, wij willen ook inzetten op die hoogbegaafden, op die andere kinderen die extra uitdagingen nodig hebben, wij willen iedereen een excellent onderwijs geven. Ik denk dat het heel belangrijk is in de verdere discussie rekening te houden met het feit dat de zaken die we in het verleden hebben geïnvesteerd, niet altijd het beste resultaat hebben gegeven en dat we die moeten durven te herbekijken.

Koen Daniëls (N-VA): Ik haal kort twee zaken aan. Mijnheer De Witte, u probeert te zeggen dat de collega dingen zegt die niet in het regeerakkoord staan. Ik heb het regeerakkoord erbij genomen. Ik ben het beginnen overlopen. Ik heb het niet gezien, anders was ik wel tussengekomen. *(Opmerkingen)*

Dat is zeker waar.

Ik geef nog wat andere zaken mee die in het regeerakkoord staan en die cruciaal zijn. U zegt dat we de studiekeuze moeten uitstellen tot 15 jaar en zo, terwijl wij net zeggen dat er in het basisonderwijs al veel gebeurt. In ons regeerakkoord hebben we gezet dat we de eindtermen voor wiskunde en wetenschappen, voor techniek, in de basisschool al gaan versterken. Het is toch onzinnig om tegen leerlingen die sterk zijn in wetenschap en techniek te zeggen: 'Wacht maar wat tot je 13, 14, 15 jaar, want dan, in die eerste brede graad ga je er eens kennis mee kunnen maken.' Dat doen we niet.

Vlaanderen is heel divers. Wat komt daaruit naar boven? Professor Van den Broeck zegt dat hoe diverser een samenleving is, hoe beter het is om vroeger te kiezen. Die differentiatie is te groot. Als u werkelijk inzit met het veld, als we

werkelijk inzitten met die leerkrachten die het op het veld moeten doen, moeten we realistisch zijn tegenover die differentiatie. Die differentiatie is niet oneindig en dus doet deze Vlaamse Regering wat de collega ook zegt: sterk inzetten. Die SES-middelen moeten we nu echt gaan gebruiken waarvoor ze dienen.

Twee: de onderwijsmiddelen, personeel en centen, moeten zijn waar de leerlingen zijn: in de klas en in de school, want daar kunnen we het verschil maken.

Drie: nee, we gaan die studiekeuze niet uitstellen met een nog onmogelijker differentiatie voor de leerkrachten, want dan vinden we er zeker geen. Dan vinden we er zeker geen, en die er al zijn, gaan naar huis, want 'sorry, maar dit gaat niet, u vraagt mij het onmogelijke'. Onze ambitie in dit regeerakkoord is niet met een of ander inschrijvingsdecreet zorgen dat men goede scholen heeft waar iedereen naartoe wil en minder goede scholen waar niemand naartoe wil. De ambitie van dit regeerakkoord, mijnheer De Witte, beste collega's, is: allemaal goede scholen! Dan kan men de school kiezen die men wil, die aansluit bij het profiel, en niet een school die de staat dicteert. Daar bedanken wij voor, op dat vlak zijn we allemaal liberaal, denk ik.

Kim De Witte (PVDA): Weet u waarom die SES-middelen, mevrouw Krekels, mijnheer Daniëls, niet specifiek gebruikt worden? Doordat er al tien jaar lang wordt bespaard op de werkingsmiddelen gebruiken de armste scholen die inderdaad de meeste SES-middelen krijgen, dat geld voor verschillende doelen. Dat is gewoon omdat het water hun aan de lippen staat daar. Er zijn klassen zonder leerkracht, er zijn problemen met het dak of de verwarming werkt niet. Zij gebruiken die middelen voor andere dingen. Dat is de eerste oorzaak waarom die SES-middelen niet worden gebruikt waarvoor ze bedoeld zijn, in de armste scholen.

Mijnheer Daniëls, u wilt nog vroegere studiekeuzes. In uw logica gaan we selecteren vanaf de kleuterklas, en dat is net het punt. 11 jaar is te jong om te beslissen wat je gaat doen met de rest van je leven.

Het idee dat je kinderen dan kan testen en zien waar de talenten en vaardigheden liggen, en dat je dan zou bepalen wie naar de Latijnse naar de technische en naar het beroeps zou moeten: dat is een utopie. Het zijn geen onderzoeken van twintig jaar geleden, mijnheer Daniëls. Dat zijn recente onderzoeken die aantonen dat dat soort selectie neerkomt op sociale segregatie. Dat is inderdaad niet wat we willen.

Siame El Kaouakibi (Open Vld): Het debat gaat alle kanten op. De essentie is dat de feiten op tafel liggen. De vaststelling is dat we volop in actie moeten treden, en de zaken die nu – en daar sta ik ook achter – voor een groot deel rond onderwijs in ons regeerakkoord staan, zijn een combinatie van maatregelen die op de twee zaken inspelen.

U kunt niet zeggen dat ik niet consequent ben. Ik ken het regeerakkoord ook. Ik heb er mee over rond de tafel gezeten, als het over onderwijs gaat. Ik vertrouw dus wel degelijk op het feit dat we er heel veel aan doen om die drempels naar beneden te halen, om wel degelijk voor alle kansen te gaan, om het potentieel en de talenten van onze jongeren maximaal te benutten. In mij heb je daar uiteraard de grootste partner in.

Ik denk ook niet dat dit een verhaal moet zijn van links of rechts. Die kleurenblindheid is er heel hard wanneer ik wijs op het gebrek aan diversiteit, wanneer ik wijs op generationele filters of wanneer ik wijs op het verlies aan kinderkansen, maar alles is wel heel zwart-wit wanneer het gaat over taal, afkomst en achtergrond. De gausscurve is universeel. Daar staat geen kleur op. Dus ja, ik blijf het zeggen en ik zal het blijven zeggen: los van die statistieken is het wel

degelijk zo dat er veel meer jongeren worden doorverwezen zonder rekening te houden met aanleg, talent of interesse. Ik heb niet alleen gesproken over schoolraden. Ik heb wel degelijk ook gezegd dat ook 'peers' en ouders dat doen. Daar verzet ik me tegen, omdat ik geloof dat niemand hier in de zaal wil dat zijn of haar kind niet zijn maximale talent zou kunnen ontplooien of zijn volle potentieel zou kunnen inzetten. Dat is trouwens ook de manier waarop wij hier zijn geraakt. *(Applaus bij de meerderheid en van Elisabeth Meuleman)*

De voorzitter: Mevrouw El Kaouakibi, dit was uw tweede tussenkomst aan het spreekgestoelte. Ik ben u bij de eerste vergeten te feliciteren, dus bij deze: proficiat met uw tussenkomst, de tweede al, aan het spreekgestoelte. *(Applaus)*

Dan is het woord eindelijk aan de heer Daniëls. U hebt nog een halve minuut spreektijd, mijnheer Daniëls. *(Gelach. Applaus)*

Koen Daniëls (N-VA): Bon, mijnheer De Witte, zeg het eens.

De voorzitter: Mag u onderbroken worden?

Koen Daniëls (N-VA): Uiteraard, ik zou niet willen dat de heer De Witte op zijn stoel moet zitten te schuiven tot het einde.

De voorzitter: Uw tijd is aan het lopen, collega Daniëls.

Koen Daniëls (N-VA): Mijn klokje loopt hier nog niet.

De voorzitter: Bij mij wel.

Koen Daniëls (N-VA): Ah, bij u wel.

Collega's, er is vandaag al veel gezegd. Ik was me daarstraks aan het afvragen: als al onze leerkrachten en leerlingen 'Maizena' correct konden schrijven, dan zouden we al blij zijn. Ik moet collega Smeyers vermelden, want zij fluisterde het mij in – ik was ondertussen zelf aan het opzoeken of er nu twee puntjes op de 'i' moeten of niet.

Collega's, het is ernstig. Ja, absoluut, het is ernstig. Wat we nu zien in onderwijs, komt over generaties en jaren heen. En wat mij vandaag opvalt: we hebben hier lange debatten gehad in het vorige parlement. Collega Van Dijck heeft hier zelfs nog een actualiteitsdebat gehad en toen was er maar één land dat hier de hele tijd door de boxen galmde: Finland. En welk land is hier vandaag nog niet genoemd? Finland. Plots zijn we allemaal tot de conclusie gekomen: dat is het precies toch niet, want die gaan achteruit.

Wat collega Meuleman zei, is inderdaad correct. Je moet opletten als je gaat kijken naar andere landen, als je dingen wilt kopiëren, want je kunt niet zomaar zaken overnemen. En dus hebben wij een regeerakkoord gemaakt, met Open Vld, met CD&V en met de N-VA, dat geënt is op de Vlaamse situatie. Ik neem u graag op een aantal zaken mee in dat regeerakkoord en ook op een aantal algemene zaken.

Eerst en vooral is het inderdaad niet eenduidig aan te duiden wat we nu moeten gaan doen. Ik ben blij dat Dirk Van Damme met een aantal internationale experts en een aantal lokale experts aan de slag gaat. En die lokale experts, dat zijn voor de N-VA ook de leerkrachten. Dat zijn die leerkrachten die u nu laten weten: 'Mijnheer Daniëls, ge zegt wel dat taal belangrijk is hé. Ik ben leraar geschiedenis. Dat klopt niet, want ik mag op mijn examen niet meer corrigeren voor Nederlands.' En dan antwoord ik aan de leerkracht: 'Dat mag wel.' Direct een mail terug: 'DAT MAG NIET!', met hoofdletters. En dan vraag ik: "Geef mij het besluit of het decreet waarin dat staat." En dan stuurt die mij een leerplan. Dan stuurt die mij een

pedagogisch advies. Collega's, als we echt willen dat elk vak een taalvak is, laat ons dan ook dat signaal geven aan die leerkrachten: corrigeer alsjeblieft ook in alle andere vakken voor taal. Het zijn momenten om te oefenen.

Een tweede punt dat we ook algemeen zien terugkomen, is excellentie. Weet u dat de prestatiemotivatie van de vijftienjarigen, ook bij het vorige OESO-onderzoek, bij de Vlaamse jongeren het laagst was van allemaal? 'Ik wil de beste zijn in wat ik doe, ik wil goed zijn in een aantal dingen die ik doe.' Onze leerlingen zijn negatief gemotiveerd. Negatief! Dat is de houding van 'Wat maakt het uit?', van 'Boeie, wat maakt het uit?', van 'Mijnheer, ik heb van die oefening toch de eerste twee tussenstappen juist. Al de rest is wel verkeerd, maar alleez.' En die krijgen dan nog vijf op tien. Dan zegt die leerling: 'Vijf op tien, dat is geslaagd, oké, salut en de kost.' Collega's, als we onze leerlingen willen triggeren, moeten we onze leerkrachten toestaan en aanmoedigen om daar niet in mee te gaan. Dat is de lat omhoog op het terrein. Die oproep doe ik aan iedereen in dit parlement, maar ook aan iedereen hierbuiten. Laat ons luidop zeggen aan alle leerkrachten die we tegenkomen: doe wat u ervaart dat goed is.

Ik hoor sommige collega's zeggen dat we moeten opletten met conservatieve en oude recepten. Collega's, wat mij interesseert is of ze werken. Als we dus in 2003 34 procent toppresteerders hadden en een kleine groep laagpresteerders, ben ik geïnteresseerd in wat er gebeurd is en hoe we het toen deden. Wat deden we toen? Het was blijkbaar niet zo slecht. Maar in onderwijs is er een soort van vernieuwingsdrang, waardoor alles wat al even bestaat, weg moet, omdat het niet goed is. En dan krijgen we het veld, de leerkrachten. Vandaag beginnen ze met iets nieuws, want het wordt gepropageerd als 'Dit is het!': geïntegreerde projecten, geen vakken meer, alle muren wegslaan, iedereen door elkaar. Al die leerkrachten beginnen daaraan, en drie jaar later komt dit boven. In Finland deden ze dat, en ineens zwijgen we daarover. En dan gaan we opnieuw die muren bouwen, opnieuw aparte vakken. Daar wordt elke leerkracht inderdaad 'toppezot' van. Als leraar zeg je dan toch: 'Zoek alstublieft iemand anders'. Ik kan ze geen ongelijk geven. Dat is de excellentie en het vertrouwen in die leerkrachten dat we moeten hebben, en we moeten hun ook zeggen dat zij die keuzes moeten maken.

Dat is ook die leraren opnieuw les laten geven, en daarom staat in het regeerakkoord dat we de middelen opnieuw in de klas en in de school gaan steken. Daar horen ze thuis. Hier werd enkele keren gevraagd hoe men dat doet in een klas van dertig. Nog niet zo lang geleden was er een PISA-onderzoek waaruit bleek dat Vlaanderen de kleinste klassen van de hele OESO heeft. Al die leerkrachten zeggen dat dat niet bij hen is. Waar zijn die mensen, waar zijn die middelen? En hoe dragen ze bij aan de leerwinst? Dat is natuurlijk wel een interessante vraag. We hebben jaren extra geïnvesteerd in mensen en middelen, in omkadering en ondersteuning en noem maar op, en toch gaan we achteruit. Blijkbaar moeten we uit dat vaatje niet verder tappen. Als ik collega's hoor zeggen dat men in de plaats van de taalbadens Nederlands de leerlingen gewoon in de klas moet zetten en dat ze dan wel Nederlands van hun collega's leren, zeg ik dat we dat nu al zoveel jaren doen en dat dit vandaag het resultaat is. Iets in mij zegt dat we dat niet voort moeten doen, dat we iets anders moeten doen. En als we iets anders doen, moeten we zeker zijn dat het van nut is voor de leerkracht en de leerling. Dat is eenvoudig: taalbadens. Dat is gezond, logisch boerenverstand: als de leerling geen Nederlands kan, de leerkracht niet begrijpt en begrijpend lezen moeilijk wordt, dan gaan we hem Nederlands leren. Dat is echt niet zo heel revolutionair. Ik hoop dat we dat debat nu eindelijk achter ons kunnen laten en die leerlingen en leerkrachten de kans kunnen geven om Nederlands te leren en om gewoon mee te zijn.

Wat gaan we aan die kloof doen? Heel veel. Vooreerst gaan we de leerwinst al beginnen te meten, op verschillende momenten. De minister heeft ernaar

verwezen, in alle landen waar ze veel sterker zijn doen ze dat: leerwinst meten, niet zomaar een examen. Dat is een objectief iets. Ik denk dat iedereen daar tevreden mee is, want dat staat los van eender welk subjectief gegeven, het is objectief. We gaan skimmen op taal, we gaan de SES-middelen juist inzetten, er is de participatiepremie bij het groeipakket – dat heb ik hier nog niet gehoord, maar dat staat wel in het groeipakket: als je je kind voldoende naar de kleuterschool stuurt, krijg je een extra premie –, en we voorzien in middelen in de klas en in de school.

Dan is er natuurlijk nog een algemeen iets waar leerkrachten de hele tijd mee worstelen. Is dat een tegenstelling? Ja en neen. Ik verklaar me nader. 'Ochot', 'ocharme' en 'ochere' zijn drie woorden die je als leerkracht niet mag gebruiken want dan ga je 'mede-lijden' – met een lange 'ij' – en niet 'begeleiden'. En om onderwijs democratiserend te laten zijn, om verheffend te laten zijn, moet je niet 'mede-lijden' maar 'empoweren'. Dat is wat dit regeerakkoord is: ambitie, excellentie. Dat staat erin en dat zijn de zaken waarvoor we gaan.

Wat ongekwalficeerd schoolverlaten betreft – dat wordt hier niet gezegd –, gaan we onderwijs en werk aan elkaar koppelen om die doelgroep toch maximaal een diploma te kunnen geven. Dat staat in het regeerakkoord.

Collega's, we gaan ervoor zorgen dat het lerarenberoep opnieuw aantrekkelijker wordt. We gaan leraren opnieuw laten lesgeven, het Participatiedecreet met al zijn juridisering nagaan, planlast met al die papieren verminderen. Dit is een vraag die leraren altijd zouden moeten stellen: als ik dit papier invul, wordt de leerling daar dan beter van? Als het antwoord 'neen' is, roep ik de leerkracht op om het niet in te vullen. Ik kan u garanderen dat u niet zult worden gestraft, want dat papier staat – negen kansen op tien – niet in een decreet of in een besluit van de Vlaamse Regering. Negen kansen op tien staat het er niet in.

Collega's, we zetten in op de bekwaamheidsbewijzen. Ik denk dat het belangrijk is dat een leerkracht zelf zijn vak beheerst. U hebt net gezegd: 'De lerarenopleiding: vakken, vakdidactiek, klasmanagement.' Dat zijn de drie sleutels die er zijn. Laat ons daar maximaal op inzetten.

Ik ben blij, collega's, dat hier vandaag door niemand – want daar was ik bang voor – wordt gerelativeerd. Ik was bang dat er toch nog zou worden gezegd: 'Eigenlijk valt het al bij al nog mee. We doen het nog wel goed.' Of: 'Toch een beetje opletten.' Dat gaan we niet doen. Collega's, ik ben blij dat we dat niet doen, en ik roep dan ook op om dat zo te houden.

Collega's, ik sluit af met een grote oproep. Het is een collectieve verantwoordelijkheid van regering, parlement, ouders, koepels, leerkrachten, directies, media, van iedereen om maximaal op alle leerlingen in te zetten. Gelijke kansen, maar niet met gelijke uitkomsten. Dat is de manier om Vlaanderen opnieuw aan de top te krijgen en te houden, met veel dank voor de leerkrachten die dat doen. *(Applaus bij de meerderheid)*

Kim De Witte (PVDA): Mijnheer Daniëls, u verwijst tweemaal naar Finland. Het is misschien ook eerlijk om erbij te vertellen dat Finland sinds 2010 bespaart – en zwaar bespaart – in onderwijs. Dat laat zich natuurlijk voelen: minder klasassistenten, klasgroepen die groter worden in Finland. En ja, Finland zakt in de resultaten van PISA. Op zich is daar niets onlogisch aan. Voor mij is dat zeer logisch.

U zegt dat u voor excellentie en vertrouwen in de leerkrachten gaat, maar de leerkrachten voelen dat niet. Wat de leerkrachten voelen en merken, is dat vandaag de arbeidsvoorwaarden voor hooggeschoolde leerkrachten in de privé beter zijn. Vroeger stond er een compensatie tegenover, namelijk een tijdig en beter pensioen. Maar uw partij en alle rechtse partijen in dit parlement breken die

pensioenen af. Waar is dan het vertrouwen en het beter voelen van de leerkrachten?

Het eindeloopbaandebat: leerkrachten moeten langer werken – iedereen moet langer werken –, maar de verlofstelsels die dat mogelijk maken, worden afgebouwd. Gisteren is er nog een onderzoek van de SERV verschenen dat zegt dat burn-out en ziekteverzuim het hoogst zijn in het onderwijs. Het tijdsbestedingsonderzoek van de vorige regering zegt dat ze gemiddeld 46 uur per week werken. Te grote klassen, te veel planlast. Ik merk niets van wat u zegt: 'Wij geven vertrouwen aan leerkrachten en zetten daarop in.'

Het regeerakkoord spreekt over een lerarentekort van zeventuizend koppen in 2024. Dat zijn Nederlandse toestanden. We hebben de evolutie in Nederland gezien. Het is een ramp. Nederland is op vlak van taalvaardigheid immens gezakt in PISA.

Dat brengt me bij de gestandaardiseerde toetsen. Nederland heeft die toetsen ingevoerd, Duitsland heeft die ingevoerd, ook Mexico en Wales. Dat zijn landen die na de eerste PISA-resultaten gezegd hebben: 'We trekken aan de alarmbel.' Wat is het resultaat? Die landen gaan helemaal niet vooruit. Een kind in ons onderwijs legt gemiddeld vijfduizend toetsen af, en dan spreekt u over 'meten om te weten'. Ik weet niet wat u nog wilt weten. We weten waar de problemen zitten. We weten waar we moeten 'bijstaffen'. Een belangrijk punt daarbij zijn middelen voor onderwijs en effectief vertrouwen, professionalisering en inzetten op een echt gelijkekansenbeleid.

Koen Daniëls (N-VA): U zegt: 'U wilt inzetten op excellentie, maar leerkrachten voelen het niet.' Nogmaals, ik had u moeten aanraden om te blijven zitten toen het regeerakkoord naar voren werd gebracht. Ik heb u net gezegd dat in het regeerakkoord van deze regering staat dat we moeten zorgen dat die middelen in de klas en in de school blijven. Dat moet u toch als muziek in de oren klinken, want dat wil zeggen dat de middelen die we erin steken, terechtkomen waar de leerkracht het voelt, dat we de basisscholen volledig vrijwaren van besparingen, dat de werkingsmiddelen van het kleuter- en basisonderwijs op gelijke voet komen, dat we extra zorgleerkrachten aan de basisscholen geven. Ik neem aan dat u dat allemaal ondersteunt.

U hebt het over de pensioenen. Ik maak mij zorgen als een 18-jarige kiest voor de lerarenopleiding omwille van een pensioen op 65 jaar. Als dat zijn motivatie is om voor onderwijs te kiezen, dan maak ik mij zorgen. We hebben nu net die campagne lopen. Bij de beginnende leerkrachten is dat de vraag niet, hoor. Bij een 18-jarige is heus de vraag niet wat hij als pensioen gaat hebben. Die vraag stelt hij zich niet, hoor. Weet u wie hij wel gelooft? Zijn collega, waar hij mee gaat voetballen en die twee keer na elkaar niet is gekomen omdat hij niet door zijn papierwerk geraakt. Dat gelooft hij wel. Hij gelooft dat als je in het onderwijs gaat, je met een berg papier te maken krijgt. Weet u wat? Dit is opnieuw muziek in uw oren: deze regering gaat gigantisch inzetten op de planlast. We vragen het aan de koepels, we vragen het aan de directies en we gaan zelfs aan de inspectie vragen dat elke inspecteur een planlastinspecteur wordt. Het meldpunt planlast gaan we echt activeren

Dan zijn er de verlofstelsels. Weet u wat de vraag is van de jonge leerkrachten? Zij doen niets anders dan vervangingen door alle verlofstelsels van de andere leerkrachten. Maar u zegt net dat we leerkrachten te weinig hebben. U zegt net dat we mensen moeten aantrekken. En u spreekt over een stabiele loopbaan. Een stabiele loopbaan is niet zo evident als bepaalde mensen van het ene verlofstelsel naar het andere gaan. Wat is het nu met uw partij?

Dan is er ziekteverzuim en uitvallen. Als je ziet waarom leerkrachten uitvallen, dan is dat vanwege allerlei zaken die ze moeten doen en opdrachten die ze

krijgen waarvan ze zich afvragen: 'Waarom doe ik dit? Waarom ben ik hiermee bezig?' Het M-decreet is nog niet aan bod gekomen. Dat is opvallend. Er is een reden waarom deze coalitie het M-decreet afschaft. Omdat leerkrachten zeiden: 'Ik geraak er niet door. Het lukt niet met die leerling. Ik heb massaal veel inspanningen gedaan, maar het gaat niet. Het gaat niet voor mij, het gaat niet voor de medeleerlingen en die leerling zelf komt niet tot leren.' Die leerkracht legt dat uit, die heeft gigantisch veel geprobeerd, brengt dat aan op een multidisciplinair overleg (MDO) en dan zeggen ze: 'Neen, u hebt nog niet genoeg geprobeerd. Bewijs het maar eens. Vul heel dit pak papieren maar in om te bewijzen dat u uw best hebt gedaan.' Daardoor vallen leerkrachten uit. En daar zetten wij op in. Daar gaan wij niet in mee. De filosofie van de PVDA is: meer geld is beter. Voilà, meer geld is beter. En van waar moet dat geld dan komen? Daar zijn ze altijd stil over, of ze zeggen: 'van de rijken en van de bedrijven'. Dat is het algemene, altijd weerkerende adagium. Dat is gemakkelijk. In een planeconomie is het gemakkelijker, daar bepaalt de staat alles: welke school, wie, waar. China, geweldig, scoort goed! Maar slechts 10 procent van de kinderen zit op de scholen, waar we meten, al de rest staat op de akker. Planeconomie: we gaan dat allemaal regelen, met meer geld. *(Applaus bij de N-VA)*

Als het waar zou zijn dat gewoon meer geld alles oplost, dan zou het heel eenvoudig zijn. Maar dat is niet zo. U zit te lachen, collega, maar ik vind dat niet om te lachen. Want elke euro is belastinggeld. Ik wil dat die euro's in die klas en in die school zijn, en dat ze gebruikt worden waarvoor ze dienen.

Als laatste zijn er de toetsen. Wat wilt u nu? Eerst zit u hier te zeggen dat al die adviezen subjectief zijn, dat we die leerkrachten pesten en noem maar op. Wij zeggen dat we leerwinst objectief en gestandaardiseerd gaan meten, maar dan zegt u dat ze al zoveel toetsen moeten afnemen. Wat is het nu eigenlijk? Chapeau dat u blijft beuken op de oproep van de minister, van collega Meuleman, van collega El Kaouakibi en van mij om alle participanten mee te nemen. Ik vind het geweldig dat u daar blijft op beuken, maar ik kan u één ding garanderen: door wat u doet, zullen mensen niet voor het onderwijs kiezen. Het onderwijs zal er niet wel bij varen en de kwaliteit zal er niet op vooruitgaan, maar u hebt uw punt kunnen maken. Dat betreur ik ten zeerste.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp·a): Ik wil de puntjes even op de i zetten. Ik ben het een beetje beu dat de heer Daniëls ons ook altijd woorden in de mond legt. Dit voor de duidelijkheid en dat het ook genotuleerd wordt: wij zijn voor extra taalondersteuning voor leerlingen met een taalachterstand die verder in een gewone klas zitten, zodat ze ook van de andere leerlingen kunnen leren. Wij zijn tegen voltijdse, aparte taalbadklassen, omdat uit onderzoek blijkt dat dat niet werkt. Dat zal volgens mij de volgende jaren uit de feiten blijken.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord

Koen Daniëls (N-VA): Dat is ook nog boeiend. Goed dat u me eraan doet denken, ik was bijna vergeten om dit zeggen.

Hannelore Goeman (sp·a): Sorry, collega's! *(Gelach)*

Koen Daniëls (N-VA): Het is goed dat u me daaraan doet denken, want ik zal het voorbeeld van Brussel nemen. Met het Inschrijvingsdecreet willen wij het aandeel Nederlandstaligen in die Brusselse klassen verhogen, net om ervoor te zorgen dat als er kinderen in die klassen komen, dat effectief ook een Nederlandstalige klas is. Wat stel ik dan vast in Brussel? Er wordt collectief gezegd dat het een schande is dat het Nederlandstalig onderwijs voorrang geeft aan

Nederlandstaligen, terwijl andere leerlingen naar die Nederlandstalige klas komen om hun Nederlands op te bouwen. Wat is het nu? *(Geen reactie)*

Oké, dat is duidelijk. Dat was het dan. *(Applaus bij meerderheid en het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Voor wie het nog niet duidelijk wist, onderwijs kleeft aan mijn vel. Ik ben er dag in dag uit mee bezig. Ik ben intussen vijftien jaar schepen van Onderwijs en ik was gedurende tien jaar een leerkracht die samen met de collega's in een tso/bsc-school les gaf, waarin we allemaal probeerden om ons beste beentje voor te zetten en voor elke leerling het beste te geven.

Ik moet toegeven dat ik dinsdag heel benieuwd was naar hoe de boodschap van de PISA-resultaten in de leraarskamer binnenkwam. Hoe reageerden leerkrachten en directeurs, maar vooral ook de leerlingen? Want je zult maar die leerling zijn die zich voor het examen wiskunde, taal of wetenschap aan het voorbereiden is. Niet om een zes te halen, maar een vak waarvoor je echt je best doet. Dan hoor je op de radio of lees je in de krant dat het eigenlijk niet zo goed gaat en dat jij en je 'peers' het niet zo goed doen in vergelijking met de rest van de internationale cijfers. Ik kreeg een aantal vragen van mensen die ook fel bezig zijn met onderwijs. Ze wilden weten wat mijn bevindingen over die PISA-resultaten waren. Dat was rond 9.30 of 10 uur. Ik kon daar nog niet op antwoorden, want dat document is 1900 bladzijden lang. Ik was ook wat verwonderd dat sommigen daar toch al quotes over hadden en standpunten over innamen.

Het is een heel groot document, het is heel belangrijk, maar het is niet nieuw dat de PISA-resultaten commotie veroorzaken. Dat is niet alleen zo in Vlaanderen, maar ook in de ons omliggende landen. Het is ook niet verwonderlijk dat die PISA-resultaten zowel de beleidsmakers als de onderwijsmakers confronteren met de vraag of het budget dat momenteel aan onderwijs wordt besteed, effectief ook goede scores met zich meebrengt dan wel of het een stagnatie aantoonst. We hebben het budget verhoogd. De voorbije jaren is er ongelooflijk geïnvesteerd. In het regeerakkoord staat dat we voor het basisonderwijs extra middelen uittrekken.

Het is niet nieuw dat we hier een debat voeren wanneer er resultaten vrijkomen, we hebben dat ook in de vorige legislatuur gedaan. Het is niet nieuw dat we hier eerst het debat voeren voordat we de onderzoekers horen in de commissie Onderwijs. Hoe belangrijk het ook is, het is heel goed dat we hier vandaag van gedachten wisselen, al was het maar om aan te geven dat de PISA-resultaten echt wel een benchmark zijn. Op die manier kunnen we ons spiegelen aan andere regio's en landen.

Ik onderschrijf heel graag de boodschap van de minister en van een aantal collega's, dat we ons collectief moeten inzetten om de doelstelling te halen: het beste onderwijs voor elk kind. We moeten dat doen met een constructieve blik, met oog voor de stappen die in het verleden zijn gezet en voor de best mogelijke stappen die we in de toekomst zullen zetten.

De resultaten bevestigen vooral dat de blijvende druk op de kwaliteit van ons onderwijs niet zomaar zal worden opgelost. Dat inzicht heeft ons ertoe bewogen om de modernisering van het secundair onderwijs en van de eindtermen uit te voeren. Ik zou hier kunnen citeren uit het masterplan uit 2013 en jullie zouden kunnen denken dat ik citeer uit de cijfers van 2018. Het is dus niet zo dat we pas nu de urgentie hebben ingezien, wel integendeel. De eerste stap in de implementatie van het gemoderniseerde secundair onderwijs is begin september 2019 gezet. Toen zijn ook de nieuwe eindtermen ingevoerd. Ik stel voor dat we de

modernisering dan ook consequent uitvoeren, met de focus op de algemene brede vorming voor de leerlingen, waarbij basisvaardigheden cruciaal zijn, waarbij de kennis cruciaal is. Er moet ook een goede implementatie zijn van onze ambitieuze eindtermen, waarbij we het nieuwe begrip 'basisgeletterdheid' introduceren. Ook het oriënteren van leerlingen is belangrijk, met zorgvuldige stappen in een getrapte studiekeuze. Ook de differentiatiemogelijkheden die nu zijn ingebouwd in de eerste graad, waarbij van iedere leerling het beste wordt verwacht, mogen we zeker niet vergeten. Laat ons vooral onze schoolbesturen, directies, schoolteams en leraars blijven stimuleren en ondersteunen om dit met grote overtuiging te realiseren.

Het is natuurlijk wel zo dat de modernisering nog maar in september 2019 is uitgerold en dus ook geen effect kan hebben op de resultaten die we nu zien. We moeten ons dus focussen op andere bronnen die de evolutie van het onderwijs tonen. Dan denk ik aan het goede document van de onderwijsinspectie, de Onderwijs-spiegel die jaarlijks wordt uitgebracht en die op basis van het recente referentiekader onderwijs de komende maanden en jaren de kwaliteitscultuur in onze scholen zal onderbouwen. Die inzichten hebben allemaal geleid tot de modernisering van ons onderwijs en zijn voor een groot stuk terug te vinden in het regeerakkoord. Daarin zeggen we dat we de kwaliteitscultuur versterken via gevalideerde en gestandaardiseerde proeven. We proberen de afstand tussen de thuistaal en de instructietaal zo klein mogelijk te houden. Dat doen we door een aantal trajecten. Belangrijk voor CD&V is dat elke leerkracht een taalleraar is en zich moet inzetten om de taal bij de leerling zo goed mogelijk te begeleiden en op een hoger niveau te brengen.

Ik gaf al in de commissie Onderwijs aan dat er een vraag is van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor). Die stelt dat het misschien goed is om een grondig conceptueel debat te houden over het doelgericht inzetten van de GOK- en SES-middelen.

De hervorming van de lerarenopleiding werd in de vorige legislatuur al ingezet. Ik denk dat we daar ook verder vorm aan moeten geven, en dat in samenwerking met een goede, performante aanvangsbegeleiding, die trouwens ook al in de laatste cao is voorzien.

Collega's, we kunnen enkel maar via een collectieve actie, van beleids- en onderwijsmakers samen, zonder op zoek te gaan naar de weg van het grote gelijk, zonder te polariseren – wat hier vandaag jammer genoeg wel al is gebeurd –, samen de weg bewandelen.

Minister, ik ben blij dat u zo spoedig mogelijk zult overleggen met koepels en vakbonden om na te gaan welke acties er kunnen worden ondernomen, schouder aan schouder, om ervoor te zorgen dat de resultaten die er nu zijn, kunnen worden aangepakt. Het is een goede zaak om tot bepaalde inzichten te komen.

Dirk Van Damme zal, zeker met het oog daarop, een goed internationaal team samenstellen zodat nieuwe inspiraties en engagementen kunnen volstaan. Dirk Van Damme is een goed geplaatst persoon omdat hij vertrouwd is met de OESO en vooral ook met het Vlaamse onderwijs en het onderwijsbeleid. Ik heb trouwens ooit onderwijspolitiek van hem gekregen aan de universiteit. Hij weet dat de sterkte van ons Vlaamse onderwijs altijd een onlosmakelijke band heeft gehad met de vrijheid van onderwijs en dat alle leerlingen het recht hebben om te excelleren en tot excelleren kunnen worden gebracht. Dat zal wellicht nog altijd zijn focus zijn.

Hij houdt de eerste focus op het lezen, en lezen is heel belangrijk, zoals ik ook in mijn vorige tussenkomsten liet blijken. Ik hoop dat er wordt gekeken, niet enkel naar het buitenland, maar ook naar goede voorbeelden die hier zijn gestart. Vandaag is er een eerste lichting van het postgraduaat Leescoach afgestudeerd. We moeten ook kijken wat we daaruit kunnen leren.

Minister, het was ooit mijn droom om les te geven aan de lerarenopleiding. Als ik eerlijk ben, is dat nog altijd één van mijn dromen, al was het maar dat je dan mensen kunt opleiden die later leerlingen in het eerste leerjaar kunnen leren lezen en een eerste keer een nieuwjaarsbrief kunnen laten opzeggen, of leerkrachten kunt opleiden die bij een leerling een soort aha-erlebnis kunnen herkennen bij een moeilijke wiskundige oefening, of een leerkracht die iemand een stoel of een tafel laat maken. Dat is het mooiste wat er is.

Ik pleit ervoor dat we moeten blijven geloven in ons onderwijs en dat we dat niet mogen verliezen. Het is aan ons, politici, maar ook aan de lerarenopleiders, aan de leerkrachten, de koepels en iedereen die bezig is met onderwijs om in dat onderwijs te blijven geloven. Ik wens ook alle leerlingen die wellicht vandaag zijn gestart met de examens, het allerbeste, veel succes vooral ook aan de leerkrachten die alles moeten verbeteren. Ik hoop dat we hun niet alleen een spiegel voorhouden voor de nabije toekomst, maar ook voor hun verdere loopbaan. Dank u wel. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Collega's, PISA moet maïzena worden. Op het vlak van metaforen heerst de zesjescultuur ook in dit parlement. (*Gelach*)

Wat me stoort in het debat en wat ik tamelijk straf vind, is dat de partijen die eigenlijk al vijftien jaar deze Vlaamse Regering leiden, hier nu zeggen wat er allemaal misloopt zonder de hand in eigen boezem te steken. Iedereen die werd getest in PISA 2018, zit onder een beleid dat is uitgestippeld door deze Vlaamse Regering. We moeten dat kritisch bekijken.

En ja, de middelen die we investeren in onderwijs is een van de punten. De afgelopen tien jaar zijn de middelen gedaald. 10 procent meer leerlingen, 7 procent minder middelen, dat heeft effecten op drie assen die ik straks zal bespreken. Maar wat doet deze regering? Mijnheer Daniels, u spreekt de hele tijd over extra middelen. Maar in het secundair onderwijs, net daar waar deze test wordt afgenomen, bespaart de Vlaamse Regering 100 miljoen euro; 100 miljoen euro wordt verder weggeknipt in het secundair onderwijs. Dat zijn de feiten.

Er zijn drie problemen, op drie assen. Enerzijds is er dat beleid rond die middelen, maar dat is niet het enige. Er zijn drie problemen, op drie assen. Het eerste ernstige probleem is het gebrek aan goed gevormde en gemotiveerde leerkrachten. Het leerkrachtentekort loopt op tot zeventienduizend in 2024. Dat zegt het regeerakkoord zelf. Dat zijn Nederlandse toestanden.

Nu verlaat een op de vijf jonge leerkrachten het onderwijs binnen de vijf jaar. Een op de vijf. Uiteraard heeft dat te maken met de aantrekkelijkheid van het beroep. De arbeidsvoorwaarden en de verloning zijn niet competitief met de privé-sector. Daartegenover stond een goed pensioen, maar dat wordt door de rechtse partijen afgeschaft. Men gaat naar een pensioen zoals in de privésector. Er zijn heel veel burn-outs in het onderwijs. Men verplicht mensen om langer te werken. Maar de systemen die het draagbaar maakten om langer te werken, bouwt men af. Een gevolg daarvan is uiteraard – we hebben het gisteren nog gezien in de studie –: meer ziektes, meer burn-outs, meer kinderen in de klas voor hetzelfde aantal leerkrachten. De werkdruk ligt op 46 uur per week, zo zegt het eigen tijdsbestedingsonderzoek van de vorige regering. Tot slot, helemaal absurd, weigert men leerkrachten in het basisonderwijs die zich bijscholen en een master halen, te betalen volgens hun niveau. Ook de vakbonden zijn het eens met de eis dat die leerkrachten moeten worden betaald op masterniveau. Dat is de eerste as.

De voorzitter: Mijnheer De Witte, mag collega Daniëls het woord nemen?

U hebt hem natuurlijk wel een klein beetje uitgedaagd.

Koen Daniëls (N-VA): Ik ben beleefd opgevoed, dus telkens als iemand mij aanspreekt, probeer ik te antwoorden.

U hebt een straffe uitspraak gedaan en dus heb ik die genoteerd. U zegt, de PVDA zegt: 'Het ontbreekt ons onderwijs aan goed gevormde en gemotiveerde leerkrachten.' Wel, chapeau, voor al die leerkrachten die zichzelf uit de naad werken. Dat is wel een binnenkomer, lijkt me, op woensdagnamiddag, dat u dit in het Vlaams Parlement zo zegt: 'Het ontbreekt ons onderwijs aan goed gevormde en gemotiveerde leerkrachten.' Wel ja, dat is nu net wat ik u vraag, collega. Zo gaan we er niet komen, hoor.

Twee, u zegt dat we systemen afbouwen die langer werken mogelijk maken. Weet u wat de leerkrachten waarmee ik spreek, zeggen? 'Ik wil heel graag nog lesgeven.' Weet u dat er vandaag gepensioneerd leerkrachten zijn die opnieuw komen lesgeven? Zij willen lesgeven, niet al die 'paperasserij', niet allerlei vernieuwingen waarvan ze de leerwinst niet kennen, niet allerlei vergaderingen waaraan ze moeten deelnemen om zich achteraf af te vragen wat ze daar deden. Wij willen ervoor zorgen dat de mensen tijdens hun loopbaan opnieuw zin hebben om daarin te investeren, om te werken, om met leerlingen aan te slag te gaan. Maar u blijft maar kijken naar het einde van de carrière. Nogmaals: zoek mij achttienjarigen die zeggen: 'Ik ga in het onderwijs voor het goed pensioen.' Ik denk dat zij dan behoren tot de groep van wat u de andersgemotiveerden noemt.

Kim De Witte (PVDA): Mijnheer Daniëls, het gaat uiteraard niet alleen over achttienjarigen. Een op de vijf achttienjarigen of een op de vijf jonge leerkrachten die begint, stopt al binnen de vijf jaar. Maar het lerarentekort wordt niet louter en alleen veroorzaakt door een gebrek aan instroom. Er is ook een gebrek in die hogere schalen. En als u zegt dat gepensioneerden graag terugkomen om les te geven, dan denk ik dat u de waarheid helemaal verdraait. Het punt is dat we een beroep móéten doen op die gepensioneerde leerkrachten. We móéten dat doen. Dat er gepensioneerde leerkrachten zijn die, uit engagement voor hun gemeenschap of voor hun school, opnieuw gaan lesgeven, komt omdat er zo'n immens tekort is.

En natuurlijk schoffeer ik niet de hele leerkrachtenpopulatie. Want die mensen geven het beste van zichzelf. Mijn moeder heeft heel haar leven in het onderwijs gestaan, heeft keihard gewerkt rond die verschillende facetten in het onderwijs. Dat is een heel moeilijk beroep, dat weet ik maar al te goed. Maar de sleutel, of een van de sleutels tot verdere vooruitgang, is goed gemotiveerde en gevormde leerkrachten. En de maatregelen die deze Vlaamse Regering neemt, halen de motivatie net naar beneden.

De planlast is een punt, maar een ander punt is uiteraard het vooruitzicht om langer te moeten werken voor minder pensioen, het vooruitzicht van een burn-out, of van te grote klassen. Dat speelt uiteraard een rol.

De leerkracht is één punt. Het tweede punt is de professionalisering en de wetenschappelijke ondersteuning. In 2009 hadden wij drie wetenschappelijke steunpunten: een steunpunt voor taal, een steunpunt voor ervaringsgericht onderwijs en een steunpunt voor diversiteit. Die steunpunten gaven toelichting. Die ontwikkelden middelen, en ze zorgden voor didactisch en pedagogisch materiaal, waardoor scholen beter konden inzetten op de vorming van hun leerlingen.

Wat heeft de minister in die tijd gedaan? De steunpunten bestaan nog, maar de middelen die de scholen kregen om een beroep te doen op die steunpunten, werden afgeschaft. Scholen moeten voortaan betalen, veel betalen. Het gevolg is dat zij er veel minder gebruik van maken. Daardoor gaan we erop achteruit qua

methodieken, qua pedagogische insteek, en dat terwijl we net vooruit moeten gaan. Dat heet geloof in de wetenschap. En ik heb de indruk dat deze regering het geloof in de wetenschap aan de kant schuift.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Komaan, collega De Witte. U zegt dat de regering geen geloof heeft in de wetenschap. Is dat zo? Het is net daarom dat we uitgerekend professor Van Damme aantrekken. Want we willen samen met internationale experts en met onze lokale experts – de leerkrachten – naar de kwestie kijken.

U vergeet het regeerakkoord – u was beter blijven zitten –: “Praxisonderzoek voor onderwijs moet gericht zijn op leerwinst bij leerlingen en effectiviteit in de klas.” Weet u waarom we voor praxisonderzoek hebben gekozen, en niet gewoon voor onderzoek? Omdat onderzoek soms dingen propageert. Leerkrachten horen dat dan, en die zeggen dan verbaasd: ‘Dan moet je eens in mijn klas komen kijken.’

U zegt ook dat de klassen veel te groot zijn. Maar u doet nu alsof er geen regeerakkoord is. U doet alsof deze regering niets gaat doen. We gaan voor meer middelen in de klas, voor leerkrachten in de klas. We gaan daar effectief mee aan de slag, dat staat in het regeerakkoord. Maar u doet nu alsof deze regering niets gaat doen, alsof deze meerderheid niets gaat doen. Ik vind dat straf.

Ondersteun die maatregelen. Als je zegt dat de klassen te groot zijn, dan kun je ook zeggen: ‘Maar ik ben blij dat het regeerakkoord werk maakt van onderwijsmiddelen.’ Je kunt zeggen dat er meer onderzoek nodig is, maar dat je blij bent dat het regeerakkoord werk maakt van praxisonderzoek. Zeg dat dan gewoon, wees zo eerlijk. Doe niet alsof dat allemaal niet bestaat.

De voorzitter: De heer De Witte heeft het woord.

Kim De Witte (PVDA): Ik stel voor dat u rustig blijft, mijnheer Daniëls. Ik ben uiteraard blij dat dergelijke zinnnetjes in het regeerakkoord staan. Maar als we dan zien dat daar niet de nodige middelen tegenover staan, dan stel ik mij, net als de leerkrachten en de vakorganisaties, de vraag: wat gaat men concreet oplossen? Een van de concrete zaken in het regeerakkoord is het duaal lesgeven. Alsof dat dan de oplossing is.

Uiteraard zijn wij ook voor duaal lesgeven. En men spreekt dan van duaal lesgeven voor de knelpunten. Het probleem is natuurlijk dat alle vakken knelpuntvakken worden. En daar zitten we op de as van de professionaliteit. Een kind is geen vat dat je volgiert met kennis. Lesgeven is niet gewoon het zomaar overdragen van kennis. Lesgeven vereist didactiek, pedagogische inzichten.

Momenteel zitten we met heel veel leerkrachten die getuigen dat ze bijvoorbeeld zijn opgeleid tot licentiaat geschiedenis, maar ze krijgen de vraag om Nederlands of Frans te geven. Iemand is licentiaat scheikunde of aardrijkskunde, en die wordt dan gevraagd om wiskunde te geven. Ja, dat zijn problemen voor ons onderwijs.

Wat doet deze regering? Want u verwijst de hele tijd naar het regeerakkoord. De pedagogische begeleidingsdiensten worden afgebouwd, ten voordele van de inspectie. Wel, dat is meer controleren en minder professionaliseren. We hebben het tegenovergestelde nodig: meer professionaliseren, minder controleren. Die leerkrachten kunnen dat zelf zeer goed als we hun de juiste methodieken, de juiste ondersteuning geven, en die bouwt men af. Ik heb dus niet het gevoel dat deze regering met de maatregelen die er zijn en de middelen die ze ertegenover stelt, stappen vooruit gaat zetten inzake het oplopende lerarentekort.

Ten tweede is er de professionalisering.

Ten derde is er de immense sociale ongelijkheid in ons onderwijs. Ook PISA 2018 toont aan dat die ongelijkheid nergens zo groot is. Voor lezen bedraagt het verschil tussen de 25 procent slechtste en de 25 procent sterkste leerlingen maar liefst 110 punten. Dat zijn bijna drie volledige schooljaren. Eén schooljaar is 40 punten. Ik heb de cijfers al genoemd. Ons onderwijs is ongelooflijk segregierend. Wij zijn wereldtop qua ongelijkheid op basis van sociale afkomst: een op de twee van de armste kinderen in het beroepsonderwijs versus een op de dertig van de rijkste kinderen. Een kind uit een arm gezin heeft zeven keer meer kans op een C-attest. Dat heeft uiteraard ook effect op de gemiddelde resultaten van ons PISA-onderzoek.

Er is uiteraard een geheel van maatregelen in het regeerakkoord, maar minister Weyts stelde in zijn reactie in de pers en ook deze middag drie maatregelen, drie kernpunten voorop: gestandaardiseerde proeven, aangescherpte eindtermen en bindende taalexamens met taalbad. Geachte minister, met alle respect, maar onzes inziens gaan we daarmee de problemen in ons onderwijs niet oplossen. Er is al een grote testcultuur in ons onderwijs, met gemiddeld vijfduizend toetsen. We hebben de resultaten van PISA. We hebben de resultaten van PIRLS. Wat gaan we nu nog meer meten om te weten? Wij vrezen dat dat de planlast gaat verhogen en dat scholen het zogenaamde 'learning to the test' gaan ontwikkelen, want dat is ook een gevaar. Duitsland heeft dat gedaan. Mexico heeft dat gedaan. Wales heeft dat gedaan. Daar is men keihard beginnen in te zetten op leerlingen voorbereiden voor die PISA-toetsen. Je lost het daar niet mee op.

Bovendien is het probleem met die gestandaardiseerde testen dat scholen die natuurlijk gaan verspreiden. In de commissie zei u dat u dat alles nog onder de radar zou kunnen houden. Uiteraard gaan die bekend geraken. Een school krijgt dan nog veel meer dan nu dat label van 'goede school' of 'slechte school', waardoor de sociale segregatie zal toenemen, niet afnemen. Wij zijn dus niet voor dat soort van gestandaardiseerde testen. Wil dat zeggen dat we tegen testen zijn? Uiteraard niet, op zich zijn we voor testen. We willen dat leerlingen vooruitgaan, ook cognitief, maar dat lijkt ons niet de juiste aanpak.

Dan is er het aanscherpen van de eindtermen. De geestelijke vader van de eindtermen, professor Roger Standaert van de UGent, zegt dat dit geen zoden aan de dijk zal zetten. Nu al haalt een groot deel van de leerlingen die eindtermen niet, en men gaat die aanscherpen. Ik zie niet in op welke manier we dat probleem gaan oplossen. Bovendien zijn de eindtermen net gewijzigd, in september. De mensen uit het onderwijsveld zeggen dat dat zeer slordig werk is geweest, dat het heel complex is om die eindtermen te kunnen lezen.

Koen Daniëls (N-VA): Ik probeer me in te houden bij alle dingen die u verkondigt die niet juist zijn, maar dit is echt frappant. Weet u met welke eindtermen we zijn begonnen? Van de eerste graad van het secundair onderwijs. De eindtermen voor het lager onderwijs, de ontwikkelingsdoelen voor het kleuteronderwijs, de eindtermen voor de tweede graad, de eindtermen voor de derde graad, de specifieke eindtermen, die zijn nog niet gewijzigd. Die staan in dit regeerakkoord. Kom dus niet zeggen dat alle eindtermen al zijn gewijzigd.

Kim De Witte (PVDA): Collega Daniëls, ik zeg niet dat alle eindtermen al zijn gewijzigd. Ik zeg dat de wijzigingen die nu zijn gebeurd aan die eindtermen, op zich geen enkele meerwaarde hebben. Opnieuw, niet ik zeg dat. De geestelijke vader van de eindtermen, Roger Standaert, heeft een heel artikel geschreven met de vraag wat men daar nu mee gaat oplossen.

Het probleem is dat een op de twee leerlingen het niet haalt. De leesvaardigheid van die leerlingen zit in het zesde leerjaar nog op het niveau van het vierde

leerjaar. Als we daar nu aan de eindtermen beginnen te sleutelen, volgt er net meer planlast voor de koepels en de leerkrachten. We willen net minder planlast.

Mijnheer Daniëls, wat de taalexamen en de taalbadens betreft, blijft u er maar op terugkomen dat dit de evidentie zelf is. Ik heb tijdens het vorige debat alle studies van de OESO, van de KU Leuven, van de Universiteit Antwerpen en van de Universiteit Gent getoond. Volgens die onderzoeken is dit een taalwoestijn.

Wij zijn uiteraard voor meer taalonderwijs. Ik heb hier al verteld dat mijn vrouw en ik onze kinderen in het Frans opvoeden. Dat is geen probleem voor die kinderen, want we focussen op taalvaardigheid. Mijn vrouw is van Brussel en ik kom uit Vlaanderen. Thuis spreken we Frans, maar elke avond lezen we boekjes en zorgen voor de taalvaardigheid van die kinderen.

U verwacht taalkennis met taalvaardigheid. Het gaat niet om die ene dt-fout. Het gaat om de vaardigheid kennis door middel van taal in en uit te pakken. Volgens al die onderzoeken is dat niet de manier. De manier bestaat erin kinderen uit de klas te halen en gedurende een uurtje per dag bij te scholen. Waar ze kunnen, moeten ze een spoedcursus volgen.

Het is onze visie dat we moeten investeren in leerkrachten, in professionaliteit, in de opleiding van die leerkrachten, in professionele wetenschappelijke ondersteuning en in goed en betaalbaar studiemateriaal. Dat zijn de maatregelen die in ons onderwijs het verschil zullen maken. (*Applaus bij de PVDA*)

Loes Vandromme (CD&V): Mijnheer De Witte, als ik dat allemaal hoor, doen een aantal zaken me de wenkbrauwen fronsen. In het Vlaams regeerakkoord staat net dat de focus ligt op het bewijzen van bekwaamheid. Indien u stelt dat de eindtermen zeer slordig zijn, denk ik dat u misschien iets anders hebt gelezen of dat u misschien niet hebt gezien hoe de eindtermen tot stand zijn gekomen. De eindtermen zijn nog nooit zo helder geweest. Dat was de bedoeling van die nieuwe eindtermen. Ze zijn opgesteld door leerkrachten en gecheckt door de onderwijsinspectie en door een valideringscommissie. Ik vraag me af wat de bedoeling is. Wilt u de eindtermen afschaffen? Ze zijn net op een meer inhoudelijk en breed maatschappelijk debat gebaseerd. Wat wilt u dan wel?

Kim De Witte (PVDA): We willen de eindtermen behouden. Er is geen probleem met de eindtermen. Wat wij uit het veld horen, is dat het zeer complex wordt. Er komen allerlei zaken bij. Zoals ze nu zijn opgevat, zijn de eindtermen minimumdoelen, een lat die alle leerlingen moeten halen. Op zich zijn we daarvoor. Mevrouw Vandromme, we zijn er niet voor dat u nu stelt dat we daar per definitie aan moeten sleutelen en dat we zo het probleem zullen oplossen van het lerarentekort en van de vaak nog ontbrekende professionaliteit om in de steeds diversere samenleving voor een onderwijs voor iedereen te zorgen. Dat lossen we daar uiteraard niet mee op. Ons punt is dat het probleem niet in de eindtermen, maar in het onderwijs zit. We moeten zorgen voor meer middelen, voor meer handen in de klas en voor een diverse aanpak in de klas.

Ik heb hier het pas verschenen boek 'Taal leren. Van kleuters tot volwassenen' van professor Jaspaert bij me. In dat boek ontkracht hij helemaal een punt dat de minister, bijvoorbeeld, daarnet nog heeft gemaakt, namelijk de tegenstelling tussen taalvaardigheid en welbevinden. Er is een immense wisselwerking tussen welbevinden en taalvaardigheid. De tegenstelling tussen zorg en taal die hier wordt gemaakt, ontkracht hij. Een kleuterleidster kan zeggen: 'Kijk, nu gaan we die verversen.' Ze kan dat benoemen in taal en taal gebruiken. Er moet meer taal worden gebruikt. Dat is net het punt.

Dat is ook de reactie van professor Van Avermaet op het PISA-onderzoek met betrekking tot taal. Als leerkrachten deskundig zijn en constant in interactie met

de leerlingen gaan, leren ze die leerlingen taal. Dat is taalinhoud en taalvaardigheid. De visie die de Vlaamse Regering hanteert, is dat kleuters absoluut nu Nederlands moeten kennen en dat het dan zal lukken. Het zal echter helemaal niet lukken. Daar lossen we het probleem niet mee op, want het probleem zit veel dieper in ons onderwijs.

De Vlaamse Regering verwacht taalkennis met taalvaardigheid. We moeten inzetten op taalvaardigheid. De leerlingen uit de betere sociale milieus krijgen dat thuis mee. Ondanks het feit dat wij Frans spreken, scoort mijn zoontje in het lager onderwijs perfect, omdat die taalvaardigheid er is. Die visie is niet aanwezig in het regeerakkoord. Zoek toch naar de kennis op het terrein, de kennis van recente wetenschappelijke onderzoeken om die te gebruiken. Die is niet aanwezig.

Loes Vandromme (CD&V): Ik kijk enorm uit naar het verslag. Dat zal wellicht een goede oefening zijn in begrijpend lezen. Ik hoor u zowel wit als zwart verkondigen en koud als warm blazen, en ik hoop dan ook dat ik uit het verslag zal kunnen begrijpen wat u bedoelt.

De voorzitter: Hebt u daar nog een repliek op? Kunnen we het debat afronden?

Bent u sprakeloos?

Kim De Witte (PVDA): Ik ben zeker niet sprakeloos. Ik kan het misschien in het Frans doen?

De voorzitter: Neen, dat mag niet. We zijn hier in het Vlaams Parlement.

Kim De Witte (PVDA): U zegt dat we het allemaal wel zullen oplossen met de maatregelen die worden genomen. Maar als u meer zou luisteren naar de specialisten die bezig zijn met taal, dan zou u zien dat de maatregelen uit dit regeerakkoord helemaal niet de juiste richting uitgaan en dat meer bepaald de taalbad en bindende taalexamens voor kleuters helemaal geen oplossing zijn voor de taalachterstand bij bepaalde groepen in onze samenleving. Dat is een concrete maatregel uit uw beleid en ik zeg u dat die niet efficiënt is en niet zal helpen om ons onderwijs de volgende keer beter te doen scoren, meer leerlingen mee te krijgen en meer leerkrachten voor de klas te krijgen. Dat zal niet helpen.

Loes Vandromme (CD&V): Ik had het niet alleen over taal, maar ook over uw visie op eindtermen. Ik ben daar helemaal niet in mee.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Ik heb me lang ingehouden, mijnheer De Witte. Ik vind het op zich wel charmant dat u telkens uw thuissituatie aanhaalt, maar ik zie niet de link tussen het Vlaamse onderwijslandschap en het feit dat uw kinderen in het Frans worden opgevoed. Dat zal waarschijnlijk aan mij liggen.

Ik vind taalvaardigheid belangrijk, maar men moet de taal wel kennen. U kunt die taal verbeteren, maar heel veel kindjes kunnen thuis niet verbeterd worden omdat de ouders niet noodzakelijk de taal machtig zijn. Het is dan ook belangrijk dat kinderen al in de kleuterklas de taal leren. U ziet dat altijd in een verhaal van segregatie, terwijl het net over integratie gaat, waarbij jongeren de kans krijgen om zich ten volle te ontplooien in deze maatschappij. Dat altijd op flessen trekken of over uw thuissituatie beginnen: 'honestly, it doesn't work'. *(Applaus bij Open Vld en de N-VA)*

Kim De Witte (PVDA): Mijnheer De Gucht, het is tamelijk hallucinant.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Daar hebt u gelijk in.

Kim De Witte (PVDA): U spreekt over aparte taalbaden en u zegt dat ik dit als segregatie zie. Wat zijn die aparte taalbaden dan volgens u?

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): We hebben de discussie over wat die taalbaden nu precies zijn, al gevoerd, zowel in de commissie als in de plenaire vergadering. We zullen die hier niet opnieuw voeren. Maar zoals mevrouw Vandromme daarnet al zei, is het misschien interessant om eens na te lezen wat er allemaal is gezegd over die taalbaden en tot de conclusie te komen dat het niet is wat u denkt dat het is.

Kim De Witte (PVDA): Ik kan alleen maar kijken naar wat er in het regeerakkoord staat en hier is gezegd. *(Opmerkingen)*

U wilt mensen apart zetten en kleuters een bindende taaltest laten afnemen in een onderwijslandschap waar er al meer dan genoeg wordt getest. Het regeerakkoord is natuurlijk niet de enige bijbel. Er bestaat ook onderzoek over dit thema, en er is het recente boek *Taal Leren* van professor Jaspaert. Voor u telt dit allemaal niet mee, maar ik zeg u dat dit niet de weg is waarmee we het Vlaams onderwijs verder op de kaart zullen zetten.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik dank eenieder voor de bijdrage. De meesten hebben ook effectief bijgedragen aan het debat. Ik ben blij dat ik nergens iets gehoord heb over enige relativiteit van de resultaten, wat ik wel las in sommige pers-artikels. Dat was niet aanwezig in dit parlement.

Ik tracht de scherpe kantjes wat af te ronden en over wat feitelijke fouten heen te stappen; over de verwarring ook, mijnheer De Witte. Het lerarentekort en de aanwervingsbehoefte, dat zijn niet dezelfde zaken. Evenmin zo met welbevinden en taal, integendeel, taal leidt tot meer welbevinden en betere prestaties.

Men komt altijd terug op het budget. Er is geen directe correlatie tussen de PISA-uitslagen en de budgetten. Was het maar waar! Dan stonden we op de derde plaats in de EU-28. Dat is eenvoudigweg zo. Mochten er dan nog wat problemen zijn, dan werden ze zo opgelost, want er komt nog geld bij. Volgend jaar alleen al komt er 362 miljoen euro bij. Dat zou helemaal de oplossing zijn. In dezen is dat niet zo.

Ik leer vandaag van iedereen een sterk geloof in ons onderwijs, maar toch ook bij iedereen de ambitie om de lat hoger te leggen. Dat onderschrijf ik. Ik heb geen enkele tegenkanting of tegenspraak gehoord, behalve de spreekwoordelijke 'outlier', met betrekking tot de receptuur die ook door de vijf best presterende landen gebruikt wordt. Dat is de receptuur van Portugal, Polen, Ierland, het Verenigd Koninkrijk en Estland. Ze hebben alle ingezet op die drietrapsraket waar ook wij op willen inzetten: focus op taal, op Vlaanderenbrede proeven en op aangescherpte eindtermen. Dat zijn de recepturen waar we verder mee willen werken.

Ik zie vandaag nog de koepels, die zijn aan het wachten. Ik hoop daar ook een engagement te krijgen om de neuzen in dezelfde richting te krijgen. Hier vandaag in de zaal is het nog niet helemaal gelukt om PISA te laten verworden tot maïzena, maar ik hoop dat dat wel lukt in het onderwijsveld. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Wenst iemand tot besluit van dit actualiteitsdebat een motie of een motie van wantrouwen in te dienen?

– *Het Vlaams Belang kondigt aan een motie te zullen indienen.*

De motie moet uiterlijk om 17.35 uur zijn ingediend.

Het parlement zal zich daarover straks uitspreken.

Het debat is gesloten.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Robrecht Bothuyne, Andries Gryffroy, Willem-Frederik Schiltz, Wilfried Vandaele, Tinne Rombouts en Freya Perdaens betreffende de Vlaamse bijdrage aan de VN-klimaatconferentie (COP25) in Madrid
– 160 (2019-2020) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, met toepassing van artikel 50 van het Reglement van het Vlaams Parlement heeft de heer Peter Van Rompuy bij motie van orde het woord gevraagd.

De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (CD&V): Voorzitter, wij zouden de spoedbehandeling willen vragen van een voorstel van resolutie over de klimaattop in Madrid.

De voorzitter: Ik stel voor dat we ons straks over dit voorstel tot spoedbehandeling uitspreken.

Het incident is gesloten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, we schorsen de vergadering.

– De vergadering wordt geschorst om 17.05 uur.

– De vergadering wordt hervat om 17.19 uur.

ACTUELE VRAAG van Hannes Anaf aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over de timing van het Oosterweel-project

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp.a): Minister, vanochtend stond in De Tijd dat het Rekenhof meldt dat de werken voor Oosterweel ernstige vertragingen zullen oplopen. Ook de projectbeheerder Lantis heeft bevestigd dat die zullen opschuiven van 2025 naar 2030. Uzelf zegt ook dat er geen vertraging zit op de grote projecten van het Oosterweeltraject zelf, maar dat het de leefbaarheidsprojecten en de overlapping zijn die ervoor zorgen dat het zal opschuiven naar 2030.

Collega's, we weten allemaal dat Oosterweel veel meer is dan enkel het beton en de grote infrastructuurwerken. Al in het Valentijnsakkoord in 2014 – wij zaten met sp.a toen nog mee aan de regeringstafel – werd afgesproken dat er een '50/50 modal shift' zou komen, waarbij het de bedoeling was dat tegen 2020 – een deadline die helaas niet gehaald werd – 50 procent van alle verplaatsingen in de Antwerpse regio zou gebeuren via openbaar vervoer, met de fiets of te voet. Dat was ambitieus. Die ambitieuze doelstelling is ook in het Toekomstverbond herhaald, maar is toen al met een aantal jaren opgeschoven. U hebt in de commissievergadering van 17 oktober, toen we ook over Oosterweel gedebatteerd hebben, gezegd dat de realisatie van die modalshiftdoelstellingen echt wel in het finale milieueffectenrapport (MER) is opgenomen, weliswaar tegen 2030.

Collega's, het zou goed kunnen dat er een gegronde reden is voor het opnieuw opschuiven van de timing van die grote infrastructuurwerken van Oosterweel. Maar ondertussen blijven die files er natuurlijk wel staan en blijft de luchtkwaliteit in het Antwerpse rotslecht.

En daarom, minister, mag het echt niet zo zijn dat door het verschuiven van die timing ook de investeringen in het openbaar vervoer en in fietsinfrastructuur op de lange baan worden geschoven. Ik zou zelfs durven te zeggen dat het net is omdat de timing opschuift, dat het nog belangrijker is om die investeringen nog sneller te doen. Hoe kunnen de maatregelen die moeten zorgen voor die '50/50 modal shift', versneld worden, om te anticiperen op die opgeschoven timing van de werken aan Oosterweel? Hoe kunt u ervoor zorgen dat de files op de Antwerpse ring niet nog groter worden in de komende jaren? Hoe kan er geanticipeerd worden tegen 2030? (*Applaus bij sp.a en Groen*)

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Mijnheer Anaf, in 2017 werd als initiële timing voor Oosterweel vooropgesteld: 5,5 jaar na uitvoering. Dat was een timing die voorzien was voordat het Toekomstverbond gesloten was. U weet dat er nadien een Toekomstverbond gesloten is, waarbij men heel wat leefbaarheidsprojecten heeft onderzocht. Initieel waren het er dertig. Uiteindelijk heeft men achttien leefbaarheidsprojecten geselecteerd voor heel de regio Antwerpen, om te kijken hoe men enerzijds die modal shift kan bewerkstelligen en hoe anderzijds de levenskwaliteit voor de Antwerpenaar een stuk beter kan.

U zegt dat ik toegeef dat er een vertraging op zit. Zoals de vertraging er nu uitziet, lag het al een tijdje vast. Budgettair is dat natuurlijk een ander verhaal dan qua uitvoering, maar het is alleszins onze bedoeling – en dat lag al langer zo vast in de planning – dat we begin volgend jaar de omgevingsvergunning kunnen hebben voor de Oosterweeltunnel, dat dan wellicht in 2021 de uitvoering van de Oosterweeltunnel kan plaatsvinden en dat die tegen 2025 klaar is.

U vraagt vooral: wat met de modal shift? Ik ben daar uiteraard blij om. We hebben de modal shift opgenomen in het regeerakkoord. We hebben die ook opgenomen in onze beleidsnota. En we willen inderdaad gaan naar die 50 procent: van alle verplaatsingen die men doet, mag maximaal 50 procent met de auto. We willen optimaal kiezen voor dat duurzame verkeer en voor die duurzame vervoersmodi.

Hoe doen we dat? We doen dat al op tal van vlakken. We doen dat door vooral te investeren in heel wat fietsinfrastructuur, zoals hier al een paar keer aan bod is gekomen, in fietssnelwegen, in goede mobipunten, waarbij we kunnen werken aan deeloplaadsystemen, waarbij we kunnen werken met deelfietsen, elektrische steps en dergelijke, om toch maar iedereen te 'moven' naar die duurzame projecten.

Tegelijkertijd wil ik ook meegeven dat, als het over de modal shift gaat, die niet alleen beperkt is tot het verhaal van het Oosterweeltracé, maar uiteraard in heel de vervoersregio Antwerpen geldt. U weet waarschijnlijk dat men op dit ogenblik bezig is met het Routeplan 2030, waarbij de focus ook echt op die modal shift ligt, en waarover men vandaag nog vergaderd heeft om dat om te zetten van een visienota naar een plannota.

Dit en al de leefbaarheidsprojecten die opgenomen zijn in het programma, zorgen er toch voor dat we die modal shift gaan halen – daar heb ik echt vertrouwen in – en dat men tot een betere levenskwaliteit kan komen en tot een duurzame verplaatsing in de Antwerpse vervoersregio.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp·a): Bedankt voor uw antwoord, minister. Dit is een van de grootste investeringsdossiers van deze legislatuur. U hebt een aantal maatregelen opgesomd die genomen worden, maar ik mis toch echt de concrete engagementen voor de investeringen in het openbaar vervoer bijvoorbeeld. Daarover staat er helemaal niets in. Er staat enkel dat men dat gaat realiseren, maar er staan geen concrete projecten benoemd, ook niet in uw beleidsnota.

Ik wil nog eens aandringen dat het echt cruciaal is dat de investeringen in het openbaar vervoer in de Antwerpse regio opgevijseld worden, want anders staan we binnenkort elke ochtend vanaf Turnhout aan te schuiven op de E34, vanaf Geel op de E313 en van aan de Nederlands grens op de E19. Die files gaan alleen maar toenemen en de leefbaarheid in Antwerpen gaat de komende jaren alleen maar afnemen als er niet sneller geïnvesteerd wordt om echt naar die modal shift te gaan.

Daarom heb ik een aansluitende vraag. Welke concrete investeringen in het openbaar vervoer plant u nu juist?

De voorzitter: Mevrouw De Ridder heeft het woord.

Annick De Ridder (N-VA): Ik ga heel eerlijk zijn: naar mijn bescheiden mening zijn we tien jaar te laat met het oplossen van de files op en rond de Antwerpse Ring. Dat is een collectieve verantwoordelijkheid. Maar het is wat het is, de spade steekt in de grond, en daar ben ik zeer tevreden over. Besprekingen met burgerbewegingen, aanpassingen, de complexiteit van de werken, enzovoort, leiden er natuurlijk toe dat het tijd vergt, helaas, maar dat is nu eenmaal de realiteit.

Minister, ik heb voor u een dubbele oproep. Eerst en vooral, als het sneller kan, laat ons dan ook versnellen. Ik ga ervan uit dat de Scheldetunnel en de noordelijke kanaaltunnel bijvoorbeeld al wel heel wat eerder dan in 2030 in exploitatie zouden kunnen gaan. Ten tweede: gebruik dit alles als hefboom voor de modal shift. Wij doen als stad en als haven heel veel om echt die overstap naar alternatief woonwerkverkeer, naar binnenvaart en spoor te realiseren, maar we kunnen dat uiteraard niet alleen. Bedankt eerst en vooral voor de overname van die waterbus, die is cruciaal, meer dan ooit, ook om die files te vermijden. Dat is ook conform het regeerakkoord, om die over te nemen vanaf 1 januari.

De voorzitter: Collega De Ridder, en uw vraag luidt? Kunt u afronden?

Annick De Ridder (N-VA): U speelt een heel belangrijke rol in dit verhaal. Wij rekenen op u en wij hopen dat te kunnen blijven doen. Een dubbele bemerking: versnellen waar het kan, en de modal shift alstublieft meer dan ooit.

De voorzitter: De heer Dewinter heeft het woord.

Filip Dewinter (Vlaams Belang): Collega Anaf, als ik mij goed kan herinneren, was u ooit stafmedewerker van minister Van Brempt. Klopt dat?

Hannes Anaf (sp·a): Drie maanden lang.

Filip Dewinter (Vlaams Belang): Ik vroeg het mij alleen maar af, ik herinner mij minister Van Brempt hier, toen ze minister van Mobiliteit was, en hoe moeilijk het toen liep om die Oosterweel tot stand te brengen. Dus in uw positie, als gewezen stafmedewerker van een minister die er alles aan gedaan heeft om vanuit haar positie het hele project fout te laten lopen, zou ik toch enige bescheidenheid aan de dag leggen. Maar dat geheel terzijde.

Ik stel in onze stad maar vast, 'les actes nous suivent' in de politiek natuurlijk. In Antwerpen is er nu het project van De Grote Verbinding, dat vooral een publiciteitsproject is, minister, maar waarin het ontbreekt aan flankerende maatregelen, aan

alternatieven. De Antwerpenaar is natuurlijk geïnteresseerd in wat er over tien jaar gaat gebeuren – de grote plannen rond Oosterweel – maar nog veel meer geïnteresseerd in wat er de eerstvolgende tien jaar gaat gebeuren. Zal hij zich kunnen verplaatsen in die stad? Het doembeeld dat hier geschetst wordt, is terecht. Daarom flankerende maatregelen: noodbruggen op de Singel, het tolvrij maken van de Liefkenshoektunnel. Dat soort dingen moet gebeuren, en daar ontbreekt het momenteel volledig aan.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Met het Toekomstverbond en de leefbaarheidsprojecten is de timing inderdaad verschoven, maar laat me ook een positieve noot brengen. De spade zit in de grond. En dat is belangrijk, want de filedruk in Antwerpen blijft maar toenemen, niet alleen voor de Antwerpenaren trouwens, maar voor heel de provincie en bij uitbreiding voor Vlaanderen. Daarom worden de minderhindermaatregelen en de maatregelen rond de modal shift met alternatieven nog belangrijker.

Minister, u verwijst naar het Routeplan 2030 van de Antwerpse vervoerregio, waarin een belangrijke aanzet wordt gegeven voor zulke maatregelen en voor het inzetten op alternatieve vervoersmodi. Zoals de naam het zegt, is het een plan voor 2030, een plan in uitvoering op langere termijn. Maar de Antwerpse regio heeft vandaag al nood aan minderhindermaatregelen en maatregelen rond de modal shift, niet morgen, niet volgende week, niet in 2030, maar veel sneller.

Minister, welke initiatieven kunt u nemen om de toename van de files vandaag al op te vangen bij de aanvang van de werken rond Oosterweel?

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Ik sluit me graag aan bij de vraag van collega Anaf. Het valt te betreuren dat de bouwwerken van Oosterweel vertraging oplopen, maar het mag op geen enkele manier betekenen dat de ambities die er zijn rond de modal shift, ook worden opgeschort of worden vertraagd.

Minister, mijn vraag is heel kort en heel simpel. Wat is uw concrete streefdatum om de modal shift van 50-50 procent te bereiken? Wanneer wilt u die hebben bereikt in de Antwerpse vervoersregio?

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Ik dank u voor de talrijke bijkomende vragen.

Mijnheer Anaf, u vraagt heel concreet wat we doen. Recent hebben we nog een plaatsbezoek gedaan en zijn we het hele Oosterweeltracé afgegaan. We doen heel wat in Antwerpen, en dat zult u waarschijnlijk ook wel weten. Er zijn fietsbruggen, nieuwe fietssnelwegen en fietspaden aangelegd. Op dit ogenblik is men bezig met de bouw van vier grote P&R-parkings rond Antwerpen, op de linkeroever aan Luchtbal, maar ook in Merksem en Wommelgem op de rechteroever. Op die parkings willen we dat mensen de overstap maken naar andere vervoersmodi – tram, trein of deelfietsen – om zich verder te verplaatsen naar het Antwerpse. In de tunnels zelf zijn brede fietskokers voorzien. Kortom, ik ga niet alle projecten opsommen, maar u weet dat er achttien leefbaarheidsprojecten zijn uitgevoerd. Er wordt enerzijds gefocust op de leefbaarheid, op vergroening, op zuivere lucht en op minder geluid, en anderzijds ook op het zich duurzaam verplaatsen.

Mevrouw De Ridder, u hebt er terecht op gewezen – en ik ben blij dat we met de stad Antwerpen goed kunnen samenwerken – dat we zoveel mogelijk het spoor en het water willen gebruiken. We willen er nog meer op inzetten om bedrijven te

mobiliseren en te overtuigen om de stap naar het water te zetten. We hebben tal van troeven die we nog verder zullen uitwerken. De waterbus is zeker voor het vervoer van personen over het water een goede regeling, die verankerd is in het regeerakkoord en die in de beleidsnota is opgenomen. Ook dat is een alternatief zodat mensen zich sneller en vlotter kunnen verplaatsen.

Flankerende maatregelen en minderhindermaatregelen zitten mee in het grote Toekomstverbond en de achttien leefbaarheidsprojecten en specifiek voor Oostervlakte in de vier of vijf projecten – afhankelijk of men Linkeroever opneemt of niet.

Ik heb onlangs de burgemeester van Antwerpen horen zeggen dat in de kern van Antwerpen de shift van 50-50 al wordt gehaald. Ik hoop dat we die zo snel mogelijk voor de hele vervoersregio halen. Ik kan dat natuurlijk niet alleen. Het is een samenwerking met alle partners, met iedereen die betrokken is in de vervoersregio. Als we de neuzen in dezelfde richting krijgen en iedereen er zijn schouders onder zet, zullen we zo snel mogelijk de shift van 50-50 halen.

Hannes Anaf (sp.a): Minister, als u die ambitie kunt waarmaken, dan zult u in mij en mijn fractie een medestander vinden. Ik sta hier ook echt om die oproep te doen om te versnellen, omdat het belangrijk is. Ik denk dat het over de partijgrenzen heen belangrijk is voor de Antwerpenaar om sneller gezonde lucht te kunnen inademen en voor de mensen die langs of naar Antwerpen moeten in de ochtend- en de avondspits om dat op een vlotte manier te kunnen doen.

Mijnheer Dewinter, ik heb inderdaad even voor voormalig minister Van Brempt gewerkt. Ik zal u nog meer zeggen: ik heb ook voor Jos Geuens gewerkt, de toenmalige voorzitter van de raad van bestuur van De Lijn. In die periode – ik heb het vooral over openbaarvervoerinvesteringen – is het budget van De Lijn verdrievoudigd en steeg het aantal reizigers van 214.000 naar 500.000 per jaar. Daar ben ik trots op, mijnheer Dewinter. *(Applaus bij sp.a)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Filip Dewinter aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de verdeeldheid binnen de Vlaamse Regering door de federale regeringsvorming

De voorzitter: De heer Dewinter heeft het woord.

Filip Dewinter (Vlaams Belang): Minister-president, 'samen uit, samen thuis' was het credo van de Vlaamse Regering. We zijn een paar weken verder en het enfant terrible van de Vlaamse Regering, zijnde uw viceminister-president Somers, die hier vandaag niet aanwezig is, zette reeds de aanval in op de N-VA: 'Zelfs een blinde kan zien dat de N-VA naar de oppositie wil.' Niet hier, voor alle duidelijkheid, maar wel aan de overkant op het federale niveau.

Lorin Parys, ondervoorzitter van de N-VA, zei daarover: 'Rutten plaatst eigen belang boven dat van de Vlaming.' Mevrouw Rutten is ook alweer afwezig vandaag.

Uw partijvoorzitter, de heer De Wever, zei: 'Vertrouwensbreuk. Somers heeft de PS een cadeau gedaan. De PS kan nu vragen wat ze wil. Er was een overeenkomst om de logica van de Vlaamse Regering gericht op competitiviteit, jobcreatie en economisch herstel door te trekken op federaal vlak. We zijn in de rug geschoten' – mijnheer Schiltz: in de rug geschoten – 'door de Open Vld.'

Blijkbaar gaat men nu op het federale niveau met Open Vld net het omgekeerde doen van hetgeen wat u, dixit uw eigen voorzitter, hier wil doen in Vlaanderen.

Het is een beetje een schizofrene, hypocriete situatie, maar zo kennen we Open Vld, niet waar mijnheer Schiltz?

Ik stel vast dat er een essentieel en fundamenteel probleem is binnen deze regering. Aan de ene kant heb je de N-VA, die monogaam is, en aan de andere kant de Open Vld die polyamoreus is en die, zoals in de beste progressief-liberale traditie, verschillende partners verkiest. Wanneer de ene monogaam is en de andere polyamoreus, leidt dat meestal tot een echtscheiding, minister-president.

Quid Vlaamse Regering? Wat nu? 'Quid' is een Latijns woord dat u zeker moet kennen van uw partijbureau. Hoe gaat u daarmee om? Wat gaat u doen om de consensus binnen uw regering te herstellen en om de federale problemen rond de regeringsvorming niet te laten exporteren naar de Vlaamse Regering? (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Voorzitter, mijnheer Dewinter, ik ben bijna ontroerd door uw belangstelling en uw bezorgdheid over het reilen en zeilen van de Vlaamse Regering. Mocht ik u niet beter kennen, ik zou echt ontroerd zijn. (*Applaus bij de meerderheid*)

Mijnheer Dewinter, wij leven inderdaad in een federaal land en dat heeft dynamieken op de verschillende niveaus, op de niveaus van de lokale besturen, op de niveaus van de deelstatelijke besturen; er is zelfs enige dynamiek te ontwaren op het niveau van het federale bestuur. Dat dat dan tot verklaringen leidt van partijen die soms in eenzelfde regering op een ander niveau of een ander bestuur zitten, dat is eigen aan een federale dynamiek.

Maar ik kan u geruststellen, mijnheer Dewinter. Ik kan u bijzonder geruststellen. Ik herhaal de oproep dat de collega's in de Vlaamse Regering zich een beetje terughoudend zouden moeten opstellen wat betreft commentaar op het federale gebeuren. Maar we hebben deze week nog vergaderd met de kern. We hebben vorige week vrijdag heel lang vergaderd tijdens de ministerraad. Ik heb bijna dagelijks contact met de collega-ministers. Ik kan u zeggen dat de sfeer opperbest is, mijnheer Dewinter. Binnen de Vlaamse Regering trekken wij aan één zeel, namelijk het zeel van het regeerakkoord. Mocht u de vorige dagen uw slaap daarvoor gelaten hebben, dan kunt u deze nacht opnieuw gerust slapen, want de sfeer binnen de Vlaamse Regering is opperbest. (*Applaus bij de meerderheid*)

Filip Dewinter (Vlaams Belang): Ik blij om dat te vernemen, minister-president. Let op dat u niet in de rol van Comical Ali uit Irak terechtkomt. U kent hem nog. Hij zei ook dat er geen enkel probleem in Bagdad was, terwijl de Amerikanen reeds in het centrum stonden. Maar alle gekheid op een stokje.

Ik noteer ook uw terechtwijzing, uw oproep tot terughoudendheid aan het adres van minister Somers, die zeker op zijn plaats is. Dat mevrouw Rutten doet wat ze als voorzitter doet, is haar probleem, maar de heer Somers moet beseffen dat hij niet de duikboot van Open Vld in de Vlaamse Regering is, maar viceminister-president.

Ik citeer graag de heer Parys, die hier aanwezig is en het wat dit betreft veel beter dan ik kan zeggen. "Ik waarschuw Vlaams coalitiepartner Open Vld voor een Belgisch dubbelspel", zei hij. "Twee totaal verschillende coalities met de liberalen in beide regeringen kan niet. Wat als je Vlaams een beleid zit te voeren om mensen te activeren en federaal een beleid zit te voeren dat rechtstreeks het omgekeerde doet dan wat je Vlaams hebt beslist met je partij? Dat kan niet." Hij heeft natuurlijk gelijk wanneer hij dit zegt, want het kan niet zo zijn dat we straks een Federale Regering krijgen die het omgekeerde beleid van de Vlaamse Regering zal voeren, en dat uw beleid daar uiteindelijk de dupe van is.

De voorzitter: Zijn er collega's die willen aansluiten? Nee? Dan moet de minister-president ook niets meer zeggen.

De heer Dewinter heeft dan het slotwoord.

Filip Dewinter (Vlaams Belang): Ik zou daar graag gebruik van maken. *(Gelach)*

Ik begrijp dat dit soort kwesties het liefst door niemand wordt besproken, zeker niet door de betrokkenen, die dat wel in de media, maar nooit in het parlement doen. Maar mag ik er toch op wijzen dat er uiteindelijk een oplossing is, minister-president. Ik geef ze u nu al mee voor het geval dat. U kunt ze misschien als stok achter de deur gebruiken tegen uw overspelige partners van Open Vld. U weet dat we in dit parlement wel van meerderheid kunnen veranderen indien we daartoe de bereidheid vinden bij een aantal partijen. Als Open Vld het zou aandurven om paars-groen te verkiezen en om met een Vlaamse minderheid in een Federale Regering te stappen en daarvoor het liberale alibi wil zijn, dan is er nog altijd het Vlaams Belang dat de Vlaamse belangen wil verdedigen en veiligstellen. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

Dan kunnen we in dit halfrond Open Vld naar de oppositie verwijzen en dan zullen wij als het Vlaams Belang in deze regering uw trouwe bondgenoot zijn om uw regeringsakkoord met enige gewijzigde accenten mee gestalte te geven. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Freya Saeys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het crisisplan vaccinatietwijfel

ACTUELE VRAAG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het crisisplan vaccinatietwijfel

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): In het begin van dit jaar stond ik hier met een vraag over de opmars van mazelen in België. Toen heb ik ook op de gevaren van fake news gewezen, dat meer en meer door antivaccinatiebewegingen op poten wordt gezet.

Volgens de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO) is de vaccinatietwijfel de volgende jaren een van de grootste gevaren voor onze gezondheidszorg. Ik denk dat ze ook wel gelijk hebben. In het regeerakkoord hebben we expliciet geschreven dat we willen inzetten op informatie- en sensibilisatiecampagnes om echt op het belang van vaccinatie te wijzen en om de strijd aan te gaan met dat fake news over mogelijke gevaren. Ik las in de kranten dat er opmerkelijke zaken door die antivaccinatiebewegingen worden gedaan. Ze organiseren blijkbaar symposia waarbij ze ouders en toekomstige ouders willen overhalen om hun kinderen niet te vaccineren. Ze gebruiken daarvoor heel wat foutieve informatie. Het zou gelinkt zijn aan autisme en aan onvruchtbaarheid, je zou er kanker van krijgen. Echt de waanzin voorbij!

We weten allemaal dat vaccinatie heel belangrijk is voor het kind zelf, maar ook voor de mensen rondom je. Door niet te vaccineren vertoon je eigenlijk een zeer asociaal en gevaarlijk gedrag. Ik las ook dat het agentschap een crisisplan 'Vaccinatietwijfel' heeft gelanceerd, vooral met het doel tools aan te reiken voor de vaccinatoren, dus voor artsen, verpleegkundigen en dergelijke, om op een goede manier het gesprek aan te gaan met ouders die twijfelen over vaccinatie.

Minister, wat gaat u doen? Zitten daar acties in om effectief de strijd aan te gaan op de sociale media en om de informatie die op dergelijke symposia wordt verspreid, tegen te gaan?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Voorzitter, minister, Vlaanderen heeft een hoge vaccinatiegraad. Dat is goed en heel belangrijk, want dat is het meest efficiënte preventiemiddel om onze bevolking te beschermen tegen vaccineerbare infectieziekten. Vlaanderen heeft een gezondheidsdoelstelling, die u zult evalueren. Er zal ook een nieuwe gezondheidsdoelstelling komen. Vlaanderen besteedt daar ook heel wat middelen aan. Dat is vanzelfsprekend heel belangrijk.

De gezondheidsdoelstelling richt zich op specifieke doelgroepen: kinderen, ouderen, bepaalde beroepscategorieën, mensen die vaak reizen enzovoort. In de beleidsnota zien we verschillende zaken: evaluatie van de gezondheidsdoelstelling, de opmaak van een nieuwe doelstelling, maatregelen die het vertrouwen van de bevolking in het belang van vaccineren moeten bestendigen, informatiecampagnes om de bevolking te sensibiliseren en informeren, maar ook om fake news tegen te gaan. Dat is heel hard nodig, want we zien dat het alsmáar belangrijker wordt. We lazen deze week inderdaad berichten die zeggen dat een vijfde van de Belgen twijfels heeft, en dat 21 procent twijfelt aan de veiligheid. Mensen zijn kritischer en er circuleert heel wat foute informatie. We lazen ook dat er een crisisplan rond vaccinatietwijfel komt.

Minister, welke initiatieven neemt u om ervoor te zorgen dat de bevolking correct geïnformeerd is, zodat er vertrouwen is in vaccinatie en zodat de huidige vaccinatiegraad minstens kan worden bestendig?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, dank u voor deze vraag.

Mevrouw Schryvers, u zegt terecht dat de vaccinatiegraad in Vlaanderen hoog is en blijft. Dat is een goede zaak. We kunnen op dit ogenblik niet zeggen dat er veel vaccinatieweigeraars zijn of dat dat vandaag een invloed heeft op de vaccinatiegraad.

Wil dat zeggen dat er geen potentiële dreiging is? Neen. Er is wel degelijk een potentiële dreiging. Er zijn ten eerste mensen die twijfelen. Ze stellen zich vragen over de veiligheid en over de doelmatigheid van het vaccineren. Er zijn ook de manifeste 'antivaxers', die in opmars zijn. Dus moeten we ons daarop voorbereiden. Dat is ook wat we doen. Daarom bereidt het agentschap een vaccinatiecrisisplan voor. Dat wordt vandaag deels met een overheidsopdracht voorzien. Zodra we die aanbevelingen hebben, zullen we er rekening mee houden wanneer we volgend jaar de gezondheidsdoelstellingen inzake vaccinatie zullen bepalen.

Het is beter te voorkomen dan te genezen. Dat geldt niet alleen voor het vaccineren. We moeten ons ook vaccineren tegen dit soort campagnes. We spelen hier inderdaad met de gezondheid van de mensen. Dus is het belangrijk juiste informatie te geven en om een antwoord te bieden aan diegenen die twijfels zaaien. Socialemediacampagnes kunnen daar inderdaad deel van uitmaken.

Op het ogenblik dat we onze vernieuwde gezondheidsdoelstellingen rond vaccinaties zullen voorbereiden – en ik hoop dat het vaccinatiecrisisplan ons daarbij kan inspireren – zullen we dat inderdaad mee aan bod laten komen.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, de vaccinatiegraad op dit moment is 90 procent. Het is natuurlijk wel de bedoeling dat we dat behouden. In het buitenland

zien we dat er maar enkele gevallen moeten zijn, waardoor mensen die al twijfelen, overslaan naar niet vaccineren. We moeten daar echt heel kort op de bal spelen.

Het is inderdaad een probleem op de sociale media. We zien steeds meer dat de 'antivaxers' foutieve informatie geven. Daar moeten we vooral op inzetten. Het crisisplan omvat ook brede campagnes en sensibilisering, maar het mag niet alleen bij affiches en brochures blijven. We moeten proactief en effectief de mensen correct informeren, anders vrees ik dat de 'antivaxerbeweging' steeds meer aan belang zal winnen. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Het is een serieus probleem dat we continu moeten blijven monitoren. Welke foute informatie wordt er verspreid? Welke acties worden er gevoerd? We zien dat heel wat mensen op het terrein, zoals artsen, verpleegkundigen, Huizen van het Kind enzovoort, vragen voorgeschied krijgen die zijn ingegeven door het nieuws op sociale media en door de 'antivaxers'. Zij weten niet altijd duidelijk een antwoord, omdat het vaak heel technisch en moeilijk is. Op welke manier zal een crisisplan daarmee rekening houden? Dat moet van onderuit groeien. Als die mensen niet dadelijk een heel goed antwoord weten om twijfelaars te kunnen overtuigen, dan dreigt de twijfel heel snel over te slaan.

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Ik wil me graag aansluiten bij de collega's, omdat dit een belangrijk probleem is. Ook al zou het aantal 'antivaxers' nog niet groot zijn, toch moeten we voldoende aandacht hebben om die foute informatie tegen te gaan. Ik zou deze oproep echt wel willen ondersteunen, minister, om de foute informatie tegen te gaan, desnoods met dezelfde middelen van de sociale media, desnoods met influencers.

Professor Pierre Van Damme heeft in de media getuigd dat er niet veel nodig is om de Vlaamse vaccinatiegraad plots te doen dalen. Hij haalde Ierland en Denemarken aan, waar blijkbaar door enkele incidenten de dekkingsgraad van de ene op de andere dag kelderde.

Vaccinatie is een algemeen volksgezondheidsprobleem en niet een probleem van enkelen. Het is belangrijk dat de hele bevolking daarvoor wordt beschermd.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): De keten van de vaccinatie is natuurlijk zo sterk als de zwakste schakel. We kunnen heel wat zaken van de collega's bijtreden, ook van viroloog Marc Van Ranst. Als hij praat over zijn vakgebied vertelt hij best wel wat interessante zaken. Hij vraagt ook dat we blijven investeren en sensibiliseren in vaccinatie. Deze Vlaamse Regering wil dit crisisplan voortzetten om een van haar gezondheidsdoelstellingen te halen.

Ik wil nog de aandacht vestigen op drie zaken, minister. U kunt en zou zeker moeten ingrijpen in de opleiding van onze zorgverstrekkers, want ook zij die nu nog studeren en binnenkort afstuderen, hebben blijkbaar weinig grondige kennis van vaccinaties. Daar moet zeker iets aan gebeuren.

Minister, u zou ook actie moeten ondernemen om de nonchalance bij de opvolgingsprik te verminderen. Er moet een grondige opvolging zijn van de verplichte vaccinatie. We hebben de reizigersvaccinatie voor mensen die van hier naar bepaalde landen vertrekken, maar we mogen natuurlijk ook niet wegstijgen van de groeiende vluchtelingenstromen naar Europa vanuit streken waar de gezondheidszorg nogal ondermaats is. In afwachting van een migratiestop vragen wij

dat vanuit het oogpunt van de volksgezondheid een grondig vaccinatieprogramma zou worden opgezet.

De voorzitter: Mevrouw Groothedde heeft het woord.

Celia Groothedde (Groen): Voorzitter, wij delen die zorg. We hebben een brede vaccinatiegraad. Maar deze week viel het cijfer van 21 procent vaccinatie-twijfelenden. Dat betekent ook dat die echt broos is. En inderdaad, wie genoeg tijd onder jonge ouders doorbrengt, zal ervaren dat zelfs hoogopgeleide ouders door dit discours worden verleid. Als je de term vaccinatie-onderzoek opzoekt op Twitter, merk je dat de toptweets over antivaccinatie en pseudowetenschap gaan. Er zijn nu zelfs professionals die ingaan tegen vaccinaties.

Kind en Gezin doet het hierin super. Zij doen echt hun best. Maar hun artsen en verpleegkundigen moeten wel argumentatie, munitie hebben om hier tegenin te gaan. Zij stuiten op een tsunami aan desinformatie. En een slogan op een folder of een poster zal niet volstaan, daarin moet ik de collega's bijtreden. We moeten inderdaad in de opleidingen argumentatie geven, niet alleen voor huisartsen, maar ook voor verpleegkundigen, vroedkundigen, net als voor de studenten in paramedische opleidingen die met die ouders in contact komen, en ook voor tieners die zelf worden gevaccineerd.

Minister, wat zult u precies ondernemen?

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Ik ben blij dat het probleem ernstig wordt genomen en dat er een crisisplan wordt uitgewerkt. De World Health Organisation (WHO) heeft groot gelijk dat ze de vaccinatietwijfel als een van de grootste bedreigingen voor onze gezondheid beschouwt.

Ik wil een risico meegeven, namelijk dat ouders die twijfelen over vaccinatie of die niet vaccineren, verwijten krijgen. Maar die ouders willen niet bewust tegenwerken, zij zijn bezorgd over de gezondheid van hun kind. Er is inderdaad nood aan een brede informatiecampagne, niet enkel gericht op de antivaccinatiecampagnes, maar gericht op die 21 procent ouders die twijfelen aan vaccinaties omdat ze kritisch en bezorgd zijn.

Minister Wouter Beke: Eén, ik ben blij dat iedereen, van links over rechts en iedereen daartussen, geweldig de strijd tegen fake news wil aangaan, in het algemeen en wat vaccineren betreft in het bijzonder. Dat is op zich al belangrijk. Laat ons daar bij tijd en wijle nog maar eens op terugkomen.

Twee, we hebben niet gewacht op een aantal krantenartikelen om een crisisplan uit te werken. Dat plan is de voorbije periode in gang gezet, net omdat we ons bewust zijn van deze problemen. Dat crisisplan zullen we meenemen bij het uitbouwen van die gezondheidsdoelstellingen.

Drie, we moeten intussen inderdaad informeren. Er zijn twee websites. De website www.laatjevaccineren.be is een algemene campagnewebsite waarop iedereen terecht kan. Op de website van Zorg en Gezondheid is er een specifieke module 'vaccinaties' waar vaccinators alle informatie kunnen verkrijgen.

Er werd een vraag gesteld naar studiedagen, waarop wij zullen ingaan. Er worden twee studiedagen georganiseerd in 2020. Ten eerste, het zogenaamde Valentijn Vaccinatiesymposium op 7 februari. Daarbij zullen we diegenen die mee in het preventieve luik aanwezig zijn, zoals Kind en Gezin en de centra voor leerlingenbegeleiding, de nodige informatie en argumenten geven. In het kader van de Europese Vaccinatieweek is er in april 2020 een Europees symposium. Daar

zullen we ook de nodige argumenten aanleveren om om te gaan met de kritische houding en om aan te geven waarom de argumenten die worden gebruikt tegen vaccinatie niet valide zijn. De argumenten voor vaccinatie zullen nog eens extra in de verf worden gezet.

Freya Saeys (Open Vld): Ik ben zeer blij dat die acties zullen worden genomen. Want ik ben heel bezorgd wanneer ik merk dat artsen symposia organiseren om mensen foutieve informatie over vaccinatie te geven. Ik heb zelfs gelezen dat ze attesten voor het verplichte poliovaccin vervalsen. Dat baart mij ernstige zorgen. Want zoals ik al zei, breng je door niet te vaccineren niet enkel de gezondheid van jezelf of van je kind in gevaar, maar ook de algemene volksgezondheid. En daarvoor moeten we ons echt behoeden. *(Applaus bij Open Vld)*

Katrien Schryvers (CD&V): We hebben een hoge vaccinatiegraad in Vlaanderen en we moeten ervoor zorgen dat we die ook hoog houden. Daarvoor zijn een aantal maatregelen nodig. Dat is nodig, omdat die hoge vaccinatiegraad ervoor zorgt dat mensen zelf beschermd zijn, en dat de brede bevolking beschermd is. En het gaat dan zeker om diegenen die zich, om de een of andere reden, niet kunnen laten vaccineren.

Minister, daarom zou ik u willen vragen om blijvend in te zetten op maatregelen, om ten eerste de bevolking te sensibiliseren en om ten tweede de correcte informatie mee te geven aan de mensen zelf, en aan diegenen die daar op het terrein vragen over krijgen. Zo blijft het vertrouwen in die vaccinaties hoog. *(Applaus bij CD&V)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Ann De Martelaer aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de actie van de minister naar aanleiding van Rode Neuzen Dag en de besparingen bij de centra algemeen welzijnswerk (CAW) en jongerenadviescentra (JAC)

ACTUELE VRAAG van Lise Vandecasteele aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de deelname van de Vlaamse Regering aan de Rode Neuzen Dag

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Vorige week hebben we het hier in het halfroond al even gehad over de Rode Neuzen Dag, een initiatief dat geld verzamelt om jongeren mentaal sterker te maken, vooral in een schoolse context. En we hebben via de sociale media kunnen volgen dat de leden van de Vlaamse Regering dat project heel actief hebben ondersteund.

Minister, u hebt op het slotevenement een cheque overhandigd aan de OverKop-huizen. Er zijn er zo een vijftal in Vlaanderen. Dat zijn huizen waar jongeren gewoon kunnen binnenlopen om hun verhaal te brengen. Er wordt geluisterd, en ze kunnen er ook professionele hulp krijgen. We vinden het keitof dat u, als minister, jongerenwelzijn een warm hart toedraagt, en dat u daar alles voor wilt doen.

Maar ik ben dinsdag ook naar de commissie gekomen. U hebt toen gezien dat hier niet een of twee maar tweeduizend mensen stonden te protesteren, omdat er heel wat geld wordt afgenomen. Ze zijn ongerust; we hoorden hun protesten tot in de commissie. Ze zijn heel erg ongerust.

En in die groep zitten ook de mensen van de centra algemeen welzijnswerk (CAW's). Het zijn net die mensen die de jongeren laagdrempelig opvangen in de

jongerenadviescentra (JAC's). Mensen en jongeren kunnen er binnenlopen voor een gesprek of voor professionele hulpverlening.

Het zijn ook de JAC's die dan nog eens de OverKophuizen gaan ondersteunen. Het is een outreaching-model. Enerzijds gaat u dus geld geven aan een initiatief, en anderzijds gaat u geld afnemen van een organisatie die u ondersteunt. Ik begrijp dat niet, eerlijk gezegd. Ik begrijp dat totaal niet. En ik begrijp ook dat de sector niet begrijpt waarom er zoveel wordt bespaard, zeker omdat u de jongeren een warm hart wilt toedragen.

Mijn vraag luidt dan ook: zou die besparingen niet terugdraaien? (*Applaus bij Groen, sp.a en de PVDA*)

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Ik wil collega De Martelaer zeker bijtreden. Het is eerst en vooral fantastisch dat de Rode Neuzen Dag dit jaar opnieuw een succes was. Er zijn negenhonderd scholen die hebben meegedaan, en duizenden mensen hebben van de Rode Neuzen Dag een succes gemaakt. Mijn dochter ging zelf ook in het rood naar school, en we hebben de acties thuis mee gesteund.

Het mentaal welzijn van jongeren en het weerbaarder maken van jongeren is heel erg belangrijk. Maar ik vind het eigenlijk hypocriet dat u en uw collega-ministers daar vervolgens ook een rode neus gaan opzetten. Ik ga u ook zeggen waarom ik dat hypocriet vind: omdat u tegelijkertijd gaat besparen op de hulpverlening aan die kwetsbare jongeren.

Zo gaat u onder meer 5 miljoen euro besparen bij de CAW's. Daar gaan 75 mensen moeten afvloeien. Zoals mijn collega zei, stonden er gisteren 2500 mensen te protesteren tegen uw besparingsbeleid. Zij zeggen: 'Zorgen voor anderen zal je weeral met minder moeten doen. Mensen die steun willen, zullen langer moeten wachten. Dat is voor ons hulpverleners, een bittere pil om te slikken.'

Eerst beslist u om te gaan besparen, onder meer in hulpverlening aan kwetsbare jongeren. Vervolgens gaat u, enkele dagen later, vrolijk een rode neus opzetten omdat u het thema zo belangrijk vindt. Dat is hypocriet, minister. En dat zeg ik niet alleen. Ook Zorgnet-Icuro zegt dat de besparingen de geestelijke gezondheid treffen: 'Met Rode Neuzen alleen komen we er niet.' Iemand van een jongerenadviescentrum zegt: 'Rode Neuzen Dag is zeer waardevol. We merken dat aan de jongeren. Zij worden zich steeds beter bewust dat ze daarover kunnen praten als ze zich slecht voelen. Dan komen ze bij ons terecht.' Dat is dan bij het JAC. 'Maar wij krijgen de centen niet. En dat is toch wrang.'

Hij heeft gelijk.

Minister, wat ze van u verwachten, is dat u zorgt voor structurele hulpverlening voor kwetsbare jongeren, niet dat u één keer per jaar een rode neus opzet. In plaats van een rode neus zou u het schaamrood op de wangen moeten hebben omdat u net bespaart op de hulpverlening aan kwetsbare jongeren.

Vind u het gepast dat u enerzijds foto's laat nemen van uzelf met een rode neus op, omdat het thema belangrijk zou zijn, en dat u anderzijds zelf bespaart in de hulpverlening voor kwetsbare jongeren? (*Applaus bij de PVDA*)

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, we hebben het daarnet gehad over fake news. Ik denk dat men in dezen ook bij de feiten moet blijven en geen fake news moet verspreiden. Ik had niet gedacht dat ik al bij mijn volgende antwoord

daarvoor zou moeten appelleren aan u. Wat is immers de realiteit? De realiteit is dat de begroting van Welzijn volgend jaar met 289 miljoen euro zal stijgen en niet zal dalen. De realiteit is dat we 40 miljoen euro extra zullen uittrekken voor mensen met een beperking, 11 miljoen euro voor mensen in de ouderenzorg, 9 miljoen euro voor mensen in de jeugdzorg, 9 miljoen euro voor de kinderopvang. Daarnaast moet ik ook nog eens 122 miljoen euro gaan zoeken om het nieuwe groeipakket, de vroegere kinderbijslag, extra te financieren, 78 miljoen euro extra om VIA 5 voor het personeel te kunnen bekostigen enzovoort. Dat geeft een groei. Een groei, geen besparing.

Het is echter inderdaad wel zo dat we moeten kiezen. Ofwel moet er op een efficiëntere manier worden gewerkt om meer antwoorden te geven aan diegenen die de echte antwoorden moeten krijgen, om te zorgen dat de hulpverlening meer terecht komt bij de mensen die ze moeten hebben. Dat betekent dat we inderdaad vragen aan iedereen, aan de overheid, aan iedereen, om een efficiëntieoefening te doen. Ik heb maandag iemand van het CAW van Halle-Vilvoorde in de krant gelezen. De overheadkosten van dat CAW zijn op tien jaar tijd gestegen van 5,6 naar 19,9 miljoen euro. De overheadkosten, dat zijn niet de kosten voor mensen op het terrein, dat is voor de structuur daarboven. Dat is een stijging met 350 procent. Globaal genomen vragen we een inspanning aan het personeel van 3,8 procent. 3,8 procent. Ik denk dat je die inspanning kunt vragen, want door die inspanning te vragen zullen we op het terrein meer antwoorden kunnen en moeten geven.

Collega's, van twee zaken één. Een aantal mensen die hier gisteren voor de deur stonden, hebben de voorbije vijf jaar hier ook voor de deur gestaan, toen onder de vorige Vlaamse Regering het budget voor welzijnsbeleid ook met 2 miljard euro is gestegen. Daarvoor werd toen in de facturen de prijs verhoogd. Er is wat verhoogd in de kinderopvang, in de waterfactuur, de zorgverzekering. Toen heeft men gezegd dat dat een factuurregering zou zijn. Vijf jaar aan een stuk hebben die organisaties en heeft uw partij hier aan de deur gestaan om te zeggen niet te willen dat die mensen extra bezwaard zouden worden. Wel, als u niet wilt dat er extra geld wordt gevraagd van de mensen, dan moet het komen van de structuren, als we meer geld willen geven aan diegenen die het echt nodig hebben. Dát is hetgeen we nu doen. Dat is de keuze die we nu hebben gemaakt. We vragen van iedereen een inspanning, maar u mag niet uw fake news herhalen, want er komt 289 miljoen euro bij in het budget volgend jaar. Dat is de waarheid, dat is de realiteit. Extra geld in de jeugdhulp: dat is de waarheid, dat is de realiteit.

We maken inderdaad een aantal keuzes. Daarstraks is gesproken over buddyprojecten. Wel, we gaan de projecten van ArmenTeKort ondersteunen. Ik maak binnenkort nog een andere keuze, door extra geld uit te trekken voor buurtgerichte zorg voor kansarmen. En dat zullen we doen met die organisaties. We besparen niet op Samenlevingsopbouw. We besparen niet op Tele-Onthaal. We besparen niet op projecten die deradicalisering in de crisisopvang organiseren. We besparen niet op 1Gezin1Plan. We besparen niet op Bindkracht. We besparen niet op het Netwerk Tegen Armoede. We vragen echter wel een efficiëntieoefening, opdat er meer geld kan gaan naar diegenen die het nodig hebben. Als dat niet de juiste keuze is, dan moet u het alternatief kunnen zeggen. Als we het niet mogen vragen van de mensen, en daar hebt u vijf jaar tegen geprotesteerd, en we mogen het niet vragen aan de structuren, dan is het enige antwoord dat u kunt geven dat diegenen die die hulp vragen, de komende jaren maar wat langer zullen moeten wachten. Dat is dan misschien uw keuze, maar dat is niet onze keuze. *(Applaus bij de meerderheid)*

Ann De Martelaer (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is geen fake news, het is de realiteit dat de CAW's 5 miljoen euro moeten besparen.

Hierdoor zullen 52 voltijdsequivalenten moeten vertrekken. *(Opmerkingen van minister Wouter Beke)*

Ik heb nog een heel mooi spreekwoord gevonden: 'Nieuwe bezems vegen schoon, maar oude bezems kennen alle hoeken en gaten.' U geeft meer geld aan de OverKophuizen. Ik heb daar geen probleem mee. U gaat ervan uit dat zij het beter en misschien goedkoper zullen doen, maar u vergeet dat de CAW's en de JAC's de valkuilen kennen en al jaren in alle hoeken en gaten vegen. Zij weten hoe ze hiermee moeten omgaan. U vindt efficiëntie belangrijk, maar ik kan me niet inbeelden dat organisaties die al heel lang werken, niet efficiënt zouden werken.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister, fake news is dat u vindt dat het werkveld meer moet doen met minder middelen. U bespaart bij de CAW's, bij het steunpunt Mens en Samenleving (SAM) en bij Samenlevingsopbouw. Indien de samenlevingsopbouw geen beroep meer op SAM kan doen, moet dat elders worden ingekocht. U bespaart op het sociaal werkveld en op de hulpverleners die nu al kampen met wachtlijsten en met een hulpvraag groter dan wat ze kunnen bieden. U vraagt hun nog efficiënter te werken en nog meer te doen met minder middelen. Dat kan niet. De mensen in het werkveld die de kwetsbare jongeren moeten helpen, zitten al op hun tandvlees. Ze kunnen niet nog meer doen met minder middelen.

U moet investeren. Het gaat erom dat u tijdens Rode Neuzen Dag met een rode neus verschijnt om uit te pakken met hoe belangrijk u dat vindt, maar dat u ondertussen op diezelfde dienstverlening bespaart. Het is fake news te beweren dat een organisatie zomaar meer kan doen met 5 miljoen euro minder. Dat kunnen die organisaties niet. Er zijn meer middelen nodig voor zorg en welzijn, om die wachtlijsten weg te werken en om hulp te bieden aan kwetsbare jongeren die hulp nodig hebben. Er is meer geld nodig. *(Applaus bij de PVDA)*

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Minister, we vinden het uiteraard zeer jammer dat u bespaart bij de CAW's en de JAC's, want deze maatregel heeft wel degelijk een rechtstreeks effect op de meest kwetsbare mensen in onze samenleving. We maken ons, net als de verschillende centra, zorgen om de draagkracht van de medewerkers en de vrijwilligers, die hierdoor nog meer onder druk worden gezet, terwijl ze nu al onder een flinke werkdruk staan. Door deze maatregel wordt meer van hen verwacht met minder middelen. Dat komt de kwaliteit van de dienstverlening door onze hulpverleners niet ten goede. We moeten beter zorg dragen voor deze mensen, want ze leveren heel belangrijk werk. Het aantal burn-outs in de zorg- en welzijnssector, bijvoorbeeld, is een duidelijk signaal dat de druk nu al te hoog is.

Minister, hoe zult u het welzijn van onze hulpverleners verzekeren? *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp.a): Voorzitter, elke dag vragen werknemers die in de eerste lijn voor mensen zorgen zich af aan wie ze tijd zullen geven: aan het suïcidaal meisje, aan de jongen die al drie dagen in het park slaapt of aan het kind dat zich zorgen maakt om ruziemakende ouders. Nu al kunnen ze niet iedereen helpen.

Minister, ik weet dat uw bekommernis om die kinderen en jongeren oprecht is, maar ik begrijp niet hoe u kunt geloven dat die organisaties 5 miljoen euro kunnen besparen zonder mensen te ontslaan. Het gaat niet om efficiëntie. Zij stellen vooral mensen te werk die op hun beurt andere mensen helpen. Per persoon die een CAW of een andere organisatie moet ontslaan, zullen tientallen of honderden mensen niet meer worden geholpen. De CAW's hebben berekend dat het ontslag

van die mensen betekent dat ze 5907 jongeren minder zullen kunnen helpen met een gesprek en dat ze 2678 chatvragen minder zullen kunnen beantwoorden.

Dus, minister, tenzij u bereid bent om nog te kijken of u de besparing kunt herzien, is mijn vraag aan u waar deze jongeren naartoe moeten.

Minister Wouter Beke: Wij investeren volgend jaar 9 miljoen euro extra in de jeugdhulp. Het klopt echter dat de overheadkosten van de CAW's gestegen zijn met meer dan 5 procent. Bij de ene zijn die wat minder gestegen, bij de andere is er een spectaculaire stijging. En dan vragen we inderdaad om kritisch naar de eigen organisatie te kijken. Bij een stijging met 5 procent vragen wij een inspanning in aantal voltijdsequivalenten van 3,8 procent om die middelen te kunnen vrijmaken zodat we die kunnen investeren in jeugdhulp, in zorgvragen en in bijkomende projecten en antwoorden.

Er wordt hier gezegd dat er wordt bespaard op Samenlevingsopbouw, maar dat is niet waar, integendeel. Ik zal voor de volgende drie jaar een nieuw project goedkeuren om aan die nieuwe zorgvragen tegemoet te komen. Daar zullen heel wat extra middelen naartoe gaan.

We kunnen het oneens zijn over de keuzes die worden gemaakt maar niet over de 'facts and figures'. Dat is de strijd tegen fake news, of het dan over vaccinaties gaat of hierover. We kunnen geen discussie voeren over de cijfers, het Welzijnsbudget zal volgend jaar met 289 miljoen euro stijgen.

Ann De Martelaer (Groen): Minister, u hebt me niet overtuigd dat al die jongeren nog terecht zullen kunnen in de laagdrempelige hulpverlening, want dat zijn precies de JAC's. Iedereen kent de JAC's, mensen kunnen daar instappen, bellen of langsgaan. U wilt inderdaad investeren in nieuwe bezems, maar ik geloof niet dat u daarmee beter zult kunnen vegen. *(Applaus bij Groen)*

Lise Vandecasteele (PVDA): U hebt het over overheadkosten, maar het gaat in feite over de ondersteuning van de mensen die aan de basis staan, die geconfronteerd worden met jongeren die suïcide willen plegen, die dakloos zijn. Hulpverleners hebben hulp nodig om die zorg te kunnen bieden. U wilt besparen op de overhead van de CAW's, u wilt besparen op SAM, maar daarmee bespaart u op de ondersteuning die de mensen op het terrein nodig hebben.

U zegt dat u zult investeren maar dat klopt niet, u bespaart 5 miljoen euro op de CAW's en tegelijkertijd maakt u andere keuzes. Uw regering kiest ervoor om 9 miljoen euro te investeren voor hulpverlening inzake cyberveiligheid. Dat zijn de keuzes die u maakt: 5 miljoen euro besparen op de hulp aan kwetsbare mensen en dan wel 9 miljoen euro investeren in hulp inzake cyberveiligheid. Cyberveiligheid is zeer belangrijk, maar hulp aan kwetsbare jongeren is dat ook.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Sarah Smeyers aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de herziening van de sociale huurprijzen

ACTUELE VRAAG van Vera Jans aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de herberekening van de huurprijzen van sociale woningen

De voorzitter: Mevrouw Smeyers heeft het woord.

Sarah Smeyers (N-VA): Minister, vanaf 1 januari 2020, binnen een kleine maand, wordt de huurprijs van de ruim 155.000 sociale woningen anders

berekend. De nieuwe berekening komt er in de eerste plaats om het goede systeem van een sociale huurwoning betaalbaar te houden en om de noodzakelijke investeringen die de huisvestingsmaatschappijen en sociale huisvestingsmaatschappijen doen, mogelijk te maken.

Er zal rekening worden gehouden met drie parameters: de marktwaaarde, de energiekost, waar er een correctie komt, en de inkomens van alle meerderjarige bewoners van eenzelfde huurwoning. Een eerlijker, een correcter en een rechtvaardiger woonbeleid.

De eerste berekeningen leverden al resultaten op. Voor sommige woningen verandert er niets aan de huurprijs, terwijl – evident – in andere gevallen de huurprijs lager of hoger zal worden. Wat ook uit de berekeningen geleerd kan worden, is dat de sociale huurprijs nog altijd, anders zou het geen sociale huurprijs zijn, aanzienlijk lager is dan de huurprijs voor gelijkaardige woningen op de private huurmarkt.

Concreet komt die vraag ook van de sector zelf. U hebt al duidelijk gemaakt dat er geen overgangperiode komt. Mijn collega zal straks waarschijnlijk iets anders vragen, maar ik vraag u om dat zo te houden: geen overgangperiode. Dat zou alleen maar voor onduidelijkheid in de sector zorgen en dat zou juridisch tot grote ongelijkheid leiden.

Hoe gaat u dit uitrollen? Het liefst zonder overgangperiode. Hoe gaat u de huisvestingsmaatschappijen vragen om dit te communiceren aan de sociale huisvestingsmaatschappijen (SHM's)?

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): U zat er toch een beetje naast.

Voorzitter, de aangekondigde herberekening van de huurprijs van alle sociale huurwoningen die over enkele weken ingaat, zorgt voor de nodige ongerustheid. Alle sociale huurders zullen een nieuwe huurprijs krijgen op basis van drie elementen. Collega Smeyers heeft ernaar verwezen. Men gaat de waarde van de woning bepalen met een objectief wetenschappelijk model, niet langer op basis van de schatting van de notaris, we gaan de energiecorrectie meerekenen en we gaan inderdaad alle inkomens binnen de gezinnen meerekenen. Dat laatste – zo blijkt nu – zorgt voor de grootste prijsschokken.

Minister, wij stonden en staan volledig achter deze hervormingen en de fundamenten waarop ze gestoeld zijn. Alle drie net genoemde stappen gaan voor ons in de goede richting. Dus ik pleit hier niet voor uitstel of ik zal de vraag om uitstel niet steunen, net omdat we het ontzettend belangrijk vinden dat er aan een hoog tempo geïnvesteerd kan blijven worden in de renovatie en in de nieuwbouw van de sociale woningen.

Maar we mogen toch ook niet blind zijn, en ik reken erop dat u dat zeker ook niet bent, voor het feit dat de combinatie van de drie maatregelen nu een groot effect heeft op de huurprijs van heel wat mensen en gezinnen in een sociale woning. Op dit moment, 4 december, zijn de huurprijzen voor volgende maand nog niet allemaal bekend. De sociale huisvestingsmaatschappijen moeten natuurlijk wachten op een heel aantal gegevens vooraleer ze kunnen berekenen. De maandelijkse huur is het belangrijkste deel van het gezinsbudget. We moeten ervoor zorgen, en dat is reden van deze vraag, dat we voldoende aandacht hebben voor de meest kwetsbare huurders, zeker als we zien dat er grote prijsschokken gaan komen.

Minister, zoekt u naar flankerende maatregelen om die kwetsbare sociale huurders bij te staan of om de SHM's daartoe in staat te stellen, zodat er een

overgang of een begeleiding kan zijn voor degenen die hierdoor het meest geraakt zullen worden?

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Er zijn twee zaken die ik met betrekking tot de sociale huisvesting in heel de sector voor ogen wil houden. We hebben het er al over gehad bij de bespreking van de beleidsnota. Het zijn twee doelstellingen die we de komende vijf jaar als rode draden in het beleid willen uittekenen.

Het moet om een eerlijk en correct systeem gaan. Dat is zowel in het belang van de sociale huurders zelf, zodat ze weten dat ze op een eerlijke manier behandeld worden. Ik krijg zeer veel mails – daar ben ik het meest van geschrokken – van sociale huurders. Ze gaan meestal over het aanvoelen dat ze niet eerlijk behandeld werden. We willen zorgen dat de prijzen op een correcte manier worden berekend, dat de toewijzingen correct verlopen. Alle andere elementen van het sociale huisvestingsbeleid willen we eerlijk en correct doen. Dat is niet alleen voor de huurders belangrijk, maar ook voor de rest van de Vlamingen die dat systeem betalen. Ook zij willen weten dat hun geld op een eerlijke en correcte manier wordt gebruikt.

Een tweede rode draad is dat zoveel mogelijk mensen die recht hebben op onze hulp die hulp moeten krijgen. Daar hebt u beiden naar verwezen. De inspanningen die we nu doen, zijn er wel degelijk op gericht om meer middelen vrij te maken die we opnieuw kunnen investeren in de renovatie of in de nieuwbouw van sociale woningen.

Hoe beantwoordt die huurprijscorrectie die we nu doorvoeren aan die twee doelstellingen? Eerst en vooral: het eerlijk correctiesysteem – jullie hebben er beide naar verwezen. We gaan inderdaad de inkomens actualiseren, we gaan de marktwaarde actualiseren en de energiescore wordt meegenomen. Ik denk dat het redelijk evident is hoe dat tot een eerlijker en objectiever systeem kan leiden. Mevrouw Jans, ik moet daar een klein beetje nuanceren: het kan zowel in plus als in min gaan. U verwijst naar grote schommelingen, er zitten er een paar bij, maar door de band genomen valt dat redelijk mee. Het gaat niet over zeer veel grote schommelingen. Als er wel een grote schommeling is – en dat zijn we nagegaan –, hangt dat voornamelijk af van die inkomensvoorwaarden of die actualisatie van het inkomen. Dan moet je je natuurlijk afvragen of we dit systeem niet al veel vroeger hadden moeten doorvoeren, want dat betekent toch dat er een groot inkomen is bij de bewoners van die sociale woning, en daar eigenlijk al heel lang heel weinig voor betalen. In die zin wil ik daar toch een zekere nuancering in brengen.

Ten tweede: dat geld komt, voor alle duidelijkheid, niet naar de begroting – dat is ook een misverstand dat ik de laatste tijd op sociale media gezien heb. Dat geld blijft bij de sociale huisvestingsmaatschappijen. Los van de gewestelijke sociale correctie uiteraard, wordt dat geld volledig opnieuw gebruikt voor hun werking, voor het ter beschikking stellen van sociale woningen. Daarmee wordt die tweede doelstelling bereikt.

Het sociale voordeel dat men krijgt, blijft dus zeer groot. Mevrouw Jans, u wijst op de meest kwetsbare groepen. U moet natuurlijk goed weten dat de kwetsbaarheid van die meest kwetsbare groepen reeds verrekend zit in de sociale huurprijs. De gezinsgrootte, al dan niet werkloosheid, leefloon, eventuele handicaps, mensen ten laste: als dat elementen zijn van hun kwetsbaarheid, wordt dat allemaal al meegerekend in de berekening van de sociale huurprijs, waardoor ze in voorkomend geval landen op de minimumprijs. In die zin is daar reeds rekening mee gehouden. Gemiddeld kunnen we ongeveer zeggen dat men huurt aan de helft van de huurprijs die de normale prijs zou zijn op de private

huurmarkt. In die zin is er al rekening gehouden met de meest kwetsbaren, dat is de essentie van het sociale huisvestingssysteem.

De vraag om dit te doen – en dat is al in gang gezet in de vorige legislatuur onder toenmalig minister Homans – kwam voornamelijk uit de sociale huisvestingssector zelf, van de sociale huisvestingsverenigingen zelf. Zij hadden een nota opgesteld met de veelzeggende titel 'Het Hellend Vlak', die door de Vereniging van Vlaamse Huisvestingsmaatschappijen (VVH) voorgesteld is en waarmee men aangaf dat het systeem met de huurprijzen zoals ze tot nu toe berekend werden, niet langer houdbaar was op lange termijn.

Ik ben zaterdag gaan spreken op een congres van Vias in Beveren en heb daar nog heel lang staan praten met sociale huurders. Daar viel mij op wat mij ook opvalt in mijn mailbox: dat mensen vooral willen dat het eerlijk is. Mensen begrijpen dat ze eventueel iets meer moeten betalen. Ik ga niet tegenspreken dat er ook mensen waren die klaagden over de hogere huurprijs, het tegendeel zou vreemd zijn. Maar men wil vooral dat het eerlijk is. En men wil ook zien dat het eerlijk is, men wil dus ook weten dat zijn buur of iemand anders, aan de andere kant van Vlaanderen, op dezelfde manier behandeld wordt en eenzelfde sociaal voordeel krijgt als zij, of zij hetzelfde voordeel krijgen als anderen. Dat is mij daar het meeste opgevallen. Ik denk dat we daar met dit systeem heel hard aan tegemoetkomen.

De voorzitter: Mevrouw Smeyers heeft het woord.

Sarah Smeyers (N-VA): Minister, bedankt voor uw antwoord. U verwijst terecht naar het rechtvaardigheidsgevoel van alle Vlamingen, ook van de sociale huurders, en u doet daar appel op. Vlamingen vinden dat systeem van een sociaal woonbeleid goed, en dat is het ook. Het is een sociaal herverdelingssysteem, het is goed dat het er is, maar het moet ook in stand gehouden kunnen worden, dat is met alles zo. Dat vraagt de nodige middelen. U drukt erop dat de middelen die gegenereerd zullen worden uit een verhoging van die huurprijzen, ook naar de investering in het sociaal patrimonium zullen gaan. Ik denk dat het rechtvaardigheidsgevoel inderdaad leeft, dat de huurprijsberekening correct moet zijn, eerlijker, correcter, objectief, transparant. Als die prijsschommelingen inderdaad komen doordat bijvoorbeeld er in een gezin twee meerderjarige kinderen zijn waarvan één ook al een inkomen heeft, spreekt het voor zich dat het niet meer dan rechtvaardig is dat die sociale huurders net iets meer betalen dan de meest zwakke sociale huurders. Ik denk dus dat 'rechtvaardigheid troef' hier het goede woord is.

Vera Jans (CD&V): Zoals ik al zei in mijn vraag, steunen wij zeker de fundamenten van deze hervorming. Maar, minister, u gaat toch wel heel snel voorbij aan wat een huurprijsverhoging betekent voor zo'n grote groep mensen.

Ik heb ook niet echt een antwoord gekregen op mijn vraag welke flankerende maatregelen u wilt of kunt nemen voor de huurders voor wie dit een probleem vormt. Ik doe u een aantal concrete voorstellen omdat ik rekening hield met deze optie. Ik sprak gisteren met de mensen van een sociale huisvestingsmaatschappij die vertelden dat ze met de sociale dienst op huisbezoek gaan naar die huurders voor wie er een grote prijsverhoging is of van wie ze weten dat hun situatie precair is. Zomaar 40, 60, 90 euro extra, dat is niet gelachen. Ze schakelen dus hun sociale dienst in. Het is zo evident, maar ik vond het ijzersterk. De mensen van de sociale dienst kunnen het uitleggen en kunnen nagaan welke hulp er kan worden geboden.

Een tweede optie, minister, is dat sociale huisvestingsmaatschappijen nu al 10 procent kunnen afwijken van de marktwaaarde. Wilt u de SHM's aansporen om van

die afwijking gebruik te maken, ook omdat ik dan niet raak aan de achterliggende filosofie van deze hervorming maar wel tegemoetkom aan de meest kwetsbaren?

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Minister, de essentie van de problematiek is dat er vandaag heel veel huurders zijn die niet weten hoeveel hun huurprijs zal bedragen over een aantal weken. Ze zijn dan nog sociale huurders, huurders die elke cent twee keer moeten omdraaien, die op voorhand hun budget nauwkeurig moeten uittekenen om het einde van de maand te halen. Dat zij vandaag, een aantal weken voor de nieuwe maatregel, nog niet weten wat zij gaan moeten betalen, is vrij ongezien.

U bent Vlaams minister van Wonen. U wordt geacht om die sociale huurders net te ondersteunen en te beschermen, maar dat doet u niet. U gaat deze maatregel invoeren zonder oog te hebben voor mogelijk nefaste gevolgen. En het is nefast, menselijk nefast, want er zijn heel veel sociale huurders die vandaag onrust en stress ervaren. Bovendien is het ongelooflijk asociaal. We leven in een Vlaanderen waar de armoede torenhoog is en waar u het met deze maatregel huurders nodeloos moeilijker gaat maken.

Minister, wij roepen u op om deze maatregel tijdelijk terug te schroeven en voor een overgangsperiode te zorgen zodat de huurders zich tenminste degelijk kunnen voorbereiden op deze hogere huurprijzen. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (sp.a): Voorzitter, ik ben vooral verbaasd dat deze vraag ontvankelijk is verklaard, omdat we het er vorige donderdag over hebben gehad in de commissie. Ik ben blij dat de juiste vragen nu ook door iedereen worden gesteld, al is het soms een doorzichtig een-tweetje.

Waar gaat het over? Het gaat niet over de beslissing, want die is al genomen onder minister Homans. Het gaat erover dat wij controleren of er goed wordt bestuurd en of vooruitziend wordt bestuurd.

De algemene berekeningen zijn er nog altijd niet. Een algemeen beeld volgens simulaties is er nog altijd niet. Ofwel is er dus in die voorbereiding iets misgelopen – ik krijg ook signalen van SHM's die deze of vorige week de info nodig om de berekening te kunnen maken, pas hebben gekregen –, ofwel is het vooraf niet goed ingeschat – ik denk dat dat het geval is. Als je een huurprijsberekening maakt op alle huurders, moet dat vooruitziend gebeuren en vroeger in het proces.

Hoe dan ook is het noodzakelijk om tot een oplossing te komen. Sommige huurders hebben een zeer sterke stijging. In de ene centrumstad spreekt men over 20 procent verhoging, in andere centrumsteden kan dit 86 of 76 procent zijn.

Minister, ik stel voor om toch rekening te houden met die huurders en om een gedachtewisseling te organiseren met de sector en met u om na te gaan of de procedure beter kan worden georganiseerd. *(Applaus bij sp.a)*

De voorzitter: De heer De Meester heeft het woord.

Tom De Meester (PVDA): Mevrouw Jans, u moet natuurlijk consequent zijn. U zegt zeer terecht dat de impact van die maatregelen op sociale huurders en op kwetsbare mensen zeer groot is, maar u hebt die maatregelen natuurlijk wel goedgekeurd in de Vlaamse Regering. U pleit voor flankerende maatregelen, maar het is het beleid op zich in deze kwestie dat verkeerd is. Mensen betalen

straks veel meer voor een sociale woning. Er zijn wel al cijfers. In mijn stad Gent gaat het over 6500 mensen die in totaal 4 miljoen euro extra mogen ophoesten. In Antwerpen gaat het over 12.000 mensen die gemiddeld iets boven de 50 euro moeten bijbetalen. Minister, je kunt natuurlijk zeggen dat 50 euro wel meevalt, maar je zult het maar zijn, als vrouw met een pensioen van 1200 euro.

Ik las een verhaal in de krant van een vrouw, Rita, die gepensioneerd is en een pensioen van 1200 euro heeft en zei dat ze die 50 euro nodig had om eens iets te kunnen kopen voor haar vier kleinkinderen. Die 50 euro is die mevrouw nu kwijt door die huurprijsverhoging. Minister, u zegt dat we eerlijke en correcte prijzen moeten aanrekenen. U zegt dat het marktconform moet zijn. Maar waarom is dat eerlijker? Waarom is dat correcter? U wilt die prijzen marktconform aanpassen en u kiest ervoor om dat door te rekenen aan de sociale huurders. Maar waarom kiest er u in plaats daarvan niet voor om de huurprijsverhoging in de vuilnisbak te kieperen en te zorgen voor een echte herfinanciering van de sociale huisvestingsmaatschappijen? Waarom kiest u daar niet voor?

De voorzitter: De heer D'haeseleer heeft het woord.

Guy D'haeseleer (Vlaams Belang): Voorzitter, vooreerst moeten we toch eens de begroting en de onkosten van het kabinet-Diependaele nakijken, want ik denk dat door al die getelefoneerde vragen de telecomkosten deze legislatuur wel zullen oplopen.

Er is op het terrein inderdaad heel wat ongerustheid wat die herberekening van de huurprijzen betreft, omdat veel mensen nog niet weten wat er hun vanaf 2020 te wachten staat. De krantenberichten van de laatste weken hebben dat natuurlijk niet onmiddellijk verholpen. Wij gaan uiteraard akkoord dat het inkomen van iedereen die inwonend is, meegeteld wordt. Dat is inderdaad rechtvaardig. Waar we wel problemen mee hebben, is dat er ook nog eens een energiecorrectie zal worden doorgevoerd, die dan moet dienen om de kosten van investeringen in energiezuinige woningen te recupereren. Minister, ik wil erop aandringen dat u er bij de sociale huisvestingsmaatschappijen zelf op aandringt om de normen ook te respecteren die u oplegt aan de private sector. Ik denk bijvoorbeeld aan de kwestie van de dakisolatie.

Collega Janssens heeft in antwoord op een schriftelijke vraag aan de huidige eerbiedwaardige voorzitter van dit halfroond te horen gekregen dat eind 2018 nog 12.000 woningen niet in orde waren met de norm voor dakisolatie. Minister, wanneer gaat u ervoor zorgen dat die sociale huisvestingsmaatschappijen zelf de normen respecteren die u oplegt aan de privésector? Ik denk dat dat ook een zaak is van marktconformiteit.

Minister Matthias Diependaele: Het zijn redelijk veel vragen, ik probeer er allemaal kort op in te gaan. Eerst is er het systeem om het inkomen van meerderjarige kinderen mee te tellen. Voor alle duidelijkheid: dat systeem bestond al, dat is niets nieuws. Het enige wat we nu doen is dat het ook onder de 25 jaar telt. Tot nu toe was het alleen boven de 25 jaar. Van de jongeren onder de 25 jaar die in de woning wonen en geen recht meer hebben op kinderbijslag, wordt het inkomen meegerekend. Trouwens, dit gebeurt met een vertraging van één tot twee jaar, omdat het aanslagbiljet gebruikt wordt.

Mevrouw Jans, wat betreft de flankerende maatregelen hebt u er zelf een beetje op gewezen dat bij de grote schokken de sociale huisvestingsmaatschappijen in begeleiding willen voorzien. Dat kan ik alleen maar toejuichen, dat is heel goed. Maar zoals ik daarnet heb gezegd, zijn die grote schokken er normaal gezien alleen maar wegens de actualisatie van het inkomen. Dan moet de vraag gesteld worden of we dat niet veel vroeger hadden moeten doen.

Mijnheer D'haeseleer, u hebt verwezen naar de energiescan. Dat is, voor alle duidelijkheid, de kleinste verhoging. Het gaat over niet meer dan ongeveer 20 euro die erbij komt. Voor alle duidelijkheid: als je iets moet bijbetalen voor de energiescan is dat voornamelijk omdat je minder moet betalen door een lager energieverbruik in je woning. In die zin hebben die mensen daar ook een voordeel. U hebt wel gelijk dat we inderdaad werk moeten maken van de klimaatmaatregelen. Ik ben blij dat u zo bezorgd bent over de klimaatmaatregelen die moeten worden genomen. Dit is een van de manieren waardoor we extra geld kunnen bijeenrapen om daarin in te investeren. De huisvestingsmaatschappijen beslissen daar zelf over maar zij kunnen dat gebruiken om de nodige isolatie door te voeren, dat is zeker waar.

Ik ben het eens met de opmerkingen over het belang van communicatie. Het systeem is begin dit jaar goedgekeurd, maar verder is dit de verantwoordelijkheid van de huisvestingsmaatschappijen zelf. Mijnheer Veys, u bent zelf voorzitter van een sociale huisvestingsmaatschappij. Ik neem aan dat u wel uw verantwoordelijkheid hebt genomen. De meeste hebben al heel wat toelichting gegeven. Er is een filmpje verspreid, er zijn gespreksavonden geweest en er zijn brieven verstuurd. Heel wat sociale huisvestingsmaatschappijen hebben wel degelijk communicatie gevoerd. Ik ga ervan uit dat ook de andere daarin hun verantwoordelijkheid nemen.

Mijnheer Veys, u hebt het over een algemeen beeld met betrekking tot de prijsstijgingen. Voor alle duidelijkheid: de Vlaamse Regering – en ik vind dat een goede zaak – laat zich niet in met de huurprijzen zelf. Als we van alle huisvestingsmaatschappijen voldoende informatie binnenkrijgen om statistisch relevant na te gaan wat de verhoudingen zijn en wat de stijgingen zijn, dan kunnen we dat nagaan. Om redenen van privacy hebben we zelf geen inzicht in de individuele huurprijzen van de verschillende huisvestingsmaatschappijen. In die zin kan het ook niet mijn verantwoordelijkheid zijn om daar nu reeds een overzicht van te maken, want we hebben daar geen zicht op om privacyredenen. Dat lijkt mij ook evident.

Mijnheer De Meester, ik denk dat u het systeem een beetje verkeerd hebt begrepen. We gaan rekening houden met de marktconforme huurprijzen, maar we zullen die, voor alle duidelijkheid, niet opleggen aan die mensen. U verwees daarnaar, maar dat zal dan wel weer een moedwillige vergissing zijn. Het is niet zo dat we aan sociale huurders een marktconforme huurprijs aanrekenen, helemaal niet. Ze staan daar nog heel ver van af. Zoals ik zei, is het gemiddeld net iets onder de helft van de huurprijs op de private huurmarkt.

Mevrouw Moerenhout, mijnheer De Meester en mijnheer Veys, ik begrijp dat u beweert op te komen voor de sociale huurders, en dat is ook mijn bezorgdheid, maar mijn grootste bezorgdheid gaat uit naar die mensen die we nog niet kunnen laten genieten van een sociale woning en die nog op een wachtlijst staan. Het systeem dat we nu doorvoeren, is eerlijk voor de sociale huurders zelf maar helpt ons ook om sneller die mensen te kunnen helpen die we nu nog niet helpen. Dat is mijn grootste bezorgdheid, want die mensen moeten nu nog naar de private huurmarkt, wat dikwijls voor hen een veel groter probleem is dan het extra dat we nu vragen van de sociale huurder. Daar gaat mijn eerste bezorgdheid naar uit. Dit systeem helpt daar wel degelijk bij. Ik kan alleen maar hopen dat zij die dit ondersteunen, er mee achter staan dat we eerst de mensen helpen die het het meeste nodig hebben. *(Applaus bij de meerderheid)*

Sarah Smeyers (N-VA): Mijnheer D'haeseleer, ik heb proberen te telefoneren, maar de minister nam niet op. Niet gelogen: dit is geen getelefoneerde vraag. Dit komt vanuit mijn terechte bezorgdheid als schepen van Wonen en omdat het sociaal woonbeleid dermate belangrijk is voor Vlaanderen om de sociale herverdeling

betaalbaar te houden en om het rechtvaardigheidsgevoel dat speelt bij alle Vlamingen, te honoreren.

Mijnheer De Meester, u hebt namen genoemd. Ik had onlangs ook een vrouw met een leefloon die zes kinderen heeft, waarvan twee meerderjarig en waarvan er één werkt. Ze kon zelf niet gaan werken omdat ze zes kinderen heeft. Ik ga geen namen noemen om de privacy niet te schenden. Het andere kind heeft een leefloon. Dat gezin heeft een gemiddeld inkomen van 3000 euro, meer dan sommige gezinnen die op de private huurmarkt moeten huren. Het is dan toch niet meer dan normaal, niet meer dan logisch en correct, niet meer dan eerlijk, rechtvaardig en sociaal en ik kan zo nog eventjes doorgaan...

De voorzitter: Neen, want uw tijd is om. (*Gelach*)

Sarah Smeyers (N-VA): ... dat die mensen een hogere maar nog altijd een sociale huurprijs betalen. Ik weet niet waar u problemen van maakt. (*Applaus bij de meerderheid*)

Vera Jans (CD&V): Minister, we steunen de aard van deze maatregel naar een eerlijke huurprijs, maar als de huur omhooggaat, moet men daarop kunnen anticiperen, zeker als Sinterklaas en Kerstmis voorbij zijn, als het buiten vriest dat het kraakt en men al elke maand moet tellen en rekenen om rond te komen, ook al is men spaarzaam op verwarming en warm water. Ik steun de geplande hervorming, maar ik vraag uw oprechte aandacht om erover te waken dat de mensen in een sociale woning die nu al hun best doen om rond te komen, op het einde van de maand ook de nodige steun en begeleiding krijgen en verdienen.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2019 – 18 (2019-2020) – Nrs. 1 en 2

ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2019

– 19 (2019-2020) – Nrs. 1 tot en met 3

ONTWERP VAN PROGRAMMADECREET bij de aanpassing van de begroting 2019

– 151 (2019-2020) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde zijn het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2019, het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2019 en het ontwerp van programmadecreet bij de aanpassing van de begroting 2019.

Het Uitgebreid Bureau stelt voor om de algemene besprekingen van de drie ontwerpen van decreet samen te voegen tot één algemene bespreking. Is het parlement het hiermee eens? (*Instemming*)

De algemene bespreking is geopend.

De heer Muyters, verslaggever, heeft het woord.

Philippe Muyters (N-VA): Hoewel de heer Lantmeeters heeft gevraagd dat ik een heel uitvoerig verslag zou geven, zal ik dat niet doen en het eerder beperkt houden.

In de commissie heeft minister Diependaele gezegd dat heel wat van wat hij wilde voorstellen al aan bod is gekomen in de ad-hoccommissie van 8 en 10 oktober, en dat uiteindelijk de aanpassing van de begroting 2019 heel beperkt is. Er is in 20 miljoen euro nieuw beleid voorzien. Als die 20 miljoen euro wordt ingevuld, resulteert dat in een nieuw saldo van 154 miljoen euro in plus voor de begroting 2019. Die 20 miljoen euro zal worden ingezet voor de didactische uitrusting voor Science, Technology, Engineering en Mathematics (STEM) en voor de opleidingen in West-Vlaanderen en in Hasselt.

Er waren een aantal vragen. Ik noem er enkele.

Mevrouw Van dermeersch vond dat er te positieve cijfers werden gebruikt, dat de minister in zijn toekomstperspectieven altijd uitgaat van de meest voordelige situaties.

De heer Rzoska stelde vragen over het Vlaams Fonds voor de Lastendelging (VFLD), en zeer specifiek over de landbouwrampen. Daarvoor wordt natuurlijk in iets voorzien in de begroting, maar dat moet worden bijgeschaafd in de loop van het jaar. Kan daarvoor niet een meer coherent geheel zijn?

De heer Rzoska verwees ook naar de onderbenutting en vooral naar het forfaitaire deel dat daarbovenop is gekomen in de begrotingsaanpassing 2019.

Mevrouw Van dermeersch had het ook nog over de fiscale regularisaties.

Minister Diependaele heeft op die zaken geantwoord. Uiteraard heeft hij vermeld dat de regering niet de meest voordelige vooruitzichten hanteert, maar dat er altijd wordt teruggegaan naar de septembercijfers van het Planbureau, dat de regering uiteraard een evenwicht nastreeft, dat de regularisatie waarover werd gesproken maar 25 miljoen euro heeft opgeleverd in 2018, en dat de 75 miljoen euro die was voorzien voor 2019 niet werd gehaald. Daarom werd dit in deze begrotingsaanpassing teruggebracht naar 15 miljoen euro.

Wat betreft het Fonds voor Lastendelging heeft minister Diependaele gezegd dat wat de heer Rzoska zegt over de landbouwrampen terecht is, maar dat hij ook geen voorstander is van het werken met provisies omdat wat er aan de kant wordt gelegd niet kan worden gebruikt. Hij hoopt dat er met de weersverzekering een stap vooruit kan worden gezet.

Over de onderbenutting zei minister Diependaele dat op basis van de voorzichtige inschatting die 80 miljoen euro extra naar voren kon worden geschoven, vooral omdat er in het begin van een legislatuur naar verhouding meer nieuw beleid is en dat daar dus ook wel meer onderbenutting op is.

Mevrouw Van dermeersch sprak nog even over de erfenisrechten. Minister Diependaele zei daarop dat een van de belangrijkste elementen daarbij de onvoorspelbaarheid is.

We hebben dan nog een technische correctie besproken. Die is met negen stemmen voor en drie onthoudingen goedgekeurd. De eindstemming was acht stemmen voor, drie stemmen tegen en één onthouding.

Tot daar het verslag. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter: Dank u wel, collega Muyters, voor het schitterende verslag.

Mevrouw Van dermeersch heeft het woord

Anke Van dermeersch (Vlaams Belang): Minister, we hebben inderdaad een grondige bespreking gehad over de aanpassing van de algemene uitgavenbegroting en de middelenbegroting van het begrotingsjaar 2019, en de bepalingen die daarbij horen. Dat past natuurlijk allemaal in een financieel en fiscaal beleid dat niet alleen over 2019 gaat, want dat is een doorlopend geheel. We zullen in de toekomst ook de begroting voor 2020 bespreken. Ik begrijp dat zo'n aanpassing niet zoveel kan inhouden. Niet alles kan natuurlijk worden voorzien. Daarom is het nodig dat er jaarlijks opnieuw een aanpassing is.

Het is nu het prille begin van een nieuwe legislatuur. Dat geeft een nieuw elan. U had misschien nog meer uw stempel kunnen drukken, maar u hebt een paar kansen gemist. U hoorde in het verslag van de commissie dat er drie tegenstemmen waren. Dat zijn onze stemmen. We zullen ook in deze plenaire vergadering tegenstemmen omdat we denken dat u meer uw stempel zou moeten drukken. Ik hoop dat u dat in de toekomst zult doen.

Wij willen onder andere dat er meer rekening wordt gehouden met onzekerheden. U gaat inderdaad uit van de juiste parameters die worden aangeleverd door het Federaal Planbureau. Dat Planbureau gaat natuurlijk ook uit van bepaalde parameters, waarbij er bijvoorbeeld geen rekening wordt gehouden met een harde brexit, met de eventuele vertroebeling van handelsrelaties, enzovoort. We hebben daarover gesproken in de commissie. We hebben een kleine, open en dus een zeer gevoelige economie.

Wat de aanpassingen betreft, de 20 miljoen euro nieuw beleid is natuurlijk een goede aanpassing. Daarin kunnen we u volgen. Anderzijds zijn er ook zaken waarin we u niet volgen. De onderbenutting blijft altijd maar opduiken. De broodnodige investeringsprogramma's zoals voor onze Vlaamse weginfrastructuur en fietspaden, dat is allemaal nodig, maar er zijn een paar misrekeningen en verkeerde inschattingen.

Minister, inzake fiscale regularisaties had u gerekend op 75 miljoen euro. Het is maar 15 miljoen euro geworden en dat is een van een hele reeks van misrekeningen. Ik hoop dan ook dat het in de toekomst beter wordt gedaan, zeker met het oog op de begroting 2020. Dit wil ik toch even zeggen naar aanleiding van de aanpassing van de begroting 2019.

Minister, ik hoop dat u meer uw stempel zult drukken. Ik heb hoge verwachtingen van u als Vlaams-nationalistisch minister van Financiën. Ik hoop dat u nog meer toekomstgericht zult werken, dat u ook zult zorgen voor schuldafbouw, dat we budgettaire en politieke autonomie kunnen gebruiken en een eventuele Vlaamse onafhankelijkheid nastreven, en dat we in de toekomst sterk genoeg in onze fiscale schoenen zullen staan om eventuele schulden, die we dan zullen moeten overnemen van de federale overheid, op te vangen. Er is dus heel wat werk, er is een fiscale hervorming nodig. Ik hoop op u te kunnen rekenen. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

Philippe Muyters (N-VA): Minister, wat u niet moet doen, is zomaar cijfers kiezen in functie van wat u het beste uitkomt. Daarom wordt er gevraagd om altijd dezelfde cijfers te nemen. Zoals het Rekenhof heeft gezegd in de commissie, wordt er bij de voorspelling van de groei bijvoorbeeld rekening gehouden met economische omstandigheden, met de ruzie tussen Amerika en China, enzovoort. Daarom denk ik dat u moet blijven vasthouden aan de vaste cijfers, en niet moet ingaan op het voorstel van collega Van dermeersch.

Anke Van dermeersch (Vlaams Belang): Ik stel helemaal niet voor om niet de juiste parameters te gebruiken. Die moeten inderdaad worden gebruikt. Wat

ik wel voorstel, is dat de schulden onder controle worden gehouden. Er worden heel wat schulden gemaakt. Ze zullen naar aanleiding van de begroting 2020 ook worden besproken. We blijven gelukkig onder de norm van 65 procent, maar we moeten wel nog rekening houden met het feit dat in deze begroting nooit rekening wordt gehouden – niet in het verleden en waarschijnlijk ook niet in de toekomst – met bijvoorbeeld de Oosterweelverbinding, die een serieuze impact zal hebben, zeker wanneer de Europese Commissie niet goedkeurt dat we daarvoor een uitzondering krijgen, want die goedkeuring hebben we niet.

Met andere woorden, ik zou heel graag een structureel saneringsplan hebben, zodat we een bepaalde richting uitgaan om ervoor te zorgen dat we in de toekomst steviger in onze schoenen staan en ook zeggenschap hebben ten overstaan van de federale staat, ten overstaan van de andere deelstaten die geen evenwicht hebben en tekorten aaneenrijgen. Dan hebben we tenminste recht van spreken. Dat is wat ik voorstel. Maar u moet inderdaad de juiste parameters gebruiken.

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Mevrouw Van dermeersch, u mag het mij niet kwalijk nemen, maar ik was toch wat verwonderd over uw betoog. U hebt namelijk dezelfde opmerkingen gemaakt in de commissie en die zijn toen, naar mijn aanvoelen, door mezelf en door het Rekenhof heel helder beantwoord. Maar u blijft volharden in de boosheid.

Eerst en vooral vind ik het vreemd dat jullie tegenstemmen. Want eigenlijk is deze begrotingsaanpassing, behalve enkele technische correcties en inschattingen die worden rechtgezet, niet veel meer dan 20 miljoen euro voor onderwijs. Maar u stemt daartegen, hoewel hier voor de rest bitter weinig in zit. Andere oppositiepartijen zijn dan tenminste zo eervol geweest om zich te onthouden. Want u stemt tegen 20 miljoen euro extra voor onderwijs. Meer is er niet aan.

Ten tweede, wat de heer Muyters zegt over de parameters, is heel juist. We zijn verplicht om de parameters van het Planbureau te volgen. U hebt daarnet gezegd dat u die parameters in twijfel trekt. U mag dat doen, want de Europese Commissie, de OESO die hebben er allemaal andere. Maar wij zijn verplicht om die van het Planbureau te volgen. Bovendien zitten de elementen die u hebt vernoemd, daar reeds in. Dat is zeer duidelijk uitgelegd door het Rekenhof. De brexit, de verwachte economische omstandigheden door een handelsoorlog met China, die werden door het Planbureau verrekend in die parameters. Die zitten daar al in. U vraagt nu aan mij om daar nóg eens rekening mee te houden. Maar dan zouden we daar twee keer rekening mee houden. Ik heb in de commissie uitgelegd dat ik dat absoluut niet wil. Waarom? Dit is niet mijn geld, dit is niet ons geld, dit is geld van de burger. En hij betaalt dat aan de overheid, om daar beleid mee te voeren. Ik moet er dus voor zorgen dat we dat zo correct mogelijk inschatten en dat we elke euro die de burger aan ons geeft, ook aan hem teruggeven, in de vorm van beleid. U pleit er eigenlijk vooral om dat bij ons te houden en niet terug te geven aan de burger. Daar doe ik niet aan mee. Dat geld is van de burger, we geven hem dat.

Het klopt: investeringsprogramma's worden na verloop van tijd altijd bijgesteld. We hebben het deze ochtend nog gehoord, ik denk dat er daarover actuele vragen zijn gesteld. Oosterweel loopt vertraging op. Wel, dan zorgen wij ervoor dat we de financiën die daarachter zitten, corrigeren. Het zou maar dom zijn om dat geld op te potten en aan de kant te houden als we weten dat we het dit jaar niet meer zullen uitgeven. Dus wat doen wij? Wij volgen de situaties op het terrein. Ik ben geen bouwvakker, ik weet niet hoe dat loopt. Maar wanneer er vertragingen zijn of eventueel zelfs versnellingen, dan passen wij de financiën die

daarachter zitten aan. Dat is toch de logica zelf. U kunt het mij niet kwalijk nemen, dat zijn de feiten op het terrein.

Wat de fiscale regulatie betreft, hebt u gelijk. We hebben die inderdaad bijgesteld, ook voor volgend jaar.

U hebt het over schuldafbouw en maakt een hypothese over een onafhankelijk Vlaanderen. Ik kan u enkel puur ter informatie meegeven dat wij, in het confederalisme dat wij voorstaan, niet meedoen aan die schuldafbouw. Wij nemen die niet over. U bent dat blijkbaar wel van plan in een onafhankelijk Vlaanderen. Maar wij hebben een ander systeem uitgedacht. Ik raad u aan om dat eens te lezen. Het is zeer interessant.

Vlaanderen en schuldopbouw? Wij doen niet aan schuldopbouw, in die zin dat wij geen schulden opbouwen doordat we meer uitgeven dan er binnenkomt. Dat doen wij niet. Er is daarbij één uitzondering, Oosterweel. Maar dat houden we buiten de begrotingsdoelstelling. Ik verwacht dat we daarover nog een discussie zullen voeren. Voor 2020 gaan we ook naar een tekort. Maar voor de rest doen we dat niet. Wat wél bij ons gebeurt, is de consolidatie die Europa ons oplegt, bijvoorbeeld voor sociale woningen. En áls we de laatste jaren al schuldopbouw hebben gehad en als we die ook de komende jaren zullen hebben, dan is dat door die gewijzigde Europese begrotingsregels en dus níét doordat we meer uitgeven dan er binnenkomt. Als we sociale woningen bouwen, moeten de schulden die we daarvoor aangaan, ook in de begroting. Maar u weet ook dat daar actief en afbetalingen tegenover staan. Verder moeten we ook een heel pak ziekenhuizen die we hebben overgekregen van het federale niveau, de schulden die zij meebrengen, opnemen in de begroting. Maar dat zijn geen schulden die we zijn aangegaan door meer uit te geven dan er binnenkomt. Dat is een cruciaal onderscheid.

Als u daarover nog verdere vragen heeft, nodig ik u zeker uit om daar in de commissie verder op in te gaan. We kunnen daarover een ruim debat voeren. Het zit allemaal zeer logisch en correct in elkaar. U moet absoluut geen schrik hebben dat Vlaanderen een schuldprobleem zou hebben. Ook de ratingbureaus bevestigen trouwens overduidelijk dat Vlaanderen dat niet heeft. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2019 – 18 (2019-2020) – Nrs. 1 en 2

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 18/1)

– *De artikelen 1 tot en met 11 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2019**– 19 (2019-2020) – Nrs. 1 tot en met 3****Artikelsgewijze bespreking**

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 19/3)

– De artikelen 1 tot en met 75 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN PROGRAMMADECREET bij de aanpassing van de begroting 2019**– 151 (2019-2020) – Nrs. 1 en 2****Artikelsgewijze bespreking**

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 151/1)

– De artikelen 1 tot en met 10 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

MOTIE van Conner Rousseau, Ludwig Vandenhove en Freya Van den Bossche tot onderzoek door het Rekenhof naar de financiering en de uitgaven van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH)**– 158 (2019-2020) – Nr. 1****Voorstel tot aanvulling van de agenda**

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Conner Rousseau bij motie van orde een voorstel gedaan tot aanvulling van de agenda met de motie van Conner Rousseau, Ludwig Vandenhove en Freya Van den Bossche tot onderzoek door het Rekenhof naar de financiering en de uitgaven van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH).

De heer Rousseau heeft het woord.

Conner Rousseau (sp.a): Ik zou graag even de hoogdringendheid toelichten. Wij worden de laatste weken en maand overstelpt met bezorgde instellingen, bezorgde zorgverleners en bezorgde personen met een zware handicap. Zij vragen of zij vanaf 2020 nog de noodzakelijke middelen gaan krijgen om die nodige zorg te kunnen toedienen.

Wij vragen concreet dat het Rekenhof de financiële situatie van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap doorlicht, maar dat het ook duidelijkheid verschaft over die beloofde zorggarantie, namelijk dat iedere persoon ook de volgende jaren nog de nodige hulp gaat kunnen krijgen.

Waarom die motie? Ten eerste is er de ongerustheid over de automatische toekenning voor de groep van personen met de hoogste zorgzwaarte. Die automatische toekenning werd beloofd, maar zowel het VAPH als het Rekenhof hebben eigenlijk gezegd dat de middelen niet voldoende zijn. En toch wordt er een zorggarantie beloofd.

Noch in de commissie Financiën, noch in de commissie Welzijn, werd er duidelijkheid verschaft over waar die zorggarantie te lezen valt in de begroting. Wij stemmen binnen twee weken over een begroting, maar binnen vier weken begint ook het volgende jaar. Dat wil concreet zeggen dat wij ongerust zijn dat iemand die bijvoorbeeld in januari 18 wordt, zijn persoonlijk budget dreigt te verliezen.

De tweede reden waarom we dit hoogdringend vinden, en waarom we hopen dat we die motie nu kunnen behandelen, is de correctiefase 2. Die is volgens de regering budgetneutraal, maar toch verliezen personen met een zware handicap tot 65 procent van hun budget.

Er werd gezegd dat die besparingen, of het verlies van budget, over acht jaar zou worden gespreid. Maar er is een bepaalde groep met een hele hoge zorgzwaarte die vanaf 1 januari 2020 toch al budget zou verliezen. En opnieuw wordt er zorggarantie beloofd, wordt er beloofd dat iedereen nog altijd de nodige zorgen zal kunnen worden toegediend.

Maar concreet gaat het hier bijvoorbeeld om een vrouw met een zwaar hersenletsel, die momenteel in een voorziening gegarandeerde zorg aan bed heeft. Die vrouw weet niet of ze over vier weken nog terug in bed kan worden geholpen als ze uit haar bed valt, omdat ze het met minder budget zal moeten doen.

Qua urgentie kan dat wel tellen, denk ik. Er is heel veel onduidelijkheid. Wij vragen om deze motie te behandelen en goed te keuren, om conform artikel 96 van het reglement snel duidelijkheid te bieden, via het Rekenhof, aan mensen met een zware handicap. Want die hebben daar volgens onze fractie recht op. *(Applaus bij sp.a, Groen en de PVDA)*

De voorzitter: Het gaat hier om een voorstel tot aanvulling van de agenda met een motie; dus eigenlijk hoefde de hoogdringendheid niet toegelicht te worden. Maar dat doet er verder niet toe.

Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Is het parlement het eens met dat voorstel tot aanvulling van de agenda? *(Neen)*

Dan stemmen wij bij zitten en opstaan over het voorstel tot aanvulling van de agenda.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel wensen aan te nemen, wordt verzocht op te staan.

De tegenproef.

Het voorstel tot aanvulling van de agenda is niet aangenomen.

Collega's, aangezien het een motie betreft, wordt die niet naar de commissie verwezen. Wellicht komt deze motie volgende week op de ontwerpagenda van de plenaire vergadering, en dan zal ze dus wel moeten worden besproken, collega Rousseau.

Het incident is gesloten.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Robrecht Bothuyne, Andries Gryffroy, Willem-Frederik Schiltz, Wilfried Vandaele, Tinne Rombouts en Freya Perdaens betreffende de Vlaamse bijdrage aan de VN-klimaatconferentie (COP25) in Madrid
– 160 (2019-2020) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Peter Van Rompuy bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie van Robrecht Bothuyne, Andries Gryffroy, Willem-Frederik Schiltz, Wilfried Vandaele, Tinne Rombouts en Freya Perdaens betreffende de Vlaamse bijdrage aan de VN-klimaatconferentie (COP25) in Madrid.

De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Voorzitter, ik denk dat de collega's allemaal weten dat ondertussen de COP in Madrid van start is gegaan, met volgende week een cruciale week. Daarom willen we vanuit dit parlement naar goede traditie onze stem laten horen in dit bijzonder belangrijke debat, middels het voorstel van resolutie dat hier vandaag wordt voorgelegd.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Is het parlement het eens met dat voorstel tot spoedbehandeling? *(Instemming)*

Ik zie de heer Tobback knikken. *(Opmerkingen)*

Dan is iedereen het eens. Ja, dat denk ik ook. *(Gelach)*

De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Voorzitter, kunnen we dat in het verslag als principe noteren? *(Gelach)*

Dat zal onze vergaderingen een stuk efficiënter en korter maken, voor alle duidelijkheid. *(Gelach)*

De voorzitter: Dan stel ik voor dat het voorstel van resolutie van Robrecht Bothuyne, Andries Gryffroy, Willem-Frederik Schiltz, Wilfried Vandaele, Tinne Rombouts en Freya Perdaens betreffende de Vlaamse bijdrage aan de VN-klimaatconferentie (COP25) in Madrid onmiddellijk wordt behandeld.

Is het parlement het daarmee eens? *(Instemming)*

Het incident is gesloten.

Bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van Robrecht Bothuyne, Andries Gryffroy, Willem-Frederik Schiltz, Wilfried Vandaele, Tinne Rombouts en Freya Perdaens betreffende de Vlaamse bijdrage aan de VN-klimaatconferentie (COP25) in Madrid.

De bespreking is geopend.

De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Voorzitter, collega's, het voorstel van resolutie spreekt uiteraard voor zich. We schrijven ons hiermee in in een traditie van dit

parlement waarbij we met resoluties trachten het klimaatbeleid vooruit te helpen met duidelijke doelstellingen en standpunten, zo breed mogelijk gedragen. Dat de klimaatverandering een van de grootste uitdagingen is van deze tijd, daar moet ik u niet van overtuigen. De COP25 heeft de ambitie om de uitvoering van het Verdrag van Parijs een stap vooruit te helpen. Vanuit dit parlement en middels dit voorstel van resolutie vragen we dat Vlaanderen daar samen met de 28 andere Europese lidstaten een koploperspositie gaat innemen. Uit de ingediende 'nationally determined contributions' (NDC's), de nationale actieplannen blijkt immers heel duidelijk dat we nog niet op het spoor zitten om de doelstelling van Parijs te halen. Het is tijdje voor een tandje erbij. Enkel met wereldwijde actie kunnen we dit mondiale probleem effectief aanpakken.

In het voorstel van resolutie worden er een aantal belangrijk randvoorwaarden geschetst daaromtrent, inzake de impact op competitiviteit, sociale billijkheid, aandacht voor de impact op bevolking, op klimaatonthemden en dergelijke meer. We schetsen ook een aantal heel concrete inhoudelijke standpunten over bijvoorbeeld de bescherming van oceanen en zeeën en de biodiversiteit aldaar. Als lidstaat van Europa hebben we met de Noordzee overigens het goede voorbeeld gegeven.

Europa heeft wat de financieringsstromen betreft een belangrijke stap gezet met de Europese Investeringsbank, die heeft aangekondigd dat haar financieringsactiviteiten in de toekomst niet meer betrekking zullen hebben op de fossiele economie. We willen daar met dit voorstel van resolutie verder op inzetten. Ook de Vlaamse overheid kan op dat vlak overigens het goede voorbeeld geven.

Tot slot pleit het voorstel ook voor een sluitend mechanisme om internationale emissierechten voor broeikasgassen te verhandelen, zodat we ook bijvoorbeeld de luchtvaart en de scheepvaart kunnen vatten met een versterkt klimaatbeleid.

Ik ga ervan uit dat u allen het belang hiervan inziet en straks volmondig het voorstel van resolutie zult steunen.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega's, dank aan collega Bothuyne om opnieuw het initiatief te nemen. U herinnert zich mogelijk dat wij enkele jaren geleden een interparlementaire conferentie hebben gehouden, waaruit een klimaatresolutie is gekomen die door alle parlementen in dit land is goedgekeurd – een unicum, zowaar. Het is op dat elan dat we willen doorgaan, en we willen ook de regering bij de les houden om de verzuchtingen in die goedgekeurde resolutie ter harte te nemen en ook uit te dragen op het internationale forum.

Meer specifiek wordt ook aandacht gevraagd voor het draagvlak, voor de herverdelende transitieplannen, om ervoor te zorgen dat iedereen mee is. We hebben het vaak over een 'just and fair transition' naar een klimaatvriendelijke economie. Wel, daar moet meer aandacht aan worden besteed, getuige de sociale onlusten in Chili, waar normaal ironisch genoeg de klimaatconferentie moest plaatsvinden.

Een bijzonder aandachtspunt in het licht van deze vergadering is dat we de strijd tegen fake news voeren door het klimaatbeleid te versterken door zo veel mogelijk op science-based policy te steunen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Voorzitter, zoals daarnet is gezegd, hebben we in het verleden een interfederale resolutie opgesteld. Daar is een maandenlang debat aan voorafgegaan. Ik denk dat de partijen die niet tot de meerderheid behoren

waarschijnlijk niet zo gelukkig zijn dat nu plots een voorstel van resolutie op tafel ligt en we misschien onvoldoende de mogelijkheid hebben gehad om dit met die partijen te bespreken. Ik aanvaard dat.

Die partijen moeten volgens mij echter ook rekening houden met het tijdstip. Overmorgen moet het Vlaams Energie- en Klimaatplan worden afgerond. Een paar weken later moet het Nationaal Energie- en Klimaatplan worden afgerond. We hebben pas beleidsnota's besproken waarover nog moet worden gestemd.

Ik denk, met andere woorden, dat het goed is opnieuw te doen wat we in het verleden hebben gedaan. We moeten inhoudelijk werken en met concrete maatregelen, niet enkel in onze regio, maar ook in de andere regio's, nagaan of we in de toekomst opnieuw kunnen werken aan een voorstel van resolutie dat interfederaal kan worden afgeklopt. Dit vraagt echter maanden aan voorbereiding en debat.

Ik ben dan ook blij dat we de algemene lijnen nog op papier hebben kunnen zetten. We leggen een aantal accenten die ook in het Vlaams regeerakkoord staan en die bij de partijen die niet tot de meerderheid behoren misschien even de wenkbrauwen doen fronsen. We spreken over kostenefficiëntie, over aandacht voor de sociaal-economische gevolgen en over billijke inspanningen. Dat zijn accenten die ook in het Vlaams regeerakkoord zijn opgenomen.

Aangezien het om een internationale klimaatconferentie gaat, leggen we de nadruk op de internationale afspraken die zijn gemaakt. We zijn evenwel bereid om voor de volgende top weer met alle partijen tot een voorstel van resolutie met pakken concrete maatregelen te komen. Misschien kan dat dan eventueel kamerbreed worden goedgekeurd.

De voorzitter: De heer Claes heeft het woord.

Bart Claes (Vlaams Belang): Voorzitter, in de middeleeuwen verkondigden de doemprefeten de Apocalyps omdat niet genoeg werd gebeden, maar vooral omdat de zondaars niet genoeg aflaten betaalden. Nu zijn het de klimaatgoeroes die het einde van de wereld voorspellen, tenzij we niet snel massaal veel geld pompen in allerlei klimaatorganisaties, internationale toppen en conferenties. Nu gebeurt dit ook weer bij de start van de ondertussen alweer 25e klimaatop van de VN. Na de organisatie van 24 klimaatconferenties zou ik denken dat we dichterbij een oplossing staan, maar als we de specialisten moeten geloven, is het tegenovergestelde blijkbaar waar. Met het klimaat gaat het slechter dan ooit. Hoe meer toppen, klimaatprogramma's, klimaatkassen en -fondsen, hoe groter de problemen lijken te worden.

Mijnheer Daniëls, u hebt daarstraks terecht opgemerkt dat de PVDA alle problemen wil oplossen door er een smak geld tegenaan te gooien, maar met dit voorstel van resolutie doet uw partij eigenlijk hetzelfde. Dit voorstel van resolutie pleit ervoor nog eens 100 miljard dollar in klimaatfinanciering te pompen. Naast alle maatregelen en inspanningen die wij wel en veel andere landen trouwens niet hebben geleverd, moeten we nog eens een zo exuberant bedrag weggeven, terwijl we in eigen land nog geen deftig openbaar vervoer kunnen organiseren en de nodige investeringen om budgettaire problemen soms op zich laten wachten. Mijn fractie kan er niet akkoord mee gaan dan nog eens meer geld in een schijnbaar bodemloos klimaatvat te dumpen. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer De Meester heeft het woord.

Tom De Meester (PVDA): Voorzitter, hoe hypocriet is dit eigenlijk? *(Opmerkingen van Bruno Tobback)*

De voorzitter: Mijnheer Tobback, u krijgt straks het laatste woord.

Mijnheer De Meester, gaat u verder.

Tom De Meester (PVDA): Collega's, ik lees in dit voorstel van resolutie vooral veel mooie beloftes, maar daar zit natuurlijk in de praktijk geen beleid achter, en dat is het grote probleem. Minister Beke heeft nochtans opgeroepen te stoppen met fake news, maar als ik in dit voorstel van resolutie lees dat Vlaanderen plots een voortrekkersrol zal spelen in de strijd tegen de klimaatopwarming, is dat natuurlijk een voorbeeld van fake news. Dit voorstel van resolutie is fake news, en ik zal uitleggen waarom we tegen dit voorstel van resolutie zullen stemmen.

In het voorstel van resolutie staat dat we ons moeten baseren op science-based policy en op de rapporten van het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC). Dat is waar, maar dat is bijna een openlijke kritiek op minister-president Jambon. Die had namelijk gezegd dat hij zijn buik vol had van al die klimaat-hysterici en dat de VRT meer klimaatontkenners aan bod moest laten komen. Klimaatontkenners, collega's, dat is nu niet bepaald heel erg sciencebased. Wanneer je die rapporten van het IPCC leest, bijvoorbeeld het rapport over de beperking van de opwarming tot 1,5 graad, een algemeen aanvaard wetenschappelijk rapport, dan staat daarin dat we klimaatneutraal moeten worden voor 2050. Dat betekent min 50 procent CO₂-uitstoot tegen 2030, maar voor een industriële regio als Vlaanderen min 60 procent. Waar staat dat in het regeerakkoord? In het regeerakkoord staat dat we misschien min 80 procent en dus niet min 100 procent nastreven tegen 2050. Als we dan toch zeggen dat we science-based policy willen nastreven, dan moet in het regeerakkoord worden ingeschreven dat we min 100 procent CO₂-uitstoot nastreven tegen 2050. Noem mij de ambitie waarin daarvoor wordt gepleit.

We zeggen dat de hele wereld internationaal veel ambitieuzer moet zijn, maar zelf geven we niet het goede voorbeeld. We hebben het hier al gehad over het openbaar vervoer, maar we zijn niet eens in staat om een proefproject voor elektrische bussen deftig van de grond te krijgen. En de minister van klimaat plane poolt naar Madrid, een voorbeeld dat trouwens zeer veel navolging krijgt. De planepoolparking in Zaventem staat tegenwoordig bomvol. Op alle vluchtradars kunnen we zien dat de hele wereld aan het planepoolen is om het klimaat te redden. Maar waar, collega's, staat het pleidooi om te investeren in internationale treinverbindingen? Waar staat dat in dit voorstel van resolutie of in het regeerakkoord?

Als u zegt dat Vlaanderen een voortrekkersrol moet spelen in de strijd tegen de klimaatopwarming, dan is mijn vraag hoe het komt dat we zelfs de doelstellingen voor 2020 niet halen. Hoe komt het dat we in 2030 nergens zullen staan? Als we dan toch naar de wetenschap luisteren, dan moeten we misschien eens even luisteren naar wat professor Milieukunde Pieter Leroy zegt over het Vlaams regeerakkoord: "Vlaanderen is de facto uit het klimaatakkoord van Parijs gestapt."

U kunt hier resoluties volschrijven over het klimaatakkoord van Parijs, hoe belangrijk dat is en hoe goed we dat zullen uitvoeren, maar de facto geraken we volgens de wetenschap nergens. We moeten de noordelijke gidslanden waar u altijd naar verwijst, misschien ook volgen op het vlak van klimaat. Denemarken realiseert tegen 2030 min 70 procent uitstoot, Zweden min 75 procent, Finland min 100 procent. België zal misschien landen op min 13 procent, dat is de realiteit. En collega's, het is niet door resoluties vol te schrijven dat daar iets aan zal veranderen.

Beste meerderheidspartijen, u schrijft in dat voorstel van resolutie dat de transitie sociaal billijk moet verlopen. Ja natuurlijk, daar gingen de verkiezingen over. Maar ook daar lees ik zeer weinig over in het regeerakkoord en in dit voorstel van

resolutie. Wat u wel doet, is 93 miljoen euro van het Klimaatfonds doorschuiven naar ExxonMobil en andere grote vervuilers. Van een subsidieslurf gesproken, collega's.

Die subsidieslurf van 93 miljoen euro had u misschien ook kunnen investeren in sociaal rechtvaardige maatregelen zoals energierenovatie bij kwetsbare gezinnen. Men kan al serieus wat doen met dat geld. Dat Vlaanderen een bedrijf als Exxon-Mobil, dat 20 miljard euro winst maakt, nog eventjes aan onze subsidieslurf hangt alsof er geen andere prioriteiten zijn, sorry maar daar doen wij niet aan mee.

In dit voorstel van resolutie wordt ervoor gepleit om de internationale koolstofmarkt te ontwikkelen. Maar collega's, dat werkt niet. Kijk naar alle bedrijven in Vlaanderen die onder het ETS-systeem vallen. Is de uitstoot van die bedrijven gestegen of gedaald? Is er iemand van de meerderheid die dat weet? *(Opmerkingen van Andries Gryffroy)*

Neen, die uitstoot is stabiel gebleven,

Het werkt niet in Vlaanderen, maar we gaan het wel exporteren over heel de wereld. Sorry, maar zo gaan we de strijd tegen de klimaatopwarming niet winnen. Wat we wel kunnen doen, is bijvoorbeeld bindende normen opleggen aan vervuilers.

Ik hoor u daar, collega van het Vlaams Belang, zeggen dat de PVDA altijd over gelijk welk thema zegt: een zak geld. *(Opmerkingen)*

Neen, normen opleggen aan vervuilende bedrijven die veel CO₂ uitstoten, dat kost geen geld. *(Opmerkingen)*

Dat is wetgeving en dat is wat een parlement moet doen: wetgeving opstellen die de klimaatopwarming tegengaat. Bindende normen, dat kost geen geld en is zeer efficiënt.

Waarom staat in het voorstel van resolutie niet: 'beter en betaalbaar openbaar vervoer'? *(Opmerkingen bij het Vlaams Belang)*

Ten derde, publieke energievoorzieningen, dat is wat we moeten doen. Dat is beleid. Dat is sociaal klimaatbeleid. Als dat in het voorstel van resolutie had gestaan, dan hadden we daar misschien kunnen over spreken. Maar het voorstel van resolutie zoals het nu voorligt, daar gaan wij tegen stemmen.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): De collega zegt dat hij 90 miljoen euro wil investeren in renovatie en isolatie van sociale woningen. Ik wil de collega eraan herinneren dat de vorige regering 4 miljard euro heeft geïnvesteerd in de renovatie en isolatie van sociale woningen. *(Applaus bij de N-VA en Open Vld)*

De voorzitter: De heer Steenwegen heeft het woord.

Chris Steenwegen (Groen): Ik zal eerlijk zijn: wij hadden heel graag samen een voorstel van resolutie opgemaakt en goedgekeurd. Het is belangrijk dat we samen werken aan het klimaat. Spijtig genoeg – en de heer Gryffroy heeft er al op gewezen – is dit voorstel van resolutie ons pas een paar uur geleden bezorgd. Er is eigenlijk echt geen kans geweest om daar nog deftig overleg over te hebben.

Een vluchtige lezing van de tekst heeft ons geleerd dat deze tekst zeer ambitieus is voor anderen, maar voor de rest enorm vaag blijft wat betreft engagementen van Vlaanderen zelf. Daarmee wordt het beleid van deze regering voortgezet. We

hebben het al gemerkt bij het ontwerp van Energie- en Klimaatplan, wat door Europa afgebrand is als volledig onvoldoende. In het regeerakkoord zijn een aantal maatregelen van het ontwerp van Energie- en Klimaatplan bijkomend geschrapt, waarmee we nog verder van de doelstelling geraken.

De minister had ons beloofd dat hij in zijn beleidsnota creatieve oplossingen zou bieden – geen taksen en zo – maar creatieve maatregelen om het klimaatbeleid te voeren. Spijtig genoeg, in die beleidsnota hebben we daar niets van teruggevonden. Wat voor ons telt, is – en we zitten vol verwachting te kijken naar het definitieve Vlaams Energie- en Klimaatplan – dat er maatregelen in staan die ons dichterbij de doelstelling brengen.

We hopen dat we voor een volgende COP de tijd zullen nemen om samen met een aantal fracties tot een gezamenlijk voorstel van resolutie te komen dat ons gezamenlijk engagement kan hard maken en misschien kunnen we ons dan baseren op dat definitieve plan of misschien net opnieuw vast moeten stellen dat dat plan volledig ontoereikend is en dat we nog een hele dikke stap erbij zullen moeten zetten.

We zullen ons bij dit voorstel van resolutie onthouden.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): De middeleeuwen zijn geëindigd met het begin van de verlichting, toen men gekozen heeft om de wetenschap te geloven en op die basis zijn toekomst in te richten. Wie vandaag nog altijd ontkent dat er zoiets als een wereldwijde klimaatopwarming bezig is, die heeft van de wetenschap zelfs de thermometer overgeslagen, want uit iedere meting, iedere dag en ieder jaar en iedere week opnieuw, blijkt dat die er wel degelijk is.

Het enige waar het IPCC-rapport soms fout in is, zijn inderdaad de voorspellingen rond de snelheid van de klimaatverandering: het gaat keer op keer sneller dan ooit voorspeld werd. Ondertussen, tenminste in het beschaafde deel van Vlaanderen en in dit parlement – dat is gelukkig de overgrote meerderheid – is men bereid om ...

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, ik vind dat niet kunnen. *(Opmerkingen van Bruno Tobback)*

Ik wil dat de heer Tobback die woorden terugneemt. Hij kan hier niet beweren dat wij niet het beschaafde deel zijn van dit parlement. Dat pik ik niet, mijnheer Tobback. *(Opmerkingen van Bruno Tobback)*

U verwijt momenteel 800.000 kiezers ... Dat u mij niet beschaafd noemt, daar nog aan toe. Maar ik wil dit geschrapt zien uit het verslag.

De voorzitter: Gezegd is gezegd, natuurlijk. Mijnheer Sintobin, u krijgt dadelijk nog het woord, u had het trouwens al gevraagd. Nu heeft collega Tobback het woord. *(Opmerkingen van Stefaan Sintobin)*

Mijnheer Sintobin, kunt u alstublieft uw microfoon uitzetten? Dank u wel.

De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Ik was er mij niet bewust van dat ik de naam van collega Sintobin genoemd had, maar als hij in plaats van 'niet beschaafd' liever 'niet verlicht' is, is dat voor mij ook goed.

Collega's, na het begin van de verlichting was men vervolgens bang voor wat de wetenschap met zich meebracht en van een aantal evoluties, want die gingen

allemaal negatieve gevolgen hebben. Als ik naar dit voorstel van resolutie kijk, vrees ik dat sommigen in dit parlement nog in die fase zitten. De sp.a-fractie zal zich, voor alle duidelijkheid onthouden, bij de stemming over dit voorstel van resolutie, omdat er inderdaad weliswaar een aantal terechte opmerkingen in staan, en een aantal terechte ambities op wereldwijd niveau, die vrij essentieel zijn en waarvan ik hoop dat Vlaanderen ze met veel kracht zal verdedigen op het Belgische, op het Europese en op het internationale niveau. Maar aan de andere kant zou Vlaanderen die ambities met veel meer kracht kunnen verdedigen, en met veel meer geloofwaardigheid, als het zelf niet bij elk van zijn ambities de clausulering zette 'dat we toch moeten opletten dat we niet te ver gaan, dat we niet gevaarlijk gaan, dat we niet sneller gaan dan anderen'.

Collega's, mijn fractie is er in elk geval van overtuigd dat een sociaal, ambitieus en innovatief klimaatbeleid een weg is naar meer vooruitgang, naar meer welvaart, en dat de eeuwige bangmakerij – of ze nu in het regeerakkoord, in de verklaringen van de ministers of in een resolutie in het parlement staat – eigenlijk neerkomt op hetzelfde als diegenen die ooit de huifkar hebben verdedigd toen de stoomtrein er al aan kwam. Laat ons daar dus in godsnaam mee stoppen. De sp.a-fractie zal geen teksten meer goedkeuren waarbij men bang is voor de toekomst in plaats van bereid is om de ambities die men zegt te hebben, ook om te zetten in reële daden, in reëel regeringsbeleid en in geloofwaardige maatregelen die zowel onze bedrijven als onze jobs, als de welvaart en het welzijn van al de mensen in dit land voor de toekomst kunnen veiligstellen. Laat dat klaar en duidelijk zijn. Ik ben heel graag bereid om met iedereen in de meerderheid opnieuw aan tafel te gaan zitten – we hebben dat in de vorige legislatuur inderdaad gedaan – over een ambitieuze tekst rond Vlaams klimaatbeleid en Belgisch klimaatbeleid voor de toekomst, maar dan zal het een tekst moeten zijn die gebaseerd is op concrete, harde ambities en engagementen, met concrete, harde en ambitieuze maatregelen, en niet eentje met veel 'wishy-washy' over 'ja, misschien en niet, en als de Chinezen het doen, zullen wij het ook doen'. Ik stel voor dat we in dit geval eens wat sneller zijn dan de Chinezen, zodat we er achteraf niet achteraan moeten hollen. Dat zou nog eens een mooie Vlaamse ambitie zijn, zowel op sociaal niveau als op wetenschappelijk niveau als op economisch niveau. Ik denk dat die kansen er liggen, maar dan moet u wel niet bang zijn om ze te nemen. U moet bereid zijn om naar voren te kijken en die stap voorwaarts ook te zetten. Dan zullen we daar in de komende weken, maanden en jaren hopelijk elkaar wel vinden. Maar in afwachting, collega's, zal de sp.a-fractie zich dus onthouden bij de stemming over dit voorstel van resolutie. *(Applaus bij sp.a)*

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Eerst en vooral, nogmaals voor de duidelijkheid van het verslag: ik pik de verwijten van collega Tobback niet.

Ten tweede, collega Tobback, moet u eens leren luisteren. Wij zijn geen klimaatnegationisten, wij zijn klimaatrealisten. Wij doen niet mee aan het doemdenken zoals hier beschreven in dit voorstel van resolutie. Bij de indieners kon perfect de naam Anuna De Wever gestaan hebben of, zo u wilt, Greta Thunberg. *(Opmerkingen. Gelach)*

Zowel collega Gryffroy als de collega van de Open Vld hebben woordelijk toegegeven dat dit voorstel van resolutie snel snel bij elkaar is geschreven vanwege het tijdstip. De collega van de PVDA heeft gelijk. Wij zullen ze ook niet goedkeuren, om andere redenen, alhoewel hij collega Claes op bepaalde punten gelijk heeft gegeven. Collega's, dit voorstel van resolutie is snel snel geschreven. Ik kan ook vijf of zes pagina's vullen met een aantal vragen aan de Vlaamse Regering die eigenlijk niets ter zake doen.

Ik wil op enkele punten van de meerderheid en van de collega van de PVDA ingaan. U weet net zo goed als ik dat Vlaanderen voor – hoe was dat ook alweer in het wielrennen? – ‘cero cero cero cero cero cero cinco’ verantwoordelijk is voor de mondiale uitstoot.

In het voorstel van resolutie wordt gepleit voor een mondiaal ‘level playing field’. Collega De Meester, bij uw communistische vrienden wordt er niets gedaan voor het klimaat, helemaal niets. Er wordt verwezen naar China, maar de laatste maanden werd in China beslist om honderden steenkoolcentrales te laten werken. In andere landen zoals India kan men in New Delhi tijdens de dag gewoon de zon niet meer zien door de vervuiling. Het wordt inderdaad tijd dat er een mondiaal level playing field wordt geregeld. Ik denk dat landen zoals China, India en nog andere grote landen niet wakker liggen van dit voorstel van resolutie.

We gaan de luchtvaartsector extra belasten en laten betalen. We weten allemaal wie die rekening zal betalen. Willen jullie – buiten de linkerkant misschien, maar waarschijnlijk toch niet de N-VA, Open Vld en misschien CD&V – dat passagiers meer moeten betalen voor hun vliegtuigticket? Ik zou daar graag een antwoord op krijgen.

En dan had u het over de maatregelen om de uitstoot te verminderen. Niemand noemt dit hier, want het is de olifant in de kamer. Ik wil specifiek collega Schiltz aanspreken. Vorige legislatuur hebben we verschillende debatten gevoerd – en u zult zeggen: hij is daar weer – over maatregelen om die uitstoot te verminderen. Wat is de term ook alweer? ‘Science-based policy.’ Welnu, u hebt waarschijnlijk ook de zondagskrant gelezen waarin ingenieurs en andere wetenschappers pleiten – en de heer Alexander De Croo ook de poort openzet – voor het terugschroeven van de kernuitstap. Het zou een van de oplossingen kunnen zijn om de uitstoot te verminderen. Jullie hebben allemaal grote woorden: we moeten de uitstoot verminderen, we gaan dit doen, we gaan dat doen. Als er dan een oplossing is, bijvoorbeeld het terugschroeven van de kernuitstap, dan lees ik daar niets over in dit voorstel van resolutie.

Men spreekt over een klimaatneutraal Europa tegen 2050. Dat is onrealistisch en onbetaalbaar, en het zal worden verhaald op de kap van de burgers.

Collega Claes heeft er al naar verwezen, maar wie nu nog niet weet en beseft dat de klimaatindustrie big business is, heeft er helemaal niets van begrepen. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Collega's, ik dank u voor de verschillende reacties op de tekst die hier voorligt.

Collega's van het Vlaams Belang, als ik de propaganda van uw partij goed heb gelezen, komt u op voor het eigen volk. De definitie van wat eigen volk is, daar kunnen we het lang over hebben. Waarschijnlijk zal die van mij wel wat verschillen van die van u, maar ik ga ervan uit dat u opkomt voor het belang van de Vlamingen. Ik ga er dus van uit dat u opkomt voor het belang van de mensen die het slachtoffer worden van hitte in de zomer – honderden hittedoden die ook vorig jaar te betreuren vielen –, dat u opkomt voor het belang van de vele duizenden landbouwbedrijven die intussen al een paar jaar op rij door de klimaatcrisis schade ondervinden, dat u opkomt voor de vele Vlamingen die het slachtoffer worden van overstromingen en andere extreme weersomstandigheden die ‘sciencebased’ volledig te wijten zijn aan de klimaatverandering die op dit moment bezig is.

Dus, als u opkomt voor het belang van de Vlamingen, dan zal u ook opkomen voor een versterkt klimaatbeleid, niet alleen hier maar ook in de rest van de

wereld. Want daarover gaat dit voorstel van resolutie. We willen er mee voor zorgen dat we vanuit Vlaanderen en ook vanuit Europa mee aan de kar trekken zodat ook de rest van de wereld meegaat in de strijd tegen de klimaatverandering, in het belang van de wereld, maar uiteraard ook in het belang van de Vlamingen. Dat het geld gaat kosten? Neen, het zal investeringen vergen maar het zal ook economisch opbrengen. Ik heb al vaker dit voorbeeld gegeven. We hebben nog twee autofabrieken in dit land, zowel in Gent als in Brussel. Beide schakelen in sneltreintempo over op de productie van emissievrije auto's. We zouden dwaas moeten zijn om die nieuwe technologieën niet te promoten en om onze eigen industrie op dat vlak niet te ondersteunen.

'Les extrêmes se touchent.' Dat bleek ook uit de uiteenzettingen van deze namiddag, ook over dit voorstel van resolutie. Collega's van de PVDA, ik denk dat u toch ook het belang van jobcreatie en van het behoud van waardige jobs in onze industrie belangrijk vindt. Collega De Meester, ik hoop toch dat u de industrie in de Gentse havenbuurt belangrijk vindt en dat u die mensen in de ogen durft te kijken. Maar als u er tegelijk voor pleit om die industrie die hier gevestigd is, die de meest klimaatefficiënte ter wereld is, gewoon te sluiten, dan gaan wij niet snel tot een overeenkomst komen voor een volgende klimaatresolutie of -actie. Een dergelijke manier van werken, de economie ten gronde richten, zal ook het klimaat niet vooruithelpen. We moeten vanuit Vlaanderen mee aan de kar trekken en we doen dat niet door gewoon de industrie te sluiten, zoals u daarnet komt te vertellen. Het belang van onze jobs is net iets belangrijker, het belang van het klimaat is net iets belangrijker dan uw retoriek van daarnet.

Collega's van Groen en sp.a, dit voorstel van resolutie is er inderdaad gekomen vanwege de actualiteit van COP. Maar zoals ook andere collega's van de meerderheid hebben gesteld, willen we heel graag opnieuw bij de traditie aanknopen om over de grenzen van meerderheid en oppositie het overleg aan te gaan, ook over de grenzen van dit parlement heen, met andere deelstaatparlementen en de federale collega's om tot concrete acties en oplossingen te komen voor het klimaatbeleid. Inderdaad, collega's, we rekenen er ook op dat de Vlaamse Regering met het Energie- en Klimaatplan 2030 dat op dit moment in ontwerp is, en met de strategische visie voor 2050 de weg effectief bereidt richting een klimaatneutraal Europa, waar Vlaanderen ook zijn steentje aan moet bijdragen. Ik hoop dat we daarover kunnen samenwerken om tot concrete acties en concrete maatregelen te komen. Dit voorstel van resolutie zet alvast een eerste stap op dat vlak.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Ik hoef niet te bepalen, en ga dat ook nooit doen, wie wat in het parlement mag zeggen. We zijn allemaal vrij om zelfs de grootste stommiteiten uit te brengen. Maar voor de hygiëne van het debat, collega's: het gaat hier niet over het Vlaams klimaatbeleid, het gaat over de positie van Vlaanderen op het internationale forum. Welk internationaal beleid gaan wij daar propageren? Welk statement verwachten wij van de internationale gemeenschap? Ja, het gaat dan over de 'carbon leakage', de subsidieslurpers, het gaat dan over het kerkhof dat de heer De Meester wil organiseren, of het gaat over het archaïsche beeld dat de heer Sintobin naar voren schuift.

Mijnheer Sintobin, stel u voor dat wij een voorstel van resolutie zouden maken waarin het parlement aan de Vlaamse Regering vraagt om op de klimaatconferentie van Parijs te gaan vertellen dat wij in België misschien de levensduur van twee kerncentrales gaan verlengen en dat we de 'carbon leakage' met 93 miljoen euro gaan verkleinen. Dat zou nogal wat zijn. Ze zouden hun ogen nogal opentrekken. Natuurlijk schrijf ik dat hier niet in! Lees het voorstel van resolutie! Weet u wat essentieel is vandaag? Dat een groot stuk van de bevolking en van de politiek weet dat we vooruit moeten, maar dat je dat moet doen op een manier waarbij iedereen mee kan.

Mijnheer Tobback, we kunnen discussiëren over de snelheid waaraan dat moet en kan. Daar kunnen we over discussiëren. Maar vandaag zijn er ook mensen die zich afkeren van die vooruitgang door het geroep zoals u dat hier doet. Er zijn mensen die zich afkeren en die schrik krijgen dat ze achtergelaten zullen worden. Daarom is het belangrijk, ook op internationale fora, om te benadrukken dat de klimaattransitie een inclusieve transitie moet zijn. Dat is wat ik wil dat de Vlaamse Regering daar in Madrid gaat doen, niet meer en niet minder.

Over het Vlaamse klimaat- en energiebeleid zullen we het uitvoerig hebben bij de bespreking van het Vlaams en Nationaal Energie- en Klimaatplan. Maar alstublieft, vermengd die debatten niet.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Aan de leden van het Vlaams Belang: u spreekt over een vorm van klimaatrealisme. Ik noem dit eerder een populistisch klimaatnegativisme. Ik kan me niet van de indruk ontdoen dat u in een ander tijdperk leeft. Wat u vertelt, gaat mij te ver. Ik ben ingenieur van opleiding en ik geloof in innovatie en technologie. Als u zo graag het woordje 'nucleair' hierin had zien staan, dan moet u weten dat dit een federale bevoegdheid is. Dit is een Vlaams voorstel van resolutie. Laat ons dat debat uitvechten op een ander niveau. Dit moet hier niet in staan, want het heeft niets te maken met een Vlaams voorstel van resolutie.

Mijnheer Tobback, u stelt 'sociaal en innovatief' voor. Ja, ik denk dat ik dat ook ben: sociaal en innovatief. Schuif ik daarmee de verantwoordelijkheid naar anderen? Neen, dat doen we niet. We zijn ook een klein stukje van het geheel, van een groot ecosysteem. Met andere woorden: je kunt niet op je eigen een klimaatbeleid voeren, want je bent altijd verbonden met de ander. Wat wij hier doen, heeft consequenties voor de ander en omgekeerd. Het moet dus altijd gebeuren in een groter kader.

Op die manier komen we tot de bottomline. Als wij 4 miljard euro hebben kunnen investeren in sociale woningen, dan is dat omdat onze economie draait en omdat we ervoor gezorgd hebben dat de economie pulsen krijgt. De overheid kan enkel maar uitgaven doen dankzij de netto-inkomsten van bedrijven, ondernemingen en de economie. Dat is ook een onderdeel van het klimaatverhaal. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Dat het eigen volk van de heer Bothuyne zich beperkt tot Kruishoutem, is zijn probleem. In ons standpunt hebben wij altijd de belangen van onze mensen vooropgesteld. De onrealistische en onbetaalbare maatregelen die voorgesteld worden op verschillende klimaattoppen, zullen automatisch terechtkomen op de kap van de belastingbetaler. Dat zien we al genoeg aan onze energiefactuur.

Mijnheer Gryffroy, u verbaast mij toch een beetje. Ik ken u nu toch een beetje, want we hebben in de vorige legislatuur een aantal debatten gevoerd. Als ik enkele zaken lees in het voorstel van resolutie en vooral het doemdenken dat ervan uitgaat, dan kan ik mij moeilijk voorstellen dat u daar voor 100 procent achter staat.

Het klopt dat we het erover zullen hebben in het Vlaams klimaatbeleid, en we kunnen er elke keer omheen fietsen door te zeggen dat kernenergie een federale bevoegdheid is, maar we weten allemaal waar het om gaat. Mijnheer Schiltz, in uw partij is het blijkbaar zo – of toch bij een deel van uw partij of parlementsleden – dat er voortschrijdend inzicht is. Maar ik merk dat in verschillende dossiers uw partij grondig verdeeld is.

De voorzitter: De heer De Meester heeft het woord.

Tom De Meester (PVDA): Mijnheer Schiltz, u zegt dat het niet gaat over het Vlaams klimaatbeleid. Denkt u niet dat uw pleidooi iets overtuigender zou zijn als Vlaanderen het goede voorbeeld zou geven? Nu staan we met de billen bloot, want we halen niet eens onze doelstellingen van 2020. Dan gaan wij anderen zeggen dat ze een hogere ambitie moeten nastreven en dat ze meer moeten doen. Vlaanderen is de internationale risee en niet het internationale voorbeeld.

Mijnheer Sintobin, u verwijt de communistische landen weer van alles. U hangt dan een heel verhaal op over India, maar dat is geen communistisch land, tenzij ik ergens een revolutie heb gemist of zo. *(Opmerkingen. Gelach)*

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Ik had het over China. Ik wil anders ook nog beginnen over Venezuela. *(Applaus. Gelach)*

Tom De Meester (PVDA): Ik weet dat voor de Vlaams-nationalisten zelfs Wallonië een communistisch land is tegenwoordig. *(Applaus. Gelach)*

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Dat klopt ook. Met de PTB erbij zeker. *(Gelach)*

De voorzitter: Mijnheer Sintobin, wilt u uw microfoon uitzetten, alstublieft?

Tom De Meester (PVDA): Ik wil het hebben over de essentie van het voorstel van resolutie, mijnheer Bothuyne. Dat was een duidelijk argument. U zegt dat als wij de bedrijven bindende normen opleggen, wij de economie te gronde zullen richten en bedrijven zullen sluiten. Dat heb ik nooit gezegd. U moet mij maar eens zeggen wanneer en waar ik dat heb verdedigd. Dit is opnieuw fake news. Minister Beke zal vanavond niet content zijn, want u verspreidt opnieuw fake news. Ik heb dat niet gezegd. Ik heb gezegd: bindende normen. Het is mijn overtuiging dat als wij bedrijven in ons Vlaanderen klimaatneutraal zouden kunnen maken, dat goed is voor de economie en dat dat tewerkstelling creëert. Die bedrijven gaan niet sluiten. Groene industrie zal tewerkstelling creëren. Als bindende normen bedrijven sluiten en de economie te gronde richten, dan moet u mij eens uitleggen waarom dat niet is gebeurd toen wij de zure regen de wereld uit hebben geholpen. Dat was namelijk met bindende normen. Waarom is onze economie toen niet failliet gegaan? Als het werkt voor zure regen, waarom zou het dan niet werken om de CO₂-uitstoot naar beneden te halen?

We moeten elkaar natuurlijk geen Liesbeth noemen, collega's. *(Gelach)*

De cijfers zijn de cijfers. Ik herhaal: in 2013 hadden de ETS-bedrijven in Vlaanderen 30 miljoen ton CO₂-uitstoot. Vijf jaar later is dat nog altijd 30 miljoen ton. Het werkt dus niet. Waarom zouden wij het dan willen veralgemenen?

Dit is geen retoriek. Ik heb heel concrete voorstellen gedaan hoe wij wel die CO₂-uitstoot naar beneden kunnen halen. Alleen staan die niet in het voorstel van resolutie, en dus zullen wij tegenstemmen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie houden.

ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de middelen-begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2019 – 18 (2019-2020) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 1

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

110 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
65 leden hebben ja geantwoord;
24 leden hebben neen geantwoord;
21 leden hebben zich onthouden.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

104 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
62 leden hebben ja geantwoord;
24 leden hebben neen geantwoord;
18 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2019

– 19 (2019-2020) – Nrs. 1 tot en met 3

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 2

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

110 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
65 leden hebben ja geantwoord;
24 leden hebben neen geantwoord;
21 leden hebben zich onthouden.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

104 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
62 leden hebben ja geantwoord;
24 leden hebben neen geantwoord;
18 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN PROGRAMMADECREET bij de aanpassing van de begroting 2019**– 151 (2019-2020) – Nrs. 1 en 2****Hoofdelijke stemming**

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet.

Stemming nr. 3

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

110 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
65 leden hebben ja geantwoord;
24 leden hebben neen geantwoord;
21 leden hebben zich onthouden.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

104 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
62 leden hebben ja geantwoord;
24 leden hebben neen geantwoord;
18 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Robrecht Bothuyne, Andries Gryffroy, Willem-Frederik Schiltz, Wilfried Vandaele, Tinne Rombouts en Freya Perdaens betreffende de Vlaamse bijdrage aan de VN-klimaatconferentie (COP25) in Madrid**– 160 (2019-2020) – Nr. 1****Hoofdelijke stemming**

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie.

Stemming nr. 4

Ziehier het resultaat:

110 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
65 leden hebben ja geantwoord;
24 leden hebben neen geantwoord;
21 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

MOTIE van Roosmarijn Beckers, Jan Laeremans, Kristof Slagmulder en Stefaan Sintobin tot besluit van het op 4 december 2019 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de verdere achteruitgang van het Vlaams onderwijs in internationaal vergelijkend onderzoek – 159 (2019-2020) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie.

Stemming nr. 5

Ziehier het resultaat:

110 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
21 leden hebben ja geantwoord;
89 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 11 december 2019 om 14 uur.

De vergadering is gesloten.

– De vergadering wordt gesloten om 19.49 uur.

BIJLAGEN

Aanwezigheden**Aanwezig**

Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceyssens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Johan Deckmyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Filip Dewinter, Kim De Witte, Bart Dochy, Sihame El Kaouakibi, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Carina Van Cauter, Wilfried Vandaele, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Steven Vandeput, Maurits Vande Reyde, Anke Van dermeersch, Orry Van de Wauwer, Kris Van Dijck, Loes Vandromme, Jeremie Vaneckhout, Karl Vanlouwe, Paul Van Miert, Vincent Van Peteghem, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Kurt Vanryckeghem, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters.

Afwezig met kennisgeving

Jos D'Haese, Annick Lambrecht, Ludwig Vandenhove, Tine van der Vloet: familieverplichtingen;

Meyrem Almaci, Chris Janssens, Ilse Malfroot: gezondheidsredenen.

Afwezig zonder kennisgeving

Gwendolyn Rutten

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers**Stemming nr.1:****JA-stemmen:**

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Lode Ceyssens, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Sihame El Kaouakibi, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily

Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Carina Van Cauter, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Kris Van Dijck, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez

NEEN-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Jan Laeremans, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sootmans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Kurt De Loo, Ann De Martelaer, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Gustaaf Pelckmans, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Maxim Veys

Stemming nr.2:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Lode Ceysens, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Sihame El Kaouakibi, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Carina Van Cauter, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Kris Van Dijck, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez

NEEN-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Jan Laeremans, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sootmans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Kurt De Loo, Ann De Martelaer, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Gustaaf Pelckmans, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Maxim Veys

Stemming nr.3:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Lode Ceyssens, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Sihame El Kaouakibi, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Carina Van Cauter, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Kris Van Dijck, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez

NEEN-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Jan Laeremans, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Kurt De Loo, Ann De Martelaer, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Gustaaf Pelckmans, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Maxim Veys

Stemming nr.4:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Lode Ceyssens, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Sihame El Kaouakibi, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Carina Van Cauter, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Kris Van Dijck, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez

NEEN-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Jan Laeremans, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Kurt De Loo, Ann De Martelaer, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Gustaaf Pelckmans, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Maxim Veys

Stemming nr.5:

JA-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Jan Laeremans, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

NEEN-stemmen:

Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Lode Ceyssens, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loo, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Annick De Ridder, Maaike De Rudder, Maarten De Veuster, Maaike De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Bart Dochy, Sihame El Kaouakibi, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Carina Van Cauter, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Kris Van Dijck, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez